

इदं पुस्तकं राजनगरे निर्मलालये मुद्रणालये
मुद्रांकयित्वा प्रसिद्धिनीतं.

(एषः मुद्रा लीष्टः कराची छे.)

अर्पण पत्रिका.

स्वर्गवासी मणीलाल ठगनलाल.

आ सज्जा स्यापवामां तेमनो अत्युत्साह अने जैन धर्मनी
उन्नति तथा ज्ञानना अभ्युदयेने सारु जे तीव्रवृत्तं तेनु घरा-
वता इता तेने माटे तेमना स्मरणार्थे आ पुस्तक अर्पण करीएठीए.

ली. श्री जैन तत्त्व विवेचक सज्जा,

तत्त्वाभ्यासमहर्निशं हि कुर्वते श्रित्वा महासंशयान्
या स्याद्वादमतोदयाय यतते धर्मे स्थिता सर्वदा ।
मोदाज्ञानविनाशनाय घटते लब्ध्वा सुधीर्गौरवम्
सा श्रीतत्त्वविवेचकाख्यसंमितिः प्राप्नोतु वृद्धिं परां ॥

ॐ श्री जिनेश्वराय नमः

प्रस्तावना

जेनधर्मनी श्रंवर मान्य आगमोमां श्रंतर्भूत वडा पयत्रामाना जे चउश-
रण श्रने आउरपञ्चकाण नामना वे पयद्या महावीरस्याभिजगवानना द-
स्तदीकित वीरज्जे रचेला वे तेमनुं ज्ञायांतर करतां ते ग्रंथ श्रने ग्रंथकार विदे
दुंक इकीकित आपवी अवदप वे.

आ वे पयत्रामां प्रथमतो मंगलविषयप्रयोजनसंबंधरूप अनुबंधचतुष्टय
जाणवुं जोइए चउशरण जे ग्रंथ कर्णाए पहेलुं कयुं तेमां ठ आवश्यक यताव-
चाए करी वस्तुनिर्देशरूप मंगल कयुं तेमज शिष्टाचार पण वताव्यो. आ मं-
गलाचरण आउरपञ्चकाणमां पण समजी लेवुं. चउशरणमां अरिदंत सिद्ध
साधु श्रने केवलिप्रणीतधर्म ए चारनुं शरण, पूर्वकृतपापनी निंदा श्रने पू-
र्वकृत शुभ कार्यनी अनुमोदना ए त्रण अधिकार कहा वे. जगजीरु, मोक्षा-

નિલાપી અને જેણે શુદ્ધ ગુરુ સમીપે સ્થિત થઈને તત્ત્વને જાણ્યું છે, તથા વિધિ પૂર્વક ગ્રંથ ગ્રાંથિકની તપસ્યા કરી હોય તે આ ગ્રંથ વાંચવાના તથા ગ્રંથિકાના અધિકારી છે.

ગ્રંથકર્તાનું અનંતર પ્રયોજન ગ્રંથ પ્રાણીનું જે અજ્ઞાન દશાથી અસાર-કારણનિવૃત્તિનું કારણ માની રહ્યા છે તે પરમાર્થજૂત અરિહંતાદિકનું કારણ કરી પોતાના આત્માને હુઃસુખથી વચાવે એ રૂપ ઉપકાર કરવો, તેમજ મરણ વચ્ચે મરણથી ગ્રંથ નહીં પામતાં કેવી રીતે અનંતી વચ્ચે થતાં મરણથી મુક્તિ તે રૂપ ઉપકાર છે. અને શ્રોતાને અનંતર પ્રયોજન કારણ કરવા યોગ્ય, નિંદવા યોગ્ય અને અનુમોદવા યોગ્ય પદાર્થનું જ્ઞાન થવું તે છે. અને પરંપરાપ્રયોજન તો મોક્ષ છે. આ વચ્ચે ગ્રંથને અને તેમાં કહેલા વિષયને પ્રતિપાદ્યપ્રતિપાદક આવ સંબંધ છે. ગ્રંથ એ વિષયનો પ્રતિપાદક છે અને વિષય તેનો પ્રતિપાદ્ય છે.

આનરપચ્ચક્ષાણનો વિષય તેના નામ થકીજ પ્રંથકારે સૂચવ્યો છે:—મ-
રણની પીનાં કરી આતુર એવા પ્રાણીને કરાવવાને યોગ્ય જે પ્રત્યાઘ્યાન,
અને તેના પ્રેરથી કેટલી પ્રકારના મરણના પ્રેરો છે અને તેમાં ઉત્તમ મરણ
કયા પ્રકારનું છે તે બાલજીવને બોધ થાય તથા તે કરવા ઉત્સુક થાય તેવી
રીતે પ્રંથકારમહારાજે ઘણી સારી રીતે વર્ણવ્યું છે.

આ જ્ઞાપાંતરમાં મૂલ માગધી ગાથા તથા તેના પર દરેક શબ્દ ઉપર
તેનો વરોવર સંસ્કૃત પર્યાય આપેલો છે તથા પ્રત્યેક શબ્દનો અર્થ ગોઠવો સુગમ
પડે તે માટે અક્ષર માત્રનો ટુંકાણમાં અર્થ તથા ગાથાનો વિસ્તારથી જ્ઞાવાર્થ
સમજાવવામાં આવેલો છે.

વીરજ્ઞાનાર્થ મહારાજ મદાવીર સ્વામી જગવાનના હસ્તદીક્ષિત શિ-
ષ્ય હતા. મદાવીર સ્વામી જગવાન સંવત પૂર્વે ૫૪૨ વર્ષે જન્મ્યા અને તેનું આ
ક્ષણજંતુર દેહનો ત્યાગ કરી સંવત પૂર્વે ૪૩૦ વર્ષે સિદ્ધ થયા. માટે તેમના

શિષ્ય વીરજ્ઞાચાર્ય પ્રાપ્તે સંવત પૂર્વે પાંચમા સેંકડાની શરૂઆતમાં (સંવત પૂર્વે ૫૧૦ શ્રી ૪૭૦) સુવીમાં થઈ ગયા સંપ્રત્તે છે. તેમના લેખેલા ગ્રંથમાં હાલ મલી શકે એવા ગ્રંથો ત્રીસપચ્ચાસ અને સંધારાપયજ્ઞા છે તે દરેક માણસને આત્મદિતાંત્રે અર્ધનિશ મનન કરવા યોગ્ય છે.

આ પુસ્તક ઠપાવતાં પદેલાં દેન્ધવીલ કાઢ્યાં હતાં તેમાં ફક્ત ચત્તસરણ તથા આનંદચક્ષાણ પયજ્ઞાનું જ્ઞાપાંતર વહાર પામવાની સૂચના હતી પણ સં- સ્થિતજ્ઞાયા અગ્નિલાયી જનોના વોધને અર્થે રત્નશેખરસૂરિએ રચેલા ગુણની તરતમતારુપ ચૌદ ગુણસ્થાનનું સ્વરૂપ વતાવનાર ગુણસ્થાનક્રમારોહ તથા શ્રીમદ્ગુપ્તમાસ્યાતિસ્યામિએ રચેલ તત્ત્વાર્થસૂત્ર આ પુસ્તકમાં નુમેર્યોં છે.

ગુણસ્થાનક્રમારોહગ્રંથમાં ચૌવગુણસ્થાનનું વારીક સ્વરૂપ આપેલું છે. તે અનુક્રમે ચદતા ગુણો પ્રાપ્ત કરી અંતે જીવ મોક્ષ પવ્વનીને પામે છે. અને ત- ત્વાર્થગ્રંથમાં જૈન તત્ત્વજ્ઞાન (GAINA PHILOSOPHY)નું સઘળું રહસ્ય આવી

જાપ છે. તેમાં ટૂંક સૂત્રમાં મદ્દાન્ તથા ગૂઢ અર્થોનો સમાવેશ કરેલો છે.

રત્નદોશ્વરસૂરિ તે વૃદ્ધગુણીય વજ્રસેનસૂરિના શિષ્ય દેમતિલક મૂરિના શિષ્ય થાય. તેમનો કરેલો વીજો પ્રય શ્રીપાલચરિત્ર માગધીમાં છે, જે ઉપરથી ઉપાધ્યાયજી યશોવિજયજી તથા વિનયવિજયજીના શ્રીપાલનો રાસ રચેલો છે. (શ્રીપાલ ચરિત્રપ્રાપ્તિ સંવત ૧૪૭૯માં રચેલું છે) તે ઉપરથી અનુમાન થાય છે કે ગુણસ્થાનક્રમરોહ પળ સંવતના ચૌદમા સંકાની શમદ્યાતમાં (આગરે ૧૪૭૭)ના અરણ્યામાં રચાયેલો હોવો જોઈએ પણ રત્નદોશ્વરનામના વીજા આચાર્ય ચૌદમા સંકાની મધ્યમાં થયેલા છે તે તેમણે અર્થ દીપિકા, આઠવિધિનૃત્તિ, આચારપ્રદીપત્રાદિ ગ્રંથો રચેલા છે. તેમને કેટલાક જૂલ્યથી ગુણસ્થાનક્રમરોહના કર્ણો માને પણ તેમના ગુરુ મુનિસુંદર સૂરી છે તેમજ તપાગઙ્ગીય છે અને આ ગ્રંથના કર્ણો રત્નદોશ્વરસૂરીના ગુરુત્તો દેમ તિલકસૂરી છે તે વૃદ્ધગુણીય છે.

તત્ત્વોપેક્ષુત્રના કર્ણો ઉમાસ્વાતિમહારાજ, મહાગિરિના શિષ્ય ત્રલિસ્સદા-

चार्यना शिष्य ठे. तेमना शिष्यनुं नाम श्यामाचार्य ठे. अने श्यामाचार्यनो स्वर्गयास श्रीमदाद्वीरस्वामीना निर्वाण पवी ३७६ अथवा ३७६ वर्ष पवी थयो, अर्थात् संवत् पूर्वे ७४ अथवा ७४ वर्ष थयो मोटे तेमना गुरु उमास्वाति-मदाराज आशरे संवत् पूर्वे बीजा सैकानी आखरमां (संवत् पूर्वे १२५-१०१) सुधीमां थइ गया एम संज्ञे ठे.

तेमले वया मली पांचशो ग्रंथ लेखला ठे. प्रशमरतितत्त्वार्थसूत्र आदि जेमां मुख्य ठे.

आ ग्रंथ कर्त्तान्नी अमुक सालनो आशरो ग्रंथोमां जोइ टांक्यो ठे. तेम वतां पण जो कंइ फेरफार दोय तो वांचनार सुइ ग्रंथस्थे अमोने पण लेखी जणाववा रुपा करवी.

प्रमादघ्नी के मत्तिदोषघ्नी जे कंइ विपरीत के उत्सूत्र लखानुं होय ते सुइजनोए कृपा करी सुधारी वांचवुं.

आ प्रंथ ग्पावी वदार पाप्पामां केटलाक कारणेने र्वाधि होत अने अ-
गुदि थड वे मोटे सुड पुण्यांए ते वाचत क्रमा करवी एत्त.

मंचन १०२७ ना भादसा

गुद ३ ने रेव.

}

ली. जैन तत्त्वविवेचक मन्ना.

अमदावाद्.

आ भूलो प्रमाणे ग्रंथ सुधारीने पवी वाचवुं.

शुद्धिपत्रक.

चतुसरण.

पातुं.	लोटो.	अनुस.	शुद्ध.
१	६	शुद्धया	शुद्धपा
१	७	सारणमा	नारणाम्य
२	१९	स	सिष्य
३	२२	सुखाणा	सुखानं
४	१	रत्नांशयः	रत्नांशयं
५	१	दिशि	दिशिनं
७	३	दृष्ट	दृष्टन
८	५	माधे	मिधे
८	१५	कमठगाइ	कमठगाइ
९	१	राज्यधाम्	राज्यधियम्
९	४	कथलधाम्	कथलधियम्
१०	११	जिभाणमाइला	जिभाणमाइसम्
१०	२०	ममयसरण	(ममोयवसरण

पातुं.	लोटो.	अनुस.	शुद्ध.
११	५	विद्यस्वा	वित्त्या
११	६	विद्यता	वित्तता
१२	२	पद्मानिभ	पसादिभ
१२	४	सारणमईतः	सारणमईतः
१२	५	सारणमईत	सारणमईत
१२	१२	शुक्तात्त	शुःक्षात्त
१५	७	मोस्तंवा	मोस्तंवा
१५	७	विद्योन्न	विविन्न
१८	२	साहु	साहु
१८	१६	पुयिभ	पुयिभ
२०	१९	मिलित	स्यक्त
२१	९	साहु	साहु
२१	२२	विद्येता	विद्येता
२२	२५	तणु	तणु
२४	२	कमां	कर्मा

पांजुं.	संदी.	मुद्र.
२४	१४	कालात्रयेदि
२४	२५	कालात्रयेदि
२५	२	मिय
२७	४	निनिनिनेनुजे
२८	१४	मुल्लं
२८	२२	मुप्ल
२९	१४	मुकुडलुताय
३०	२३	भरिहल
३१	६	भरियनी

आन्तरपञ्चस्त्राणा.

	सिद्धाद	सिद्धाद
२	१२	१२
५	१७	१७
५	१८	१८
७	१३	१३
७	२७	२७
८	२	२

पांजुं.	संदी.	मुद्र.
८	११	मुद्र
८	१४	निनुमं
९	५	निनुमं
९	१३	माल
९	१४	॥
११	१७	पक
११	१८	क्रोडागम
१२	५	कडरीक
१२	१२	मुमक
१४	७	पदनि
१६	३	समनहृताजं
१७	९	माल्यान्
१७	१०	चाहृगविहि
१८	३	महंन
१९	१	निनुमं
२०	२	यसिनिनिनाजं
२१	११	चरित्र
२२	१८	मुद्र

पात्रं.	लीटी.	अमुद्ध.	सुद्ध.
२३	२	मूलगुणे	मूलगुण
२३	११	गौर्या	गौर्या
२३	१४	रागेण	रागेण
२३	१४	अयययुद्धा	अयययुद्धा
२३	१६	किचिद्वि(पछी)	आचरितं
२३	१६	भणितः(पछी)	सोपः
२७	१८	मदिका	मदिकाः
२८	७	हय	हय
२८	१५	का	का
२८	१७	सत्तार	सत्तार
२९	१९	दुर्लभा	दुर्लभा
३०	४	सुलभा	सुलभा
३१	२३	धणायार	अणयार
३२	१	मरणानि	मरणानि
३५	५	सचिप्तो	सचिप्तो
३५	१४	परिकर्माः	परिकर्मा
३५	१७	मलित	त्यक्त
३६	६	पूय	पूय

पात्रं.	लीटी.	अमुद्ध.	सुद्ध.
३८	८	घनितं	बाहुल्येन
३९	९	आराहणे	आराहणे
४०	३	यचन	यचन
४०	४	ययण	ययण
४१	७	मरियध्वं	मरियध्वे
४१	७	शीलत्तणे	शीलत्तणे
४२	४	चिरोपितः	चिरोपित
४३	४	प्रसक्तोदयित्वा	प्रसक्तोदय

गुणस्थानक्रमारोह.

श्लोक.	यचिते	यचिते
२१	सज्जुद्धत्वं	सज्जुद्धत्वं
२४	योऽसौ	योऽसौ
३०	च्युति	च्युति
३६	प्रेरतं	प्रेरकं
१२६	धर्मोस्तिकास्या	धर्मोस्तिकादस्या
१२३	मुयागत	मुयागत
१२९		

१२२	विषययुक्ता	विषययुक्ता
१३६	व्याप्यनि	व्याप्यनि
"	द्वयम्	द्वयम्
"	निष्पत्तिनी	निष्पत्तिनी
<hr/>		
तत्त्वार्थसूत्रम्.		
अध्याय. सूत्र. अनुसू.	गुण.	
१ ८ ८	९	
१ ९ ९	८	
१ ११	मतिस्मृति	मतिःस्मृतिः।
२	द्वितीयो	द्वितीयो
२ ११	समनस्कायममन-	समनस्कायममन-
	स्काः	स्काः
२ १४	पापु	पापु
२ २१	रूप	रूपं
२ २१	तेयामर्थः	तेयामर्थः
२ २२	त्रियस्यार्थः	त्रियस्य
२ २७	यनुधेणिगतिः	यनुधेणिगतिः
२ ३१	चा	चा

१ ४२	अतादिगंधदे	अतादिगंधदे
२ ४२	निद्रा	निद्रा
२ ४६	गन्धमूर्च्छाज-	गन्धमूर्च्छाज-
	मागम्	मागम्
२ ५३	पञ्चगुणः	पञ्चगुणः
३ २	जाह्नः	जाह्नः
३ ८	गुणगन्धेभिर्गो	गुणगन्धेभिर्गो
३ ९	सहस्र	सहस्र
४ १३	गुणगंधद्रमयो	गुणगंधद्रमयो
४ २३	(गूय)	(गूय)
४ २७	वाधामदन्तः	वाधामदन्तः
४ ३३	मधिकम्	मधिकम्
४ ४५	सहस्राणि	सहस्राणि
५ ४३	(गूय)	(गूय)
६ ७	विनोदय्यस्त	विनोदय्यस्त
६ ७	विनोदः	विनोदः
६ १८	आज्यं च	आज्यं च
७ ५	द्रुम	द्रुम
७ २४	परिपृष्टता	परिपृष्टतापरि- गृह्यता

७	२५	ध्यातिक्रमः
७	२७	कंदर्पक्री
७	२९	अपत्य
७	३१	स्वानानि
७	३०	पक्षाहाराः
८	३	द्यत्यारिशाब्
८	१२	संघात
८	१२	वेति
९	७	स्वतरय

ध्यातिक्रम	२५
कंदर्पक्री	२७
अपत्य	२९
स्यापनानि	३१
पक्षाहाराः	३०
द्यत्यारिशाब्	३
संघात	१२
॥	१२
स्याख्यातय	७

२	१७	भाज्यायुगपदे	भाज्यायुगपदे
२	१४	साधुमनाज्ञानाम्	साधुसमनोज्ञा- नाम्
२	४२	पृथक्चयितकक-	पृथक्चयितकचयि- त्तक
२	४२	निवृत्तानि	निवृत्तानि
२	४५	(सूत्र)
२	४७	स्थजनयोयोग	स्थजनयोग

॥ ठै श्री वीतरागायनमः ॥ श्रीकान्ते, (सप्तपूजा)

॥ नै नमो गुरुभ्यः ॥

॥ वीरभद्रकयं चतुसरणपइभयं ॥

आ पयन्नानी विधि व्रण आंजलि करीने ज्ञापवानी ठे.

॥ मंगलाचरणम् ॥

प्राणम्य श्रीसुव्रततीर्थराजं, गुरुंश्च योगव्रितयस्य शुद्धया ॥
चतुःशरणानामप्रकीर्णकैऽहं, बालावबोधादित्रयं करित्ये ॥१॥

आ संसारमां प्राणीजने दुःखथी वचावबाने मोटे संसारना पुज्ज पद्दा-
र्थां समर्थ होता नथी, परंतु अरिहंतादिक चारनुं शरणज समर्थ होय ठे मोटे

अव्य प्राणीनु गुणना सांजलवा सहित अरिहंतादिक चारुनु स्मरण करी शके
एवा हेतुथी श्री महावीर स्वामि जगवानना खुद शिष्य बीरजइ मुनि चउस-
रणा पयन्नो करता हवा.

तेमां आ पयन्नो मंगलरूप ठे तोपण तेमां मंगलपणुं शिष्योने बताववा
प्रथकार ठ आवश्यकरूप मंगलाचरण करे ठे. तेमां प्रथम तो ठए आवश्य-
कर्नां नाम मात्र कहे ठे.

माषपयोगविरतिः उत्कीर्त्तनं गुणवतश्च प्रतिपत्तिः ॥
सायकजोगविरट्, उक्तिण गुणवउ अ पम्बित्ती ॥
माषपव्यापारथी निवर्त्तयुं लोगमनुं करेयुं गुणवंतगुरुने वंदना ॥
स्वल्पितस्य निदना व्रणचिकित्सा गुणधारणा चैव ॥ १ ॥
खलियस्स निदणा वाण, -तिगिन्नु गुणधारणा चैव ॥ २ ॥
दोषनी निदा फोछादिक तीम्रदोषनुं ओसठ पयलाणनुं थारुं निश्चे ॥ ३ ॥
भावायः—रागेद्वयथी थता पाप सहित मन वचन कायाना व्यापारथी

નિવર્તનચારૂપ સામાયિક નામનું પદેલું આવદયક ૧. ચોવીસ તીર્થંકર મદ્દાગ-
 જાની સ્તુતિ કરવારૂપ ચતુર્વીસઠ્યા નામનું વીજું આવદયક ૨. પંચમદ્દાવ્રતને
 પાલનાર શુદ્ધ ગુરૂની વંદના કરવારૂપ વંદન નામનું ત્રીજું આવદયક ૩. પંચ-
 મદ્દાવ્રત તથા પાંચ અણુવ્રતરૂપ મૂલગુણ અને પિંન્નિશુલ્ક્યાદિક તથા વિદ્યા
 વિરમણાદિક ઉત્તર ગુણોમાં લાગેલા, અતિચારની નિંદા કરવારૂપ પન્નિક્કમણા
 નામનું ચોથું આવદયક ૪. પન્નિક્કમણા આવદયકે કરીને પણ શુદ્ધ નર્હો અણ્ણા
 તીવ્ર વોપરૂપ ખાવઘણ (દ્વયથકી ઘણ ગુમના પ્રસુલને અને ખાવચી ઘણ આ-
 ત્માને મલીન કરનાર તીવ્ર દૂષણને કદીંઈ) શુદ્ધ કરવારૂપ કાવસગ નામનું પાં-
 ચમું આવદયક ૫. સાધુને પંચમદ્દાવ્રતરૂપ મૂલ ગુણ અને પિંન્નિશુલ્ક્યાદિક
 ઉત્તરગુણ તથા શ્રાવકને પાંચ અણુવ્રતરૂપ મૂલગુણ અને વિદ્યાવિરમણાદિક
 ઉત્તરગુણનું જે ધારણ કરવું તે રૂપ પચસ્કાણ નામનું ઠું આવદયક ૬. આ
 પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે જૈન જ્ઞાસનને વિષે સાધુ સાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકાનુંને અવ-
 શ્ય કરવા યોગ્ય દોવાથી ઠ આવદયક નિશ્ચે કરી કહેવાય ઠ. ॥ ? ॥

પ્રત્યેક શ્રાવણકનું કંઈક વિશેષે વ્યાખ્યાન કરવા માટે કહે છે. તેમાં પહેલા સામાયિક શ્રાવણકથી ચારિત્રની વિશુદ્ધિ થાય તે વતાવે છે. જો શ્રાચાર શુદ્ધિને માટે પન્નિકમણું છે તો સામાયકાદિ શ્રાવણકોથી કયા કયા શ્રાચારની શુદ્ધિ થાય છે તે તેંડનું સ્વરૂપ શું (અથવા શા થકી થાય) તે કહે છે.

ચારિત્રસ્ય ચિયુદ્ધિઃ ક્રિયતે સામાયિકેન કિલ રૂઢિવા
ચારિત્રસ્ય વિસોહી, કીરડ સામાડણ કિલ ડહયં ॥
ચારિત્રની વિશુદ્ધિ કરાંય છે સામાયિકે કરી નિશ્ચે આશાસનમાં ॥
સાવજેનર - યોગનાં વર્જના - સેવનતઃ ॥ ૨ ॥

સાવજેનર-જોગાણ, વજ્જાણ-સેવણતણડ ॥ ૨ ॥

સાવય અને નિરવય યોગના વર્જના અને સેવવાથી ॥ ૨ ॥

બ્રાવાર્થ:-ત્રીજા દર્શનોમાં સામાયિક એહું નામ પણ નથી તેથી બ્રા જિનસાસનમાં જે રાગદેવથી થતા મન વચન કાયાના વ્યાપારરૂપ પાપ વ્યા-

पारोने तजवाथी अने सम्यक्त्व आग्रदयकादिक निरवद्य व्यापारोने सेववाथी
धत्ता सामाधिके करी देशविरति अने सर्वविरतिरूप चारित्र्यनी विशुद्धि निश्चे
करीने थाय ठे. ॥ २ ॥

इवे चउवित्तया नामना बीजा आवदयकत्री शानी शुद्धि प्राय ठे तेनु
स्वरूप कहे ठे.

दर्शनाचार - विद्युदिः चतुर्विधात्पात्यस्तवेन . क्रियते च ॥
दंसणायार-विसोही, चउवीसायहणण किच्चइ य ॥
दर्शनाचारानी विद्युदं चोवीम तीर्थकरोनी स्तुति(ओगस्म) बढे करीए ॥
अत्यद्भुत - गुणकीर्तन - रूपेण जिनवरदाणां ॥ ३ ॥
अचपुत्र-गुणकित्तण,-रूपेणं जिणवरिदाणां ॥ ३ ॥

अति अद्भुत गुणना करेवा रूपे जिनेभरमगवानना ॥ ३ ॥
भावार्थः-जिनेश्वर भगवानना, लोकमां उद्योत करवा आदिक अति
आश्चर्यकारि गुणोनी स्तवना करवारूप, वर्तमान चोवीडीना चोविसे तीर्थकर

પ્રત્યેક શ્રાવણકનું કંઈક વિશેષે વ્યાખ્યાન કરવા માટે કહે છે. તેમાં પહેલા સામાયિક શ્રાવણકથી ચારિત્રની વિશુદ્ધિ થાય તે વતાવે છે. જો આચાર શુદ્ધિને માટે પન્નિકમણું છે તો સામાયિકાદિ શ્રાવણકોથી કયા કયા આચારની શુદ્ધિ થાય છે તે તેનું સ્વરૂપ શું (અથવા શા થકી થાય) તે કહે છે.

ચારિત્રસ્ય વિશુદ્ધિઃ ક્રિયતે સામાયિકેન કિલ દૈર્ઘ્યે
ચારિત્રસ્ય વિસેહી, કીરણ સામાણ કિલ દ્રહ્યં ॥
ચારિત્રની વિશુદ્ધિ કરાય છે સામાયિકે કરી નિશ્ચે આશાસનમાં ॥
સાવજેનર - યોગનાં વર્જના - સેવનતઃ ॥ ૨ ॥

સાવજેનર-જોગાણ, વજ્રાણ-સેવાણતણ ॥ ૨ ॥

સાવજ અને નિરવજ યોગોના વર્જવા અને સેવવાથી ॥ ૨ ॥

આવાર્થ:-ત્રીજા દર્શનોમાં સામાયિક એહું નામ પણ નથી તેથી આ જિનસાસનમાં જે રાગદ્વેષથી થતા મન વચન કાયાના વ્યાપારરૂપ પાપ વ્યા-

मा आवश्यकप्री प्राग ते वतावे चे.

स्वल्पिनस्य च तेषां पुनः विधिना यत् निद्रनादि प्रतिक्रमणं ॥

खलित्रप्रस य तेसिं पुणो, विहिणा जं निदगाड् पन्निमगां॥

अनिनारादिनी शानादिप्राचारोनी वली विधिवे ने निद्रादि ने पदिक्रमणं ॥

तेन प्रतिक्रमणेन नेपामपि च क्रियते धृदिः ॥ ८ ॥

तेण पन्निममणेणं, तेसिं पि य कीरण् सोही ॥ ५ ॥

ते पदिक्रमणाए करी शानादिप्राचारोनी वली करण ते धृदि ॥ ८ ॥

ज्ञावार्थः—ज्ञानादिकनी प्राशातनाए करी तथा विनय नदीं साचववाण् करी तथा श्रद्धान नदीं करवाए करी तथा विपरीतप्ररुपणादिके करी जे ज्ञानादिक गुणोमां (आदि बलवद्भी दर्शन चारित्र्यादिमां) अतिक्रम व्यतिक्रम अतिचार अनाचाररूप दूयण धागुं होय तेनी पोताना आत्माथी खास निंदा करवी (अरे ! में खोटुं कयुं ए प्रकारनो मनमां पथाचाप करवो) आदि उब्दथी (गुरूना समक्षमां पथाताप सहित ते दूयणोना कहेवारूप) गर्दा पण लेवी, ते

महाराजनी स्तुति ए करीने आवे प्रकारना दर्शनाचारनी शुद्धि थाय ठे. ॥ ३ ॥
द्वे वंदन नामना त्रीजा आवश्यकथी कया गुणोनी शुद्धि थाय तेवतावे ठे.

ज्ञानादिकास्तु गुणा तत्संपन्न - प्रतिपत्तिकरणात् ॥

नाणाश्चिद्राजगुणा, तत्संपन्न-पम्बित्तिकरणात् ॥

ज्ञानादिक तो (जे) गुणो तेओए सहितने वंदना करवाथी ॥
वंदनकेन विधिना क्रियते शुद्धिस्तु तेषां तु ॥ ४ ॥

वंदणएणं विहिणा, कीरइ सोहीउ तेसिं तु ॥ ४ ॥

वंदना नामना आवश्यकके विधिसहित एवा कराय शुद्धिवली तेओनी ॥ ४ ॥
भावार्थ:- ज्ञानादिक गुणोए करी सहित गुरु महाराजने विधिपूर्वक वं-
दना करवारूप त्रीजा वंदन नामना आवश्यकके करी ज्ञानादिक जे आत्माना
स्वाभाविक गुणो तेउनी शुद्धि थाय ठे. ॥ ४ ॥

पूर्वे कहेला ज्ञानादिक गुणोमां लागेला अतिचारादिकनी शुद्धि वे गाथा-
ए करीने प्रतिक्रमण नामना चोथा आवश्यकथी तथा कान्तसंग नामना पांच-

मा आवश्यकथी शाय ते वताले ठे.

स्वस्मिन्स्य च तेषां पुनः निषिन्ना यन् निन्दनादि मर्नकर्मणः ॥

खलिञ्चप्रस्स य तेसिं पुणो, विहिणा जं निन्दणाइ पम्किमाणां ॥

अतिचारगदिनी ज्ञानादिआचारोनी बली सिधिवरे ते निन्दादि ते पदिकर्मणुं ॥

तेन पतिकर्मणेन तेषामपि च क्रियते सुदिः ॥ ५ ॥

तेण पम्किमणेणं, तेसिं पि य कीरण सोह्दी ॥ ५ ॥

ते पदिकर्मणाए करी ज्ञानादिआचारोनी बली कराय ते सुदि ॥ ५ ॥

ज्ञावार्थः—ज्ञानादिकनी आशातनाए करी तथा विनय नदीं साचववाए

करी तथा अक्षन नदीं करवाए करी तथा विपरीतप्ररुणादिके करी जे

ज्ञानादिक गुणोमां (आदि शब्दथी दर्शन चारित्र्यादिमां) अतिक्रम व्यतिक्रम

अतिचार अनाचाररूप दूषण लाग्युं होय तेनी पोताना आत्माथी म्वास निंदा

करवी (अरे ! में खोदुं कयुं ए प्रकारनो मनमां पश्चात्ताप करवो) आदि शब्दथी

(गुरुना समक्षमां पश्चात्ताप सहित ते दूषणोना कहेवारूप) गर्दा पण लेवी, ते

महाराजनी स्तुति ए करीने यांठे प्रकारना दर्शनाचारनी शुद्धि थाय ठे. ॥ १ ॥

दये वंदन नामना श्रीजा आवदयकथी कया गुणोनी शुद्धि थाय तेवतावेठे.

ज्ञानादिकानुगुणा मर्मपत्र - मतिपत्रिकरणान्न ॥

नाणाइआनुगुणा, तस्संपन्न-पम्पितिकराणां ॥

ज्ञानादिक मो (त्रे) गुणो मेओए मरितने वंदना करवाथी ॥

वंदनकेंन चिथिना चिथिने गुद्धिस्तु तेषां तु ॥ ४ ॥

वंदनापुणं विहिणा, कीरु सोहीउ तेसिं तु ॥ ४ ॥

वंदना नामना भावपत्रके विधिमरिण एसा कराय गुद्धिवयी तेओनी ॥ ४ ॥

त्रायार्थः-ज्ञानादिक गुणोए करी सहित गुरु महाराजने विधिपूर्वक वं-
दना करवारूप श्रीजा वंदन नामना आवदयके करी ज्ञानादिक जे आत्माना
स्वात्मादिक गुणो तेनुनी शुद्धि थाय ठे. ॥ ४ ॥

पूर्व कंदेला ज्ञानादिक गुणोमां लागेला अतिचारादिकनी शुद्धि वे गाथा-
ए करीने प्रतिकमल नामना चोथा आवदयकथी तथा कानुसंग नामना पांच-

मा आग्रयकथी थाय ते चतन्वे ठे.

स्वमित्तस्य च तेषां पुनः विधिना यत्र निन्दनादि मन्त्रिकपणं ॥

खल्विअप्रस्त य तेसिं पुणो, विहिणा जं निन्दणाठ पन्निक्कमाणां ॥

अतिचारादिनी ज्ञानादिआचारेनी चली विधिचरे जे निन्दानि ते पदिकमणुं ॥

तेन मन्त्रिकपणं नेपासोप च क्रियते शुद्धिः ॥ ५ ॥

तेण पन्निक्कमणोणं, तेसिं पिय कीरण सोद्धी ॥ ५ ॥

ते पदिकपणाए करी ज्ञानादिआचारेनी चली कराए ते शुद्धि ॥ ५ ॥

ज्ञावार्थः—ज्ञानादिकनी आशातनाए करी तथा विनय नर्दी साव्यवयाए

करी तथा अज्ञान नर्दी करवाए करी तथा विपरीतप्ररूपणादिके करी जे

ज्ञानादिक गुणोमां (आदि शब्दथी वर्डन चारित्र्यादिमां) अतिक्रम व्यतिक्रम

अतिचार अनाचाररूप दूषण लागुं होय तेनी पोताना आग्माथी ग्यास निंदा

करवी (अरे ! में खोटुं कयुं ए प्रकारनो मनमां पथाचाप करवो) आदि शब्दथी

(गुरूना समक्षमां पथाताप सहित ते दूषणोना कहेवारूप) गर्दा पण लेवी, ते

નિંદાગદાંત્ય જે પ્રતિક્રમણ નામનું ચોખું આવડયક તેણે કરીને જે જ્ઞાનાધિક-
કગુણો અતિચારાદિકે કરી મત્તીન અણ્ણા દોષ તે શુદ્ધ થાય છે. આ લેણ ઉ-
પરથી જે માણસ દૂરણનો સર્વથા ત્યાગ ન કરી શકે તેણે પણ નિંદના ગર્હણા
કરવા મોટે અવડય પદ્ધિમણું કરવું જોડા. ૫મ સિંદ્ધ આય છે. ॥ ૫ ॥

ચરણાતિચારાદિકરનાં

યયાગ્રમં ગ્રણનિકિત્તગાર્થવેણ ॥

ચરણાદ્યાદ્યાર્થાં,

જહકમં વાણતિગિત્તરૂવેણાં ॥

માદ જે ચારિયાદિના અતિચારો તેની

મતિક્રમણાડગુદાનો

અનુક્રમે ગુમરાના ઓસદ સરરા ॥

શુદ્ધિ મયા કાર્યોત્પર્ગેણ ॥ ૬ ॥

પદ્ધિમણાસુવાર્ણાં,

સોદ્ધી તહ કાન્નસ્સગ્ગેણાં ॥ ૬ ॥

મતિક્રમણ ખારડપકે શુદ્ધ નહી પવેચ્છની શુદ્ધિ

તેમજ

કાન્નગમે કરી ॥ ૬ ॥

જ્ઞાનાર્થ:-જેમ ગુમરું અણ્ણું હોય ને સામાન્ય કુપથે ન મટે તો વિશેષ

ઉપ કરવાની જરૂર પડે તેમ પ્રતિક્રમણ નામના ચોથા આવડયકે કરીને

પણ શુદ્ધ નહીં અણ્ણા એવા ચારિયાદિના અતિચારાદિની શુદ્ધિ અનુક્રમે આ-

येता पाचमा काउसग नामना आवन्यकथी थाय ठे. ॥ ६ ॥

दर्शनाचार ज्ञानाचार तथा चारित्राचाररूप त्रण आचारनी शुद्धि अनु-
क्रमे कल्या पवी, दये एकज गाथाए करी तपआचारनी शुद्धि पञ्चस्त्राण नामना
ठग आवन्यके तथा वीर्याचारनी सर्व आवन्यके शुद्धि थाय ते वताये ठे.

गुण भारणरूपेण

प्रत्यारूपानेन

तपोऽनिचारस्य ॥

गुणधारणरूपेण,

पञ्चस्त्राणेण

तवद्व्यप्रारस्स ॥

गुणना धारण करवा रूप

पञ्चस्त्राणे करी

तपना अतिचारनी ॥

वीर्याचारस्य

पुनः

मर्दरपि

क्रियते

शुद्धिः ॥ ७ ॥

विस्त्रिआपारस्स पुणो, सवेहिवि कीरण सोही ॥ ७ ॥

वीर्याचारनी

वन्धी

सर्व आवन्यके

करण छे

शुद्धि ॥ ७ ॥

भावार्थः—आश्रयने रोकवाथी तृष्णानो नाश थायठे, तृष्णाना नाशथी अप्रय
शांत गुण प्रगट्ठ थाय ठे, शांत गुणथी चारित्रनी निर्मलता थायठे, चारित्रनी
निर्मलताथी क्षांतिकर्मनो दाय करी केवलज्ञान पामेठे अने पवी ज्ञांपप्राही चार

अगति, अने कप करी मोक्ष पावे ठे, एवी रीतना अनुक्रमे रहेलाने धारण करवावे. अन्तर्यामना ठावा आवदयेक करी तपमां लागेला अतिचारादिनी शुद्धि पाव जे अने ठे ए आवदयक विधिपूर्वक करवाची वीर्याचारनी शुद्धि पाव ठे. अदिआं आश्रव वंघ करवाची तृष्णानो ठेद वताव्यो तेथी समजवुं जोइए के पदेलां वतादिक लइने आश्रव वंघ कर्यो पवी तृष्णानो ठेद अइ मन शुद्ध थाप ठे पण तृष्णा ठेद करीने आश्रव रोकवा एम एकंति कहेता नथी आ उपरयो मन शुद्ध करवाने मोटे पदेलां झयथकी पण अवश्य विधि-पूर्वक व्रत-अग्निमहादि करवा जोइए एम सिद्ध थाप ठे. ॥ ७ ॥

हवे जे सूचववाची सर्व तीर्थंकरोनो स्तुति अइ शके एहवुं चन्द्र स्वप्न-नु कथन करवारूप मंगल कहे ठे.

मन हवन निर अभिषेक दाय नाशि दिनकरं पत्रं कुंभं ॥
गय वसह सीह अग्निसेअ, दाम ससि दिणयरं ऊयं कुंभं ॥
रात्री बन्द निर नक्षत्रीनो अभिषेक माला चंद मयं ध्वज कच्छ ॥

पञ्चमसरः सागर विमानं भवनं रत्नोष्णं त्रिभिः च ॥ ८ ॥

पञ्चमसर सागर विमाण, जत्राण रयाणुच्चय सिद्धिं च ॥ ८ ॥

पञ्चमसरेर धीरममुद्र विमान भवन रत्नो इगलो अग्नि ॥ ८ ॥

भावार्थः—ज्यारे तीर्थंकर महाराज तेमनी मातानी कुक्षीने विजे उत्प-
न्न आय त्यारे ते सर्व तीर्थंकरनी माताउ दात्री, बलव, सिद्ध, लक्ष्मी देवीनो
अज्जिपेक, फूलनी माला, चंद्र, सूर्य, ध्वज, रुपानो कलश, पद्म सरोवर, क्षीर
समुद्र, विमान अथवा जवन (जवनपतिनुं रेह्यानुं स्थान), रत्ननो ढगलो, अने
धुमानरहित अग्नि, ए रीते चन्द्र स्वप्न देखे ठे. जे तीर्थंकर उर्ध्व लोकमांथी
आवीने अवतरे तेमनी माताउ विमान अने अयो लोकथी आवीने अवतरे
तेमनी माताउ जवन देखे तेथी स्वप्न चन्द्रज समझवां. ॥ ८ ॥

नर्जीक उपगारी होवाथी महावीरस्वामिजगवाननी स्तवना करवाकू-
ए मंगल करी चउसरण नामनो प्रयत्नो कहेवानी प्रतिज्ञा करे ठे.

अथ... करणी मोह गमे ठे. गनी रीतना अनुक्रमे रवेक्षाने धारणा
करणी नामना उवा आवदयेक करी तपमां लागेला अतिनाराधिनी
भुवि... अने उर आवदयक विधिपूर्वक करवायी गीर्षानात्नी शुद्धि
पाय ठे. अदिआं आश्रव वंघ करवायी तृष्णानो उद वताव्यो तेथी समजनुं
जोशए के पंदेलां वतादिक लक्षने आश्रव थंघ कर्पा पठी तृष्णानो उद अइ
मन शुद्ध पाय ठे पल तृष्णा उद करीने आश्रव रोक्क्या एम एकान्ति कहेता
नयी आ उभययो मन शुद्ध करवाने मोटे पंदेलां इत्यथकी पण अयन्य विधि-
पूर्वक व्रत-अभिमदादि करवा जोशए एम निरु श्राय ठे. ॥ ७ ॥

इवे जे मूत्रववायी मय तीर्थक्षणेनो स्तुति अइ शके एहवुं चउद स्वप्न-
नुं कथन करवाक्य मंगल कहे ठे.

गम हस्य निर अभिषेक दाम गति दिनकरं धृतं कुंपं ॥
गप यमह मीह अभिसेअ, दाम ससि दिगायरं ऊयं कुंनं ॥
हली वन्द निर मक्षीनो अभिषेक माया चंद मय स्वप्न कथन ॥

पद्मसरः गागर विमानं भवनं रत्नोष्णं विभिनं ॥ ८ ॥
 पद्मसर सागर विमाण, जवाण रयाणुच्चय सिद्धिं च ॥ ७ ॥
 पद्मसरोवर क्षीरमयुद विमानं भवनं रत्नोद्गम्यो भविष्य ॥ ८ ॥

ज्ञावार्थः—ज्यारे तीर्थंकर महाराज तेमनी मातानी कुक्षीने विने उत्प-
 न्न प्राप त्पारे ते सर्व तीर्थंकरनी माताउ दात्री, वलद, सिद्ध, लक्ष्मी देवीनो
 अज्जियेक, फूलनी माला, चंद्र, सूर्य, ध्वज, रुपानो कलश, पद्म सरोवर, क्षीर
 समुद्र, विमान अथवा जवन (जवनपतिनुं रेहवानुं स्यान्), रत्ननो दुग्गलो, अने
 पुमानारहित अग्नि, ए रीते चन्द्र स्वप्न देखे ठे. जे तीर्थंकर उर्ध्व लोकमांथी
 आवीने अवतरे तेमनी माताउ विमान अने अधो लोकमांथी आवीने अवतरे
 तेमनी माताउ जवन देखे तेथी स्वप्न चन्द्रज समऊवां. ॥ ७ ॥

नजीक उपगारी होवाथी महावीरस्वामिजगवाननी स्तवना करवारु-
 प मंगल करी चनुसरण नामनो पयन्नो कहेवानी प्रतिज्ञा करे ठे.

अमरेंद्र - नरेंद्र-पुनींद्र - बंदिनं बंदिता महावीरं ॥
 अमरेंद्र-नरेंद्र-मुणिंद्र-बंदित्रं बंदिनं महावीरं ॥
 इंद्र पद्मर्वांतराजा मुनीश्वरोप बंदिता बंदिने महावीरने ॥
 कुसलातुसंधिबंधपुर मध्यपनं कीर्त्तयिष्यामि ॥ ९ ॥
 कुसलाणुबंधिवंधुर, मध्यपणं कितद्दस्सामि ॥ ए ॥
 मोक्षने करनार मुंदर मध्यपनने कहीन ॥ ९ ॥

ज्ञावार्थः-देवता तथा तेमना चोसर इंद्र; मनुष्य तथा तेमना इंद्र, चक्र-
 पार्ति आदि; मुनि महाराज तथा तेमना इंद्र, श्रुत केवली आदि ए वधाए जेम-
 नी स्तवना करेली ठे तेवा महावीरस्वामि जगवानने वंदना करी समाधि
 मरण थवाना कारणभूत होवाथी मोक्षने पमारुनार श्रने एटला मोटेज श्रेष्ठ
 एदुं चतसरण नामनुं ग्रध्यपन (पयत्रो) हुं कदीश एम महावीर जगवानना
 खुद दिप्य वीरज्ज मुनि महाराज प्रतिज्ञा करे ठ. ॥ ए ॥

मंगस कद्या पवी आ पयन्नामां शुं कदेवानुं ते एक गाथाए वतावे ठे.

पुनःनरणगमनं

दुःखं गहं

पुनःपुनःपुनः

चैव ॥

चतुस्ररागमणा दुःखं, गहं सुकमागमोयणा चैव ॥

चारदारणनुं करुं पापकार्योनी निदा धर्मकार्योनी अनुमोदना निश्रं ॥

एष गणः प्रनवरं कर्तव्यः कुशलहेतु रिति ॥ १० ॥

एत गणो अपावरयं, कायधो कुसलहेतु ति ॥ १० ॥

आ प्रण वस्तु निरंज करी मोक्षनुकारण छे मोटे ॥ १० ॥

प्रायश्चित्तः—अरिहंत सिद्ध साधु अने केवलीनो कहेलो धर्म, ए चार वस्तुनुं दारण करवानी रीति वतायवा रूप पदेलो अधिकार १. जेने पापकार्यो अपा-
त्माने अशुद्धिरितिमां वर्त्ततां थकां करेला दोष तेनी निदा करवा रूप
वीजो अधिकार २. अने आत्माना स्वाभाविक गुणना अंशमां स्थिर अने
जे जे धर्म संबंधि कार्यों करेलां दोष ते संबंधि मनमां दर्प करवारूप वीजो
अधिकार ३. ए रीति आ पयत्रामां त्रण अधिकार कहेवाना ते ते त्रणे अधि-
कार मोक्ष पमान्यामां कारण भूत ते मोटे समाधिमरलथी मोक्षने इच्छनार

प्राणीए अवश्य करवा जोइए. ॥ १० ॥

हवे पदेला अधिकारना प्रसंगमां चारशरण कयां कयां अने केवो प्राणी ते चारनुं शरण पाये ते बतावे ठे.

अर्हतः भिद्धाः साधवः केवलिकीयतः सुखावहः धर्मः ॥

अरिहंत सिद्ध साहू, केवलिकहिनु सुहावहो धम्मो ॥

अरिहंत भिद्ध साधु केवलिए कहेलो सुख करनार धर्म ॥

एने बत्तारः चतुर्गति - हरणाः शरणं लभते धन्यः ॥ ११ ॥

एए चठरो चनुगइ, -हरणा सरणं लहइ धनो ॥ ११ ॥

आ चार चार गतिना नाश करानांनुं शरण पाये छे भाग्यशाली ॥ ११ ॥

भावार्थः-जेठनुं वर्णन आगल करवामां आवडो एइवा अरिहंत सिद्ध

साधु अने केवलिए कहेलो आत्तव परब्रवमां सुख करनार धर्म ए चारे व-

स्तुत चार गतिनो मूलश्री नाश करनार ठे तेने शरणपथाए जे भाग्यशाली

प्राणीठ होय ते पाये ठे. ॥ ११ ॥

दवे अरिहंतनुं शरण केवी आकृतिवालो धरने करे ते कहे ठे.
अथ म निनभक्तिपरो - चरदोगांवकंचुकरावः ॥

अह सो जिगाजतिजरु, - उरंतरोमंचकं पुअकरालो ॥

रवे ते तीर्थकरनी भक्तिना समूठे उच्छळतो हवाडांरूप वरुनरे करी धयंकर ॥
परंपणयोन्मिअं दीर्घ कृतानिर्भणति ॥ १२ ॥

पहरिसपाणउम्मीसं, सीसंमि कयंजलीजगाइ ॥ १३ ॥

अनि हर्ष अने स्नेहमति मस्तक्यां अंगली करी करे ॥ १२ ॥

जावार्थः-दवे ते चार शरणने अंगीकार करनार प्राणी जिनेश्वर जग-
वंतनी भक्तिना समूठे करी उजां धतां रुवाडा रूप वक्तरे करीने रागादिक
दाजुउने जयंकर लाग एदयो ठतो अतिशय हर्ष सहित अरिहंत जगवानने विषे
स्नेहघी युक्त, मस्तकने विषे वे हाथ जोढी आगल कडेवाय ठे तेवी प्रकारे
अरिहंतनुं शरण करवा माटे कहे ॥ १३ ॥

इहा गायागं करी केवा केवा गुणवाला अरिहंतनुं शरण करवुं ते वतावे ठे.

भावार्थः—कामराग, स्नेहराग अने द्वष्टिराग रूप त्रण प्रकारना राग अने
घेररूप शत्रुनेना नाश करनार तेमज आठकर्म अने आदिशब्दधी उपसर्गअने
बाबीश परिसदथादि रूप शत्रुना नाश करनार, बली जेना पासमां रहेवाधी
अनंतकाल सुधी संसारमां अनेतु दुःख सहन करवुं पर्युं तेदवा पांच इंद्रि-
योना त्रेवीश विषय अने दोलकपाय अने नग नोकपाय रूप पचीश कपाय ते
रूप जे शत्रुने तेना नाशने करनार एदवा अरिहंत जगवान मने संसारनुं प्र-
मण दुःख मटाम्बाने शरण भूत हो. ॥ १३ ॥

राज्यश्रीपवकृप्य

तपश्चरणं

दुश्चरमनुचयं ॥

रायसिरिमवकसिता, तवचरणं दुश्चरं अणुचरिता ॥

राज्य लक्ष्मीनो त्याग करीने अने तप चासिअ दुःकर सेवीने ॥

केवलश्रीभक्तिः

भक्तिः भवंतु मम क्षरणं ॥ १४ ॥

केवलतिसिरिमरहंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १४ ॥

केवल ज्ञान लक्ष्मी पामेळा

अरिहंतो हो मने क्षरण ॥ १४ ॥

ज्ञाचार्यः—राज्यनी लक्ष्मी त्याग करीने अने श्रोता पराक्रमवाला प्राणीए
दुःखे कराय एवा तप अने चारित्र्ये सेवीने तेनावेल ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय,
मोक्षनीय, अने श्रंतरायरूप चार घातीकर्मनो मूलश्री कय करी केवलज्ञानरूप
आत्माना स्वान्नायिक गुणनी लक्ष्मीने पामयाने योग्य (पामेळा) एहवा
अरिहंत जगवान आ संसाररूप वंदीखानामांश्री मने काढवाने माटे ज्ञा-
रण भूत प्राण ॥ १४ ॥

स्तुतिवन्दनमार्तः

शुद्धवंदाणमरहंता,

स्तुति अने वंदन करवाने योग्य
शाश्वतसुखमार्तः

सासयसुहमरहंता, अरिहंता हुंतु मम सरणं ॥ १५ ॥

शाश्वंतु सुख पामवाने योग्य अरिहंत हो मने शरण ॥ १५ ॥

प्रावार्थः—वचनश्री कराती स्तुति अने शरीरस्थी कराता वंदनने योग्य
अने देवताने, देवतालना इंच, मनुष्यने, मनुष्यता इंच (चक्रवर्त्तीआदि), तेमणे
करेली जे पूजा तेने योग्य अने कोइ दिवस पण जेनो नाश न थाय एहंतुं जे
शास्वतुं मोक्षतुं सुख ते पामवाने योग्य एहवा अरिहंत जगवान पुत्रव परि-
णतिरूप दावानलना दुःखने शमाववाने शरणभूत थातु ॥ १५ ॥

परमनोगनं

ज्ञानतः

योगीन्द्र - योर्द - ध्यानमार्तः ॥

परमाणगयं मुणंता, जोइंद-महिंद-ऊणमरहंता ॥

बीजाना शिष्टने ज्ञाननार योगीश्वर इंदने ध्यान कर्त्ता योग्य ॥

भ्रमंद् - नोर्द - पूजामार्तः ॥

अमरिंद-नरिंद-पूअमरहंता ॥

इंद चक्रवर्त्ती आदिनी पूजाने योग्य ॥
अर्तः भवंतु मम शरणं ॥ १६ ॥

सासयसुहमरहंता, अरिहंता हुंतु मम सरणं ॥ १५ ॥

शाश्वंतु सुख पामवाने योग्य अरिहंत हो मने शरण ॥ १५ ॥

प्रावार्थः—वचनश्री कराती स्तुति अने शरीरस्थी कराता वंदनने योग्य
अने देवताने, देवतालना इंच, मनुष्यने, मनुष्यता इंच (चक्रवर्त्तीआदि), तेमणे
करेली जे पूजा तेने योग्य अने कोइ दिवस पण जेनो नाश न थाय एहंतुं जे
शास्वतुं मोक्षतुं सुख ते पामवाने योग्य एहवा अरिहंत जगवान पुत्रव परि-
णतिरूप दावानलना दुःखने शमाववाने शरणभूत थातु ॥ १५ ॥

परमनोगनं

ज्ञानतः

योगीन्द्र - योर्द - ध्यानमार्तः ॥

परमाणगयं मुणंता, जोइंद-महिंद-ऊणमरहंता ॥

बीजाना शिष्टने ज्ञाननार योगीश्वर इंदने ध्यान कर्त्ता योग्य ॥

परमकथापर्यन्तः

अर्थः भक्तुं यय शरणं ॥ १६ ॥

धम्मकहं अरहंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १६ ॥

परिकृपा करवाने योग्य औरान हो मेने शरण ॥ १६ ॥

आचार्यः-प्राणीना मनमां देखी वातने जाणनार उपलक्षणथी सर्व
लोकालोकमां देखला समस्त द्यु गुण पर्यायने जाणनार तेमज गौतम
स्वामीजी प्रमुख योगीश्वरो अने शक्तिवदिक महाइंदो, तेनुने ध्यान क-
र्या योग्य अने (उत्तर्ग मार्गे केवलज्ञान थपा पढी कहवा योग्य) समप्र
ज्ञानप्राणीनुना हेदने नादा करनारी एदवी धर्मकथा कदेवाने योग्य एहवा
अरिहंत संसारमां धर्ती वीमानुथी रक्षण करवाने मेने शरण नूत धाव ॥ १६ ॥

मंवेनीचानामहिमाय

अर्थः मत्पूजयन्पर्यन्तः ॥

सद्यजिआणमहिंसां

अरहंता सच्चययागभरहंता ॥

मदं वीरिनी दया पावकी

नेने योग्य मन्य वचनेने योग्य ॥

प्रसन्नव्रतमर्हतः

अर्हतः भवंतु मम शरणं ॥ १७ ॥

वंजवधमरहंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १७ ॥

प्रसन्नचर्यं पालवाने योग्यं अरिहंत हो मे शरण ॥ १७ ॥

ज्ञाचार्यः--संसारना सर्वं प्राणीजनी दया पालवाने योग्य सत्यवचनबो-
लवाने योग्य अने अद्भार प्रकारना मैश्रुनेने त्यागकरवारूप ब्रह्मचर्यव्रतने
धारणकरवाने योग्य एवंचा अरिहंत जगवान अहिंसादिक आत्माना स्वाप्ता-
विक गुणोनी वृद्धि करवाने माटे मेने शरण भूत शान्त ॥ १७ ॥

समवसरणमवस्थाय

चतुश्चिन्ततः अतिशयान् निषेव्य ॥

उत्सरणमवसरिता, चउतीसं अइसए निसेविता ॥

समोत्सरणमां वेसीने

चोत्रीश अतिशय तेवीने ॥

धर्मकर्यां च कथयंतः

अर्हतः भवंतु मम शरणं ॥ १८ ॥

धम्मकहं च कहंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १८ ॥

धर्म कथाने करेता

अरिहंतो हो मेने शरण ॥ १८ ॥

भ्रातृवर्गः--वैमानिकआदि चारे प्रकारना देवतातुए रचेतुं समवसरण तेने
 शोभानावीने (तेमां देशीने) अने चोत्रीश अतिशयने सेवीने (चोत्रीश अ-
 तिशय सहित वतां) धर्म कथाने कहेनार एहवा अरिदंत जगवान मारा अ-
 नादिकालना अज्ञानने नाश करवा मोटे शरणजतूत थातु ॥ १८ ॥

एकया गिरा अनेकान संदेशान् देशिनां ममं छिडय्या ॥
 एंगाड् गिरा एगे, संदेशे देशिणं समं चित्ता ॥

एक वचने करी अनेक संगयो प्राणीओनां एककाले छेदी ॥
 त्रिपुवनमनुगामयंतः अर्हतः भवंतु मम शरणं ॥ १९ ॥

तिहुअणामणुसासंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ १९ ॥

अण जगनेने गिरा आपता अरिहत होजो मने शरण ॥ १९ ॥

भ्रातृवर्गः--एक वचने करीने सुर असुर मनुष्य तिर्यचरूप प्राणीजनासं-
 देशेने एक काले उदीने (जेम एक राजाए पोतानी त्रण खीनुए अनुक्रमे जल,
 गायन, अने शिकार माग्यां वतां एक "सर" नथी एटला मात्र वचने करी त्रणे

स्वीनुं समापन कर्तुं तेम) ग्रन्थे जगतने सम्यक्च, देशनिरति, सर्वं नि-
रतिनुं स्वरूप वतावधारण शिक्षा (धर्मोपदेश) ने आपता एहवा अरिहंत
जगपान मेने शरण हो ॥ १८ ॥

वचनामृतं भुवनं निर्वापयनः गुणेषु स्थापयनः ॥

वयाणामणा भुवणां, निव्यायंता गुणेषु ठावंता ॥

वचनरूप अर्पण करी जगतने शान्तिप्रसादना गुणयो स्थापना ॥

श्रीबल्लोकमुद्रांगः अंगः भवंतु मय शरणं ॥ २० ॥

जिअन्नोअमुवरंता, अरिहंता हुंतु मे सरणं ॥ २० ॥

श्रीबल्लोकमुद्रांगकरता अरिहंत मी मने शरण ॥ २० ॥

ज्ञाचार्यः—भुव तस्त पीना आदिक दूषणोनी नाश करनार, वचनरूप
अमृते करी जगतने शांत (संतोषवाला) करता तेमज जगतने चारित्र आदि
गुणोने विधि स्थापन करता; ते ज्ञव्य प्राणीजने संसारग्रही मार्ग वतावचार
कर्मी तेजनी उद्धर करता एहवा अरिहंत मेने शरण हो. ॥ २० ॥

अस्यदुर्गुणवनः

निजयशःशुद्धयसमाधितद्विगतान् ॥

अस्यदुर्गुणवनं, नियजसससहस्रपद्मासिद्धिद्विगतं ॥ साहि

अनि अदुर्गुणवनं पोताना नसस्य चंद्रे शोभाय्या छे दिशाना अंत जेने ॥

नियतं अनायनंतान्

प्रतिपद्यः शरणमर्हतः ॥ २१ ॥

नियम माणाद्विप्रणते, पन्निवन्नो सरणमरिहते ॥ २१ ॥

शाश्वत अनादि अनंत

अंगीकार कर्तुं शरण अरिहंतनुं ॥ २१ ॥

ज्ञावार्थः—जीजने विषे न दोह शके एदवा चिन्ते अतिचमत्कारकारी
आठ प्रातिहार्य तथा चोत्रीश अतिशयादि गुणयुक्त तेमज पोताना यशरूपी
चंद्रमाए करी जेमणे सर्व दिशानुना अंतने शोभाय्या ठे; शाश्वत, अनादि, अ-
नंत, एतया अरिहंतने में शरणरूपे अंगीकार कर्था. आ गाथाમાં त्रले काल (मृ-
त, अविष्य, वर्तमान) ना अरिहंतनुं ग्रहण करेलुं ठे. ॥ २१ ॥

उत्तिष्ठतत्रामरणेभ्यः

समस्तदुर्गुणानां समस्तचरणेभ्यः ॥

उत्तिष्ठतत्रामरणेभ्यः

समस्तदुर्गुणानां समस्तचरणेभ्यः ॥

तत्प्राप्यैव तत्र परण जेपले

मयप्र दूःखपी पीडाएला प्राणीओने शरण ॥

त्रिभुवनजनमृतदेभ्यः

अर्हंभ्यः

नमः तेभ्यः ॥ २२ ॥

तिहुअणजणसुहयाणं, अरिहंताणं नमो ताणं ॥ २२ ॥

अण जगतना लोकने सुल आपनार अरिहंतने नमस्कार ते ॥ २२ ॥

ज्ञायार्थः—जरा (घनपण) अने मरणना हेतुभूत कर्मनो नाश करवाए करी जेमले जरा मरणनो त्याग कर्यो ठे; संसारमां थतां आधिव्याधिरूप सम-प्र दुःखोए करी पीडाएला प्राणिछेने ते दुःखने नाश करवानां साधनभूत ज्ञान दर्शन चारित्ररूप मार्ग वतावचाए करी शरणभूत थनार पोतानां जन्मा-दिक कढयाणने विपे जगतने सुख आपनार ते (अण जगतमां प्रसिद्ध) अरिहं-त भगवानने नमस्कार हो. ॥ २२ ॥

हवे वीजुं सिद्धुं शरण जेवी रीते अंगीकार करे ते वताववाने त्रेविशमी गाथा कहे ठे.

अर्हच्छरणमलमुदि

— लब्धमृगैर्युद्धासिद्धवद्भुजानः ॥

अरिहंतसरणमलंसुद्धि, —लब्धसुविसुद्धसिद्धबहुमाणो ॥

अरिहंतना शरणथी कर्मनी यदिए पाम्युं छे अति युद्ध सिद्धमा बहुमान नेणे ॥

મળપ્રાપ્તિરોચિતકરમન્દ

— ડોંગર

માર્ગે

મર્જાન ॥ ૨૩ ॥

પણાય સિરદ્વપકરકમલ, — સેહરો સદ્ધરિસં જાગડ ॥ ૨૩ ॥

નયેલા મલકપો રસ્યો છે હસરૂપ કમમનો ડોંગર ત્રેણે રૂપે મરિત જનો કંઈ ॥ ૨૩ ॥

જ્ઞાવાર્થ:—અરિદંત જગવાનનું કારણ કરવામાં બ્રાહ્મણ શુદ્ધ અધ્યયસાયત્રી પ્રાપ્ત થાણી કર્મરૂપ મેલની શુદ્ધિ કરી જેણે સિદ્ધેને વિશે અતિવિશુદ્ધ શુદ્ધ માન પ્રાપ્ત થાણું છે, જેણે નમેલા પોતાના મસ્તકમાં દાઢરૂપ કમલનો ડોંગર (નોંધાની આકૃતિરૂપ અંજલિ) કર્યો છે એવો શુદ્ધકર્મી પ્રાણી બ્રાગલ કહેવા-
શે તેવી પ્રકારે રૂપે સદિત ઠતો સિદ્ધનું કારણ કહે. ॥ ૨૩ ॥

દેવે કેવી રીતે સિદ્ધના ગુણોની સ્તવના કરતો થકો સિદ્ધનું કારણ કરે તે ઠ ગાથાએ કરી વતાવે છે.

કર્મપ્રમણમિદા:

સ્વાધાધિકજ્ઞાનદ્વંદ્વનમષ્ટદા: ॥

કમ્મત્તસ્કય સિદ્ધા,

સાહ્યાવિઅનાણંદંસાણસમિદા ॥

માઠ કર્પના પ્રયે કરી પ્રાંમદ્ આલગ્નગરિન જ્ઞાનદ્વંદ્વનરૂપ મર્પુદિવત્યા ॥

मर्वोर्धेलक्ष्योसिद्धाः

सबबलप्रसिद्धा,

मर्व

अर्थनी लब्धियो मिद छ नेमने ते

मिदो

ने

मिदाः

भंनु एण

नरणे ॥ ३१ ॥

ते सिद्धा

हुंतु मे

सरणे ॥ ३४ ॥

ते

सिद्धा

हुंतु मे

सरणे ॥ ३४ ॥

प्रावार्थः—आव कर्मना कये करी त्रण जगतमां प्रसिद्धि पामेला तीर्थ सिद्ध
आदि नेवरूपे, आवरण रहित आत्माना सहज गुणरूप ज्ञान दर्शनचारित्ररूप
समृद्धिवाला, जेनुए आत्माना सिद्धि करवाने हेतुभूत ज्ञानादिक गुणोए करी
आत्मिक सर्व प्रयोजनोनी प्राप्ति सिद्ध करी ठे, एदवा ते सिद्धिशालामां रदे-
लां सिद्धे जवज्रमण करतां धती अस्थिरताथी यतां दुःखोथी अचाववाने
मोटे शरण भूत हो. ॥ ३४ ॥

त्रैलोक्यमस्तकस्याः

तिअलोअमनुयन्ता,

वर्णमुबनना यथाले ररेनार

परमपदस्थाः अचित्सामर्थ्याः ॥

परमपयन्ता अचित्सामन्ता ॥

मुक्तिपदमां ररेना अचित्स मामर्थ्यामा ॥

मंगलीभिदपदार्थाः

भिदाः नरणं सुखमज्ज्याः ॥ २६ ॥

मंगलसिद्धपयत्ना,

सिद्धा सराणां सुद्वपसत्ता ॥ २७ ॥

मंगलमृत सिद्ध पदयो रैनार

सिद्धो गरणं सुतेकरीप्रदास्य ॥ २८ ॥

ज्ञावार्थः—चौदराजलोक रूप ग्रणजगतना सिद्धशिलारूप मयाले र-
हेनार मुक्तिरूप उत्कृष्ट स्थानने विषे रहेनार, अनंतु देवाग्नी चिंतयी न इकाय
एद्वुं जेचनुं सामर्थ्य ठे, संसारना सत्यं दुःखोए करी रदित मंगलजुत सिद्ध
पदमां रहेनार, जन्म जरा मरण जुख तरस आदिक पीमाए करी रदित मो-
क्षमां धनार सुखे करी व्याप्त (अनंत सुखवाला) एदवा सिद्धो अक्षय पदनी
प्राप्ति करवामां शरण जूत हो. ॥ २५ ॥

मूलोत्साक्तप्रतिपत्ताः

अमृदलक्षः

सयोगिमत्पज्ञाः ॥

मूलुस्वपपन्निस्का,

अमृदलक्ष्मा सजोगिपचक्ष्मा ॥

मृन्मयी उवाडया छे गनु नेपणे

अमृद लक्ष्मा केवल्योए दृश्य ॥

आप्तस्वाभाविकमृताः

सिद्धाः

शरणं

परमयोक्ताः ॥ २६ ॥

साहाविअप्तमुक्ता,

सिद्धा

सराणं परममुक्ता ॥ २६ ॥

स्वाभाविक ग्रंथं छे मुल जेमणे सिद्ध

शरण उत्कृष्ट योक्त्या ॥ २६ ॥

आचार्यः—मूलार्थी जेउए कर्मरूप जाव शत्रुने उन्मूलन करेला ठे. स-
दाकाल उपयोगी होचाथी अमूलकवाला प्रत्यक्ष प्रमाणे करी केवलीनुएज
देखवा योग्य, स्वान्नाविक अंतत अव्यावाच सुख जेमणे प्राप्त कयुं ठे, अपुन-
ज्रीवे करी उत्कृष्ट कर्मथी वियोग्यवरूप मोक्ष जेमणे मेलव्यो ठे. एहवा
सिद्धे अविनश्वरज्ञानादि गुणोनी प्राप्ति करवाने शरण जूत हो. ॥ २६ ॥
प्रतिमैरित्तमत्यनीकाः
समग्रस्थानाद्विदग्धपर्यवर्तिनाः ॥

पन्निपीद्विअपमिणीआ,

समगगजाण

गिदद्वन्नववीआ ॥

तिरस्कार कर्पाछे(रागादि)शत्रुओ जेमणे संपूर्ण स्थानरूप भीषण वास्तुंछे भवबीज जेमणे
योगीश्वरमरणीयाः
सिद्धाः शरणं स्मरणीयाः ॥ २७ ॥

जोईसरसरणीआ,

सिद्धा

सराणं समरणीया ॥ २७ ॥

योगीश्वरोप आश्रय करना योग्य

सिद्ध शरण स्मरण करवा योग्य ॥ २७ ॥

ज्ञावार्थः--सागादि अन्यंतर शत्रुनुनो जेमले तिरस्कार कर्षों ठे, (नाश
 कर्षों ठे) व्युच्चित्र क्रियाऽनिर्नृत्ति नामना शुक्ल ध्यानना चोत्रापायारूप संपूर्ण
 ध्यानरूप अग्निर्ण करी जेमले संसाररूपी बीजने वाली नांखुं ठे, गणयरा-
 दिक अग्नर ठक्कस्थ तीर्थिकरादिक योगीश्वरोए नमस्कारध्यानादिकद्वाराए
 आश्रय करवा योग्य मोक्षानिलापि ज्ञयप्राणिनुए स्मरण करवा योग्य, एदवा
 सिद्धो आत्मिक गुणेने स्थिर करवा ठारे शरण भूत हो. ॥ २७ ॥

मापित्तरमानन्दाः

गुणानःस्वदाः

विदीर्णभवकंदाः ॥

पाविअपरमाणंदा,

गुणानीस्संदा

विदीन्नभवकंदाः ॥

पमाख्योछे उत्तुष्ट आनंद जेमले गुणनो मारछे नेमा, नाश कर्षोंछि भवरूप कंद जेमले ॥

लघुकीकृतरविचंद्राः

सिद्धाः शरणं

सपिनंददाः ॥ २८ ॥

लहुईकपरविचंदा,

सिद्धा सरणं

खविअप्रदंदा ॥ २९ ॥

लघु कर्षा छे सूर्य चंद्र जेमले सिद्ध गण नाश कर्षों छे रूश जेमले ॥ २८ ॥

ज्ञावार्थः--हमेरा हर्षित होवाथी जेमले पोताना आत्माने उकृष्ट

आनंद पमान्यो ठे, ज्ञानादिक गुणोनुं माखलजतु सार जेमनी अंदर रहेलो
ठे, मोहनीयआदि कर्मरूप संसारनो कंद जेमणे मूलथी नाश करेलो ठे, लोक
अलोक समग्रने प्रकाश करनार केवलज्ञानना प्रकाश करी जेमणे सूर्य चंड-
माने अल्पप्रज्ञाववाला करी वीधा ठे, सर्वथा कपारहित होवाथी जेमणे युद्ध
आदिरूप क्लेशनो नाश कर्यो ठे, एहवा सिद्धजगवान् संसार समुद्रथी तारी
अक्षय पदमां पहुँचारवाने शरण जूत हो. ॥ १८ ॥

उपलब्धपरमप्रज्ञाणः

दुर्लभलभाः

वियुक्तसंरंभाः ॥

उवलक्षपरमवंज्ञा,

उद्भ्रल्लंज्ञा

विमुक्तसंरंभा ॥

पाम्युं छे उत्कृष्ट ज्ञान जेमणे दुर्लभ लाभ मेलव्यो छे जेमणे तज्यो छे आसेप जेमणे ॥
भुवनयुद्धशरणसंरंभाः

मिद्धाः शरणं निरांरंभाः ॥ २१ ॥

भुवणधरधरणवंज्ञा,

सिद्धा शरणं

निरांरंभा ॥ १९ ॥

लोककण धरने धारवामां स्वयंमान सिद्ध

आंभराहेत ॥ २१ ॥

ज्ञावार्थः—केवलज्ञानरूप उत्कृष्टज्ञान जेमणे पामेलुं ठे, दुःखे करीने

અનુભવના પ્રાપ્તિરૂપ લાજ જેમણે મેલ્યો છે, કરવા
 અનુભવના વલે હુર્ગતિમાં જેમણે વિશેષે કરી વ્યમતા તજી લીધી છે,
 અણજગતમાં આચારચૂત દોવાથી, ધાંજલાના સરલા, સર્વ પ્રયોજન સિદ્ધ થ-
 એલાં હોવાથી કોઈ પણ પ્રકારના આરંભે કરી રહિત, એવા સિદ્ધગવાનૂ મોકલ-
 પદમાં પહોંચવાને અવલંબનચૂત થવા વારાએ મને શરણ દો. ॥ ૩૯ ॥
 હવે સાધુના શરણે અંગીકાર કરવા હચ્છતો થકો જે કરે તે વતાવે છે.
 મિદ્ધાને નયમ્બરેતુ - માધુગુણનાનુગમન: ॥
 સિવસરણે નયવંન્નહેન, - સાહુગુણજિહ્વિઅપ્રાગુરુ ॥
 મિદ્ધાના શરણે કરી નય ને શરમંગનારેભૂત માધુના ગુણમાં અપ્યયોછે અનુગમ જેને ॥
 મેદિનીમિત્તસુમસાલ - યમક: તથેદં યણિ ॥ ૩૦ ॥
 મેદાણી મિલંતસુપસન્ન, - મન્નન તન્નિમં જાગડ ॥ ૩૦ ॥
 તૃષ્ણીમાં અડકતું છે યાનિ મન્નન યમક જેનું ત્યાં આ કંદ ॥ ૩૦ ॥

आनंद पमार्थो ठे, ज्ञानादिक गुणोनुं माखणजत सार जेमनी अंदर रहेलो
ठे, मोदिनीयआदि कर्मरूप संसारनो कंद जेमणे मूलथी नाश करेलोठे, लोक
अलोक समग्रने प्रकाश करनार केवलज्ञानना प्रकाशो करी जेमणे सूर्य चंड-
माने अख्यप्रजावाला करी दीधा ठे, सर्वथा कपायरहित होवाथी जेमणे युद्ध
आदिरूप क्लेशनो नाश कर्चो ठे, एहवा सिद्धजगवान् संसार समुद्धथी तारी
अक्षय पदमां पर्वोचान्वाने झरण जूत हो. ॥ १८ ॥

उपलब्धपरमप्राणः

पुल्लभंभाः

विमुक्तसंरंभाः ॥

उवलक्षपरमवंजा,

दुष्टहलंजा

विमुक्तसंरंजा ॥

पाम्युं छे उत्कृष्ट ज्ञान जेम्णे दुर्मम लाभ मेलव्यो छे जेम्णे तज्यो छे आप्तेप जेम्णे ॥
भुवनशृङ्खरणस्तंभाः

भिदाः शरणं निरारंभाः ॥ २१ ॥

भुवणधरधराखंजा,

सिद्धा सरणं

निरारंजा ॥ १९ ॥

लोकरूप घरने पारवामां स्तंभसमान सिद्ध शरण आरंभरहित ॥ २१ ॥

भावार्थः—केवलज्ञानरूप उत्कृष्टज्ञान जेमणे पाम्युं ठे, दुःखे करीने

પામવાને શક્ય એવો મોક્ષપદની પ્રાપ્તિરૂપ લાજ જેમણે મેલ્લડ્યો છે, કરવા
 યોગ્ય અનેક પ્રકારના કાર્યમાં જેમણે વિશેષે કરી વ્યવ્રતા તજી દીધી છે,
 અગ્રુન્નકર્મના વડે હુર્ગતિમાં પરનાર, પોતાના શરણને અંગીકાર કરનાર, એવા
 વ્રણજગતમાં આચારજૂત હોવાથી, અંખલાના સરલા, સર્વે પ્રયોજન સિદ્ધિ અ-
 દ્વારે હોવાથી કોઈ પણ પ્રકારના આરંભે કરી રહિત, એવા સિદ્ધિગવાન્ મોક્ષ-
 પદમાં પર્વોચવાને અવલંબનજૂત થવા દારાએ મને શરણ દો. ॥ ૩૯ ॥

હવે સાધુર્તના શરણને અંગીકાર કરવા ઇચ્છતો થકો જે કરે તે વતાવે છે.

સિદ્ધશરણેન નયમ્મર્હેતુ - માયુગુણર્જાનતાનુગમઃ ॥

સિદ્ધસરણેણ નયર્વંજરહેતુ, - સાહુગુણજણિઅપ્રાગુરાતુ ॥

મિલ્લના શરણે કરી નય ને ચારઅંગનાહેતુમ્ માયુના ગુણમાં ઉપગ્રમોછે અનુગમ જેને ॥
 મોદિનીમિલ્લસુમદાસ - મમ્મકઃ તથેદં પ્રણતિ ॥ ૩૦ ॥

મેદ્દણીમિલંતસુપસત્ત, - મત્તુત તત્ત્વિમં જાગદ્ ॥ ૩૦ ॥

પૃથ્વીમાં અદ્ધકતું છે અને પ્રગ્મજ મસ્તક જેનું ત્યાં આ કંદ ॥ ૩૦ ॥

आचार्यः—सिद्धं शरण करवामां श्रद्धा कर्मना हय तेना वने नंग-
मादिक नय अने वारंयरूप ब्रह्म तेना कारणभूत, साधुना विनयादिक गु-
णोमां जेने अनुराग थयो ठे, अर्किए दोजायमान होवाथी अतिशय सुंदर
मस्तक पृथ्वीतलेने विषे जेनुं अरुक्तुं ठे, एदवो उतो साधुनुं शरण करवाना
अधिकारमां आगत कहेवाता प्रकारे कहे. ॥ ३० ॥

साधुनुं शरण करतो थको जे कहे ते नव गाथाए करी वतावे ठ.

जीवशोकस्थवः

कुर्गर्गोवधोः

पारगाः महाभगाः ॥

जिअप्रलोअबंधुणो कुगइ,—सिंधुणो पारगा महाभगा ॥

जीवशोकना बंधुरूप

कुर्गर्गो नमदुनो

पार पामनार महाभाग्यवाअ ॥

ज्ञानादिकः

शिवमुख - मायकाः

मायवः शरणं ॥ ३१ ॥

नाणाइण्हें सियसुख,—साहगा साहुणो सरणं ॥ ३१ ॥

ज्ञानादिके करी मोह मुक्कना

मायनार

माधुओ शरण हो ॥ ३१ ॥

आचार्यः—पृथ्वीआय, अप्रकाय, तेनकाय, वाउकाय, वनस्पतिकाय, जस-

नहीं करावनार, तेमज नहीं अनुमोदनार दोवाथी जीवलोकना बंधु, नरकति-
 येचा विडुर्गतिरूप समुत्तना (डुर्गति मेलववाना हेतुभूत कर्मने बांधवाना
 कारण जे आयत्र तेनो त्याग करवाथी) पार पामनार, आमयेंपंधि प्रमुख बहु
 प्रकारनी लड्यि युक्त होवाथी मदाअतिशयवंत, तेमज नानादिकगुणोए करी
 मोह सुखने सावनार एदवा साधुच मोहसावनमां सदाय करवा घारे मने
 दारण भूत हो. ॥ ३१ ॥

कैरन्धिनः

परपात्रपयः

विपुलमनयः

श्रुतपराः

जिनपते ॥

केवळिणो परमोही, विठ्ठलमई सुअहरा जिणमयंमि ॥

कैरन्धिओ परमावधिवाला

विपुलमनि यनःपर्यवज्ञानवाला

श्रुतपर

जिनमनमां ॥

आचार्योपाध्यायः

साधवः

॥ ३२ ॥

आपरिपठवप्राया,

आचार्यं दत्ताध्याय

ते सर्वे

साहुणो

सराणं

॥ ३३ ॥

ते मां

माप

शरण हो

॥ ३४ ॥

आचार्यः—मत्पादिकज्ञाननी सदायरहित, घातिकर्मना क्षयश्री उपजेलुं, सर्वं क्यगुणपर्याय विषय केवलज्ञान, जेमेने ठे एहवा केवली, जे ज्ञान पा-
म्या पवी अंतर्मुहूर्ते करी केवलज्ञान निश्चे प्राप्त थाय ठे एहवुं जे परमाव-
धिज्ञान ते ज्ञानवाला, विपुलमति नामनो मनःपर्यवज्ञाननो जे जेदे ते वाला,
(विपुलमति ग्रहण करवाए करी अजुमति मनःपर्यवज्ञानवाला पण लेवा)
वशैकालिकआदि कालिकश्रुत, उत्तराध्ययनादिक उत्कालिकश्रुत, आचारंग-
दि वारअंगरूप अंगप्रविष्टश्रुत अने उयवाइ प्रमुख उपांगरूप अनंगप्रविष्टश्रु-
तने धारण करनार श्रुतधरो, तेमज जिनमतने विषे रहेला ज्ञानाचार आदि
पांच आचारने वतायनार अने पोते ते पांच आचारना पालनार एहवा आचा-
र्य अने मूल वारअंगआदि सूत्रने ज्ञानावनार उपाध्याय महाराजानु, आ सर्व
साधुन आचार प्रमुख गुणोने शिखववा छारे सदायंभूत हो. ॥ ३२ ॥

चतुर्दशानवपूर्विणः

द्वादशैकादशांगिनः ये च ॥

चउदसदसनवपुष्पी,

ज्वालासिक्कारसंगिणो जे अ ॥

चउदपूर्वी दशपूर्वीनवपूर्वी

मा अंग धरनार अंगीजार अंग धरनार जे बली ॥

निनकल्पिताः यथार्थेदकाः
जिणकप्पाऽह्वालंदिअ,
निनकल्पिक यथार्थेदक

भानार्थः-चउदपूर्व

चंगर आर्यरक्षितयादि, चारअंग घरनार अंगीआर अंग भयेला, एदवा ते
साधु तेमज एकला विचरवाए करी अने शरीरनो कोइ पण प्रकारनो संस्कार
नहीं करवाए करी जिनना सरखो जेमनो आचार ठे एदवा जिन-
कल्पिक साधु, पांच जणनो जे यथाखंद नामनो कट्य तेने अंगीकार करे
ते ते यथार्थेदिक साधु, नव साधुए एकला अइ जे तप विशेषे करी सहित प-
रिहारविशुद्धि मंजम पालनार, एदवा साधु मने शरणभूत हो. अर्दीआं च-
उदपूर्वोना पढी दशपूर्वो कख्या ते प्राये चार पूर्वो सात्रेज व्युछेद होवा-
गनो एक नाग होवाथी. ॥ २३ ॥

परिहारविशुद्धिसाधु ॥ २३ ॥

परिहारविशुद्धि मंजमवाला साधु वली ॥ २३ ॥

आर्यमहागिरियादि दशपूर्वधर, नवपू-

हृवे विशेष लब्धियुक्तसाधुर्जने वतावे ठे.

सीराश्रवमध्याश्रव

संभिन्नश्रोतःकोष्ठबुद्धयः ॥

खीरासवमहुआसव, -

संनिवसोअकुष्ठबुद्धिप्र ॥

सीराश्रव लब्धिवाला मध्याश्रव लब्धिवाला

संभिन्नश्रोतो लब्धिवाला कोष्ठबुद्धि ॥

चारणवैकुण्ठपदानु

- सारिणः

साधवः शरणं ॥ १४ ॥

चारणवेज्विपयाणु, - सारिणो

साहुणो सरणं ॥ ३४ ॥

चारणो वैक्रिय लब्धिवाला पदानुसारि लब्धिवाला साधु शरण हो ॥ १४ ॥

ज्ञावार्थः—लाख गायोमांश्रर्द्धानुक्रमे दुध पाइ लाखमी गायत्री निकलेलु
चक्रवर्तिने जोगववा योग्य जे दुध, तेना सरखुं जेउना वचननु मधुरपणुं ठे
एहवा कीराश्रव लब्धिवाला साधु, साकरना सरखुं जेउना वचननु माधुर्य ठे
एहवा मध्याश्रव लब्धिवाला साधु, गमे ते एक इंदियत्री वधी इंदियना विपय
जे लब्धिना बलधी ग्रहण थइ शकै एवी, अथवा शरीरना अवयवोए करी च-
क्रवर्तिना लक्षकरना पन्नावमां प्रत्येक प्रत्येक निन्न शब्दादि जेना बलभी जाली

शके एह्यी सेंजिन्नओतो नामनी लब्धिवाला साधु, गुप्त कोठारमां नांवेळुं
 यान्य जेम वगळ्या निना सारी स्थितिमांज रवे तेम जे लब्धिना वळथी प्रदल
 करेला सूत्र थने अथों धातुमांमं स्थिर रही शके ठे एदनी कोष्ठयुधि नामनी
 लब्धिवाला साधु, जंघाचारण लब्धि (जेनावलथी तीर्छालोकमां जतां एक उ-
 त्पाते करी रुचकरदीप प्रते जइ शकाय अने आयतां पेहेला उत्पाते नंदीश्व-
 रदीप आवी बीजे उत्पाते ज्यांथी गया दोय ते स्थले आवी अकाय ठे. उर्दु
 लोकमां पेहेला उत्पाते पांरुक्कवन नामना मेरुपरंत उपर रहेला वन प्रते
 जइ, आयतां एक उत्पाते नंदनवनेआनी बीजा उत्पाते ज्यांथी गया दोय त्यां
 आवी शकाय ठे.) थने विद्याचारलब्धि (जेना वले तीर्छां जतां पेहेला
 उत्पाते भानुगोत्तर जइ बीजे उत्पाते नंदीश्वर दीप जइ पळी एक उत्पाते
 गया दोय त्यां आवी शकाय ठे तथा उर्दुजतां पेहेला उत्पाते नंदन वने जइ
 बीजा उत्पाते पांरुक्कवने पर्दोची त्यांथी आयतां एकज उत्पाते ज्यांथी
 गयेला त्यां आवी शके एवी) वाला साधु, वैकियलब्धिथी नाना प्रकार-

યોત શ્રમે ત્રદાપિરાજાની પેઠે તરત થાણો અપીતિરૂપ વિરોધ તથા દૂરણ ત્રે-
 નાં તગ્યાં છે. દેરવિરોધરહિત હોવાથી જ કોઈનું પણ માતું નહીં ચિંતવનાર,
 જેના મુલની કાંતિ પ્રસન્ન છે, જેમણે જ્ઞાનાત્મિક ગુણના સમૂહનું વહુમાન
 કરેલું છે, જેમણે જ્ઞાનરૂપ શસ્ત્રે કરી, મોઢ પમાડનાર અજ્ઞાનને હાથું છે તથા
 સાધુનું મને શરણગ્રસ્ત હો. ॥ ૩૫ ॥

વૈદિકસ્નેહામાનઃ

અકાશપાપાનઃ

નિકાપમુરકાપાઃ ॥

સર્વમિદ્રપસિમેહદામા, અકાશપાપા
 નિકામસુહકામા ॥

તોટું છે સ્નેહરૂપ વંચન જેમણે અધિકારિ તમા એમનું છે નિર્ધિકાર મુગ્ધના કામી ॥

મુપુરુપપતોધિરાપાઃ

આત્માત્મા

મુત્યઃ શરણં ॥ ૩૬ ॥

મુપુરિસમાજિરામા, આપારામા
 મુળી સરણં ॥ ૩૬ ॥

મળુરુનોના મને આનંદકરનાર આત્માની સમાર મુનિઓ શરણ હો ॥ ૩૬ ॥

આવાયેઃ-આર્દ્રકુમારે જેમ હાથીનાં વંચન તોળ્યાં તેમ સ્નેહરૂપ વંચન

જેમણે તોળ્યું છે, જે સ્થાનની શંકર સ્ત્રી પ્રમુલ વિકારના હેતુનું નથી, તથા

નાં રૂપો વિકુર્વો તેલો કરી આલા જંવૂછીપને-પણ જે સરી આપે એહવી વૈક્રિ-
યલબિવાલા સાધુ, મંથનું પેદેલાનું મધ્યનું અગર અંત્યનું એક પદ સાંજલી જે
આલા મંથને જાણી શકે એહવા પદાનુસારલિબિવાલા સાધુ મને શરણખૂત હો.૩૪
હવે સર્વ મુનિઠને સાચારણ, એહવા ગુણવાલા સાધુઠનું શરણ કરતોય-
કો જે કહે તે વત્તાવે ઠે.

ઠગિજ્ઞતવૈરવિરોધા:

ઝપ્તિઅવધરવિરોહા,

મગ્ધા છે વૈર વિરોધ જેમણે

અપિમતનુગુણમંદોદા:

નિત્યં અદ્રોહા:

નિશ્ચ-મદોદા

નિરંતર

શાંત શ્રીતશાંત મુક્ત શોભાવાલા ॥

હતમોદા: સાધવ: શરણે ॥ ૩૬ ॥

અન્નિમયગુણસંદોદા,

યદુમાન કર્યો છે ગુણનો મમૂહ જેમણે રણ્યો છે મોહ લેમણે સાધુ શરણ હો ॥ ૩૬ ॥

જાવાય:--મદાવીસ્વામીજગવાનૂના પ્રતે ત્રિપૃષ્ઠવાસુદેવના જવમાં
સિંહના જીવની સાથે થાણા વેરની પેઠે લાંવા કાલથી થાણું વેર અને ચંદ્રપ્ર-

યોત અને ત્રદાધિરાજાની પેઠે તરત થાણો અપ્રીતિરૂપ વિરોધ પૂરવે રૂપણ જે-
 રૂપે સગ્યાં છે. દેરવિરોધરહિત હોવાઅકીજ કોરું પણ માંડું નદીં નિંતરનાર,
 જેતના મુલની કાંતિ પ્રસન્ન છે, જેમણે જ્ઞાનાવિક ગુણના સમૂહનું ચહમાન
 કરેલું છે, જેમણે જ્ઞાનરૂપ શસ્ત્રે કરી, મોહ પમારનાર અજ્ઞાનને હણ્યું છે. એના
 સાથુત મને શરણખૂત હો. ॥ ૩૫ ॥

મોહિતસ્નેહદામાન:

અકાવધામાન:

નિકામપુનઃકામા:

સ્વંન્નિઞ્ચ સિણેહદામા, અકામધામા નિકામસુહકામા ॥

તોરપું છે સ્નેહરૂપ વંધન જેમણે અધિકારે સ્થાન જેમણે નિર્વિકાર મુગ્ધા કામી ॥

સુપુનપમનોભિરામા:

આત્મારામા

મુનય: શરણ ॥ ૩૬ ॥

સુપુરિસમણાનિરામા, આપારામા મુણી સરણં ॥ ૩૬ ॥

સપુરુષોના મને આનંદકરનાર આત્મામાં રમનાર મુનિઓ શરણ રો ॥ ૩૬ ॥

આવાય:~આર્ડકુમારે જેમ હાથીનાં વંધન તોરુયાં તેમ સ્નેહરૂપ વંધન
 જેમણે તોરુપું છે, જે સ્થાનની શંદર સ્ત્રી પ્રમુલ વિકારના હેતુત નયો, એદવા

निर्विकारी स्थानमां रद्देनार, विषय सेववारूप संताप विना अनाहं जे मोक्ष
मुख तेना अज्जियायी, दमदंतकपिए जेवी रीते युधिष्ठिरादिकना मनने संतोष
उपजाव्यो तेवी रीते सत्पुरुषोना मनने आनंद उपजावनार, अन्य सर्व संसार
संबंधि कार्य तजेलां होवाथी एक आत्माने हितकारि क्रियानुमांज जेमने
रतिठे एहवा आत्मानंदी मुनिउ मने शरणज्जुत हो. ॥ ३६ ॥

विनिर्हरनविषयकथायाः

वृत्तिस्तदृष्टदृष्टिणीसंगमुखसदादाः ॥

मिळिहअ विसयकसाया, उच्चिअघरघरणि संगसुहसाया ॥

दूर कर्या छे विषय कपाय जेमणे तज्यो छे घर ने सीना संगना सुखनो स्वाद जेमणे ॥

अकलितहर्षविषादाः

साधवः शरणं गतप्रमादाः ॥ ३७ ॥

अकलिअहसिसविसाया, साहू सरणं गयपमाया ॥ ३७ ॥

नथीहर्ष नोक जेमणे

साधु शरण हो गयो छे प्रमाद जेमनो ॥ ३७ ॥

भावार्थः—यांच इंडियना त्रेवीश विषयमां आसक्ति नहीं करवाथी जेम-
णे विषयोने दूर कर्या ठे अने क्रोधादिक कथायना उदयने रोकवाथी जेमणे

કપાયો દૂર કરેલા છે. ઘર અને સ્ત્રી સંવંચથી મોહી પ્રાણીનની દૃષ્ટિએ શનાર
 જે પુન્નવ સંવંધિ સુત તેનો સ્વાદ જેમણે તગ્યો છે, જેમણે ઇષ્ટ વસ્તુના સમા-
 ગમ વચ્ચે દર્પ કહ્યો નથી તેમ જેમણે અનિષ્ટ વસ્તુના સમાગમ વચ્ચે દેષ
 કયો નથી, અને અનુપયોગાદિ પ્રમાણે કરી રહિત એવા સાધુ મને શરણખૂત હો.

દિશાદિદોષગ્ન્યા:

કુલકારુણ્યા:

સ્વયંમૂલવ્યવહારા:

હિંસાદ્વેદોસસુત્રા,

કયકારુત્રા

સયંમૂલુપ્પત્ત્રા ॥

દિશાદિ દોષે રહિત

કરી છે કૃપા જેમણે સ્વાધાવિકૃત સમ્યક્ત્વને જ્ઞાન છે જેમણે ॥

અજરામરપદ્યલુપ્ત્યા:

માધવ: શરણં

મુકુતપુષ્પા: ॥ ૩૮ ॥

અજરામરપદ્યલુપ્ત્યા,

સાદ્ધુ સરાણં

સુકયપુત્રા ॥ ૩૯ ॥

જરા મરણ રહિત મોક્ષમાર્ગના અધ્યાત્મિક માધુગરણ હો શ્રતિકર્તુ છે પુણ્ય જેમણે ॥ ૩૮ ॥

જ્ઞાવાચ્ય:—હિંસાદિ (આદિ શબ્દથી અસત્ય, ચોરી, મેયુન, પરિગ્રહ) વૈયો-

દ્ય કરીને રહિત સર્વ જીવોના હુ:ત્વનો નાશ કરવાની બુદ્ધિરૂપ કૃપાલુપણું જે-

મણે સર્વ જીવોને વિશે કર્યું છે. સ્વયમેવ સમ્યક્ત્વને જ્ઞાન જેમણે અપજ્યું છે, વૃદ્ધ

થવસ્યા અને મરણ ય્યાં નથી એહવું જે મોક્ષ તેનો સિદ્ધાંતરૂપ માર્ગ તેમાં
અન્યાસવાલા (પ્રવચનના ઉત્તમ પ્રકારે જાણ), આવતા પ્રવમાં જેનાથી
ચારિત્રની પ્રાપ્તિ થઈ શકે એહવું અતિ ઉત્તમ પુણ્ય જેમણે સરાગસંજમનાવલે
નપાર્જન કર્યું છે એહવા સાધુ મને શરણ જૂત હો. ॥ ૩૬ ॥

કામવિદંબનચ્યુતાઃ

કાલિયલમુક્તાઃ

વિમુક્તચૌરિકાઃ ॥

કામવિદંબનચુક્તા, કલિમલમુક્તા

વિમુક્તચૌરિકા ॥

કામોવેદબનાઈ રહિત

પાપે રહિત

મુક્તી છે ચોરી જેમણે ॥

પાપરજઃનૂરતારિક્તાઃ

માધુગુણરત્નદીપ્તિમંતઃ

॥ ૩૭ ॥

પાવરયમુરયરિક્તા,

સાહુગુણરયણચિદ્વિક્તા ॥ ૩૮ ॥

પાપરૂપ રત્નના કારણ મૈયુક્તથી રાહિત, માધુના ગુણરૂપ રત્નની કાંતિવાલા ॥ ૩૭ ॥

પ્રાવાર્યઃ—વિષયવિકારથી થતી અનેક પ્રકારની વિદંબના (વિવિધ
વેષાન) તેણે કરી રહીત, પવિત્ર ચારિત્રરૂપ જલે કરી સમગ્રપાપ ધોણું હો-
વાથી પાપ રહીત થણા, સ્વામિઅવદત્ત, જીવઅવદત્ત, તીર્થંકરઅવદત્ત, અને ગુરુઅ-

દત્તનો ત્યાગ કરેલો દોવાથી વિશેષે કરી જેમણે ચોરિનો ત્યાગ કર્યો છે, પાપ-
રૂપ રજનું આત્માની સાથે જે લાગવું તેમાં હેતુજૂત મેથુન થકી રહિત સાધુ-
મદારાજના ગુણરૂપ રત્નોષ્ઠ કરી શોખાયમાન એહવા મુનિમહારાજ મને
શરણ જૂત દો. ॥ ૩૯ ॥

વગ્રીશમી ગાયમાં કહેલા આચાર્યોદિક મોદોટા પદમાં વર્તતા દોવાથી
સાધુના શરણના અધિકારમાં તેતનું પ્રદર્શન કેવી રીતે કરી શકાય એ શંકા
ટાલવાને મૂલ મંથકાર પોતેજ આગલી ગાથા કહે છે.

માધુલ્યમૌસ્થિતાઃ યન્

આચાર્યોદયઃ તત્તથ તે માધવઃ ॥

સાહુત્તસુઞ્ઞિઆ જં, આયરિયાઈ તનુઅ તે સાહુ ॥

માધુલ્યજ્ઞામાં વિશેષે રોઆ જે માટે

આચાર્યઆદિક તે માટે તે માધુ ॥

માધુર્ભાષેને

દુરીતાઃ

તસ્માત્ તે માધવઃ શરણે ॥ ૪૦ ॥

સાહુઅગિણે ગદ્દિઆ,

તમ્હા તે સાહુણે સરણે ॥ ૪૦ ॥

માધુ ઉચ્ચારજે કરી પ્રદર્શન કર્યો

તે હેતુથી તે માધુ શરણ હો ॥ ૪૦ ॥

आचार्यः—जे हेतु माटे आचार्यादि (उपाध्याय, स्थविर, प्रवर्तक, गणि) पांचे पदवाला समझावमां रवेवा अने वीजा मोक्षसाधनमां सहाय करवारूप साधुपणामां अतिदाये करीने रहेला ठे ते हेतु माटे तेजने पण साधुनुं कार्य करवाथी साधु कहेवाय. ते हेतु माटे साधुनुं उच्चारण करवाए करी प्रदण करेला अतीतमां थयेला, वर्तमाने वर्तता अने प्रविष्यमां अनार एहवा ते त्रिकालवर्ति साधुवर्तुं मने शरण दो. ॥ ४० ॥

ए प्रकारे घीजुं शरण कहं. हवे धर्मनुं शरण करवारूप चोथुं शरण कहेठे.
मनिपन्नमाधुशरणः शरणं कर्तुं पुनरपि त्रिनयम्मं ॥

पम्बित्तसाहुसरणो, सरणं काजं पुणोवि जिणधम्मं ॥

स्वीकार्युं छे माधुनुं शरण नेणे शरण करीने वली पण त्रिनयर्म्मणे ॥
मरपरमाचमपंच - कंचुकांचिनतनुर्भणाने ॥ ४१ ॥

पह् रिसरोमंचपवंच, कंचुअं चिअतणु नणइ ॥ ४२ ॥

अति हंथी यण्यो रोमांचनो चिसार ते रूप वक्करे गोपायमान शरीरबालो कहे ॥४२॥

ज्ञानार्थः—जेणे पूर्वे कदेला प्रकारे साधुनुं शरण अंगीकार करेलुं ते ए-
 द्या साधु साध्वी आचक के आविकारूप कोइ पण जीव फरी पण गळी
 जिन धर्मनुं शरण करवाने माटे मनमां अएला प्रकटदर्शना वलथी अएलो
 जे रोमराजिना निक्खरपणानो समूह तेरूप वखतरे करी शोभायमान दा-
 रीर ते जेनुं एद्वी धयो उतो आगल कदेवाशे ए प्रकारे कदे ॥ ४१ ॥

प्ररगुहनेः प्राप्तं पात्रेति नरं कश्चिन्न प्राप्तं ॥

पयरमुकगुह्नि पत्तं, पत्तेहि वि नवरि केहि वि न पत्तं ॥

श्रेष्ठ मुरुगाय पापयो भाग्यवानाए पण रानी केट्याके नहीं पायेथो ॥

ते केचिन्नपत्तं धर्म शरणे तपस्सोदं ॥ ४२ ॥

तं केवलपत्रत्तं, धम्मं सराणं पवन्नोहं ॥ ४३ ॥

ते केचिन्नपत्रत्तं धर्मे शरण पाप्मो हुं ॥ ४२ ॥

ज्ञानार्थः—अति उत्तम पुण्ये करी प्राप्त अएलो, बह्मदत्तचक्रवर्तयादि
 केट्याक भाग्यमानि पुरुषाए पण नहीं पायेथो, केवलज्ञाने करी समस्त ज्ञा

वो जेमलो जाणेलो ठे, एहवा केवलि जगवाने उपदेशेलो एदवो जे श्रुत अने चारित्ररूप धर्म तेने हुं शरणरूपे अंगीकार करुवुं. ॥ ४२ ॥

हवे धर्मनुंज मादात्म्य केहे ठे.

मासेन अमासेन च मात्तानि च येन नरगुरुमुत्तानि ॥

पत्तेण अपत्तेण य, पत्ताणि य जेण नरसरसुहाइं ॥

पोमेळो नहीपोमेळो बली पांम्यां बली जे धर्म करी मनुष्य देवताना मुख ॥

मोक्षसुखं पुनः मासेन नवरं धर्मः स मे शरणं ॥ ४३ ॥

मुखसुखं पुण पत्तेण, नवरि धम्मो स मे शरणं ॥ ४३ ॥

मोक्ष मुख बली पोमेळाए करी बली धर्म ते मने शरण हो ॥ ४३ ॥

ज्ञावार्थः—मनुष्य अने देवताना सुख जे धर्म प्राप्त थया वतां पण (जेम श्रीऋषभदेवजगवान्ना जीव धनासार्थवाद्ने सम्यक्त्वना वले तेम) थाय ठे अने नही प्राप्त थया वतां पण (जेम तेज धनासार्थवाद्ने सम्यक्त्व पांम्या पहेलां तेम) थाय ठे. परंतु मोक्ष सुख तो निश्चे जे श्रुत अने चारित्ररूप

માત્ર કરવાનું કરીને જ થાય છે તે ધર્મ મને શરણજૂત હો. ॥ ૪૩ ॥

નિદલિઅકલુસકમ્મો, કયસુહજમ્મો સ્વલીકયઅહમ્મો ॥
અતિગમે દલ્યા છે મલિન કર્મ જેને કર્યો મુપ ત્ય જેને દુર કર્યો છે અપર્મ જેને ॥
મમુનપરિણામરમ્મઃ શરણં મપ મતુ તિનયર્મ્મઃ ॥ ૪૪ ॥

પમુહપરિણામરમ્મો, શરણં મને રો તિનયર્મ ॥ ૪૫ ॥

આદિ અંતમાં સુંદર
જાવાર્થ:-ધર્મ કરનાર લોકનાં પાપકર્મ જેણે ઘોર નાશ્યાં છે, અને તે-
શ્રીજ તે લોકોનો જન્મ જેણે શુભ કરેલો છે, અધર્મને શત્રુની પેઠે જેણે સમ્ય-
ક્ત્વવંતજીવોના ચિન્તયી કાઢી મૂક્યો છે, આલોકરૂપઆદિમાં ધમ્મિલાદિ-
સુખવાયિ એદવો, રાગદ્વેષ જેમણે સર્વથા જીતેલા છે એદવા જિનેશ્વરજગવાને
અપદેશેલો ધર્મ મને શરણજૂત હો. ૪૪

सिधसुहृदफलय

मोक्षना मुगुरूप फलने आपनार गफल धर्मने
 आचार्य-विकार थकी यतो उन्माद जेणे अतिठाये इमान्यो ठे, दृष्ट अने
 अदृष्ट (अतिप्रिय) पदार्थने विरे विपरीत प्ररूपणारूप विरोध जेमां प्रात अ-
 एलो नथी. मोक्षना सुखरूप फलने आपनार, अने मोक्षसुखरूप फल आपया
 थकी ज सफल एद्वया धर्मने शरणा रूपे हुं अंगीकार करुनुं. ॥ ४६ ॥

नरकगतिगमनरोधं

नरयगङ्गमागरोहं,

गुणसंक्रां

गुणसंक्रोहं

मवाविनिःसोपं ॥

पयाङ्गनिरुक्तेहं ॥

नरक गति गमनने रोकनार, गुणनो ममूट जेमां छे अन्यदर्शनिए नहीं शेष करवायोग्या।
 निवृत्तमग्यधर्मोपं

निवृत्तमग्यधर्मोपं,

दण्यो छे कायरूप मुमट जेणे

धर्म आपने

धम्मं सराणं

धर्मने

मपथोऽहं ॥ ४७ ॥

पवन्नोहं ॥ ४८ ॥

अंगीकार करुनुं हे ॥ ४७ ॥

कालप्रयोपि न मृतं
कालतएवि न मयं,

जन्मजरामरणव्याधिदशमयकं ॥

जम्माणजरमरणवाहिसयसमयं ॥

यण कालमां पण नहीं नाश प्रामेलुं जन्मजरा मरण सैकढो व्याधितुं समावनार ॥
अमृतनयिव बहुमतं जिनमतं च शरणं प्रपन्नोहं ॥ ४५ ॥

अमयं बहुमयं,

जिणमयं च सरणं पवत्रोहं ॥४५॥

अमृतनी पेठे यणाने इष्ट

जिनशासनने शरण अंगीकार करुहुं. ॥ ४५ ॥

आवार्थः—अतीति, अनागत अने वर्तमानरूप त्रये कालमां अर्थ धकी छा-
दशांगीनो नाश नहि होवाथी अविनश्वर, जन्मजरामरण अने सैकभोगमे व्या-
धितनुं समावनार, सर्व प्रावरोगीने नाश करनार होवाथी अमृतनी पेठे सर्व
लोकाने अनीष्ट एहवा द्वादशांगरूप श्रुतधर्मना शरणने हुं अंगीकार करुहुं. ४५

मशमितकामप्रमोहं

दृष्टादृष्टेषु न कलितविरोधं ॥

पसमिअकामप्पमोहं,

दिठादिष्ठेषु न कलियविरोहं ॥

विशेष मयाच्यो छे कामनो ज्यादजेजे, देखेछा अने नहीं देखेछा पदार्थोंमां नथी प्राप्त थयोविरोधजेंमां ॥

शिवसुखकृत्यम्

शिवसुखकृत्यम्

मोक्षाना मुपकृत्य फलने आपनार मरुत धर्मं धर्मं सराणं पवत्रोहं ॥ ४६ ॥

आचार्यो-विकार शक्ती श्रुतो उन्माद जेणे अतिशये शमाव्यो वे, दृष्ट श्रुते

अदृष्ट (अनिप्रिय) यदाश्रिते विरे विपरीत प्ररुपणारूप विरोध जेमां प्रात श-

एलो नयी. मोक्षाना सुखरूप फलने आपनार, श्रुते मोक्षसुखरूप फल आपवा

नरकगोचरमनोरे

नरकगोचरमनोरे गुणमंदोहं गुणसंदोहं

नरक गाने गलने गंजनार. गुणनो मयूह जेमां छे अत्यदमीनए नहो शोष कृतायोम्या

निद्रागिगयम्मदनाहं

निद्रागिगयम्मदनाहं धर्मं धर्मं सराणं पवत्रोहं ॥ ४७ ॥

हर्षो छे कान्त्य मयूह जेणे

धर्मं धर्मं सराणं पवत्रोहं ॥ ४८ ॥

पदने नारण अंगीकार करुं ॥ ४९ ॥

જાવાયે:-જરકગતિમાં જવાના હેતુજૂત કર્મો કય કરી આપવાથી ન-
રકગતિમાં ધનાર ગમનને રોકનાર ક્ષાંતિ આદિ (આદિ-શબ્દથી નિરદંકારપ-
ણું, સરલપણું, નિર્લોચનપણું, તપ, સંયમ, સત્ય અલ્પજ્ઞપધિવાલાપણું પરિગ્રહરહિ-
તપણું, ઘણવંચાદિ) ગુણોનો સમૂહ જેમાં સમાયો છે, પ્રવલવાવિઝળે પણ
જેનો શોભ કરી શકાતો નથી, કામની ઉત્પત્તિમાં હેતુજૂત સંકલ્પને તજ-
વાથી જેણે કામરૂપ સુખદ અતિશયે હણ્યો છે, એવા ધર્મને હું કારણરૂપે
ધર્મીકાર કરું. ॥ ૪૩ ॥

દેવે નિધાનની ઉપમાએ કરી ધર્મને નમસ્કાર કરે તે વ્રતાવે છે.

આમુરમુવન્નસુંદર-

રત્નામંકારગૌરવમહાર્ષે ॥

આમુરમુવન્નસુંદર,-

રચણાલંકારગારવમહર્ગ્ધ ॥

દેરીપ્રધાન અથવા સ્વપ્ના પ્રેવી છે મુંદર રચનાએ કરી ગોખાવાયો મહત્વના હેતુમૂળ મદા મૂલ્યવાલો. ॥

નિર્ધિષ્ટ દોગત્પાર ધર્મ જિનદેશિતં વંદે ॥ ૪૮ ॥

નિહિમિવ દોગસૂત્રરં, ધર્મ જિણદેસિચ્છ્રં વંદે ॥ ૪૯ ॥

નિષાનની પેઠે અજ્ઞાનરત્ન દોગિદ્ર રત્નાર, ધર્મને જિને ઉપદેશોષા માનુદું ॥ ૪૮ ॥

नावार्थः—देवादिक ज्ञास्वर गतिनुं कारण दोवाथी ज्ञास्वर, इंद्रादिकोण-
 उत्तम प्रकारे स्तवना करेलो दोवाथी सुवर्ण, सुंदर क्रियाकलाप अगर इच्छामि-
 श्रादिक सामाचारिरूप रचनाए करी शोभायमान, मदल्यनी प्राप्तिना कारण
 भूत, चारित्र्यवर्तने अनेक प्रकारनी आमर्त्येयविआदिक लक्ष्मिओ उत्पन्न
 श्रवाथी मदामूढ्यवालो, निधाननी पेछे, दुर्गति अगर अज्ञानरूप चारिद्धे हया-
 नार एदवा सर्वज्ञ मदाराजे उपवेशेला धर्मने हुं नमस्कार कलुं. ॥ ॥८ ॥

दवे वदामी गाथांमां सूचवेला चतसरणनी प्राप्ति, दुष्कृतनी गर्हा, सुकृ-
 तनी अनुमोवनारूप श्रण अधिकारमांनो पदेलो अधिकार कदो. दवे दुष्कृत-
 नी गर्हारूप बीजो अधिकार कहे ठे.

चतुःशरणगमनसंचित-

सुचरितोपाचारितशरीरः ॥

चतसरणगमागसंचित्प्र,--सुचरिअरोमंचवच्चं चिअसरीरो ॥

चारना शरणने अंगीकारकरवाए मंचित, नेसुकृतनेगेकरीयएलीविकस्वरोगराजीण पुकछेनरीगजेनुं।

कृतदुष्कृतगदाशुभ-

कर्मक्षयकांक्षितो

मणति ॥ ४० ॥

कयदुष्कर्मगरिहाअसुह,-कम्मस्सकयकं खिरो ज्ञाणइ ॥ ४९ ॥

करेन्तो दुष्कर्मनी गर्हाए करी अशुभ कर्मना क्षयने इच्छतो कहे ॥ ४९ ॥

ज्ञागार्थ:-अरिदंत, सिद्ध, तापु अने केवलिए कहेला धर्मरूप चार शरण-करपायोग्य पदार्थनुं शरण करवात्री जे उत्पन्न अएलुं सुकृत तेणे करी जेनुं शरीर रोमांचित थयुं ठे, अज्ञानादिने वडा रक्षा उता आनव अगर परमव-मां करेलां दुष्कर्मनी गुरु समक्ष निंदा करवाए करी पोताना अशुभ कर्मना क्षयने इष्टतो उता, आगल कहेवाशे ए प्रकारे दुष्कर्मनी गर्दा करवाने माटे कहे, ४९

परमयितं

अन्यभाषिकं

पिप्यात्वप्रयत्नं

यदाधिकरणं ॥

इहजनिअ-मन्नजनिअं,

आ भग्ना करेनुं परभवमां करेनुं
त्रिनभरचनमतिगदं

मिथ्यात्तन्म युतर्तनरूप जे अधिकरणरूप ॥
दुष्टं गर्हामि तव पापं ॥ ५० ॥

जिणपचयापमिहुठं,
जिन गामनमां निपेधेनुं

दुष्टं गरिहामि तं पापं ॥ ५० ॥
दुष्टं गर्हेधुं ते पापने ॥ ५० ॥

જાવાગ્ય:-આ જાવને વિપેદિસાવિ આશ્રવે કરી કરું, પરજાવને વિપે મિથ્યા-
 ત્યાદિ વંચવેતુણ કરું, કુતીર્થાન અને તેડના દેવતાદિના આદરસત્કાર પૂજા-
 દિક મિથ્યાત્વ પ્રવર્તનથી ગણું, તલાવઘ્યાદિક લોલાવવાથી તેમજ હલ્યા-
 વિ ઠાલ્લો વનાથી તે વેચવાથી ગણું, અન્ય પણ ચલી જિનઠાલ્લને વિપેજિ જે
 હટ પાપ કર્યું હોય તે સર્વની ગુરુસાક્ષિક નિંદા કરું. ॥ ૫૦ ॥
 સામાન્યે કરીને ઉચ્કતનીગર્દા કરી હવે વિશેષે કરી તેજ ઉચ્કતગર્દા કરેઢે.

અર્ધાદિયુ અર્ધવર્ચનં યત્ ॥
 અરિહંતાશ્ચ અવન્નવયાણં જં ॥

અન્નાને અંધકારે અંધપણા અરિહંતાદિયાં અર્ધનું ચ્વન જે ॥
 અન્નાને વિરહઅં, અર્ધના ગર્ભાં તત્ત્વ પાપં ॥ ૫૧ ॥

અન્નાને કરી વિશેષે કર્યું અર્ધના ગર્ભાં તે પાવં ॥ ૫૨ ॥
 જાવાગ્ય:-જે મેં મિથ્યાત્વરૂપ અંધકારે કરી અંધપણા અવતા દુષણ

अभिज्ञानशकुन्तलम्

कर्मभण्डारिणी

मृणति ॥ ५० ॥

कपडुपङ्गुगिहाप्रमुहं, -कम्मसकयंकंविरो ज्ञाणइ ॥ ४८ ॥

संरक्षणी दुष्कर्मणी गर्भाणि करी अगुभ कर्मणा सगने इच्छन्ते

कृ ॥ ४२. ॥

कठे ॥ ४२ ॥

भाषाार्थः—अरिदन्त, मित्र, साथु अने केवल्लिण कंदेला यमरूप चार शरण-
 करायांग्य पदार्थनु शरण करवायी जे उत्पन्न अणुनु सुकृत तणे करी जेनु
 शरीर रसांचित धयुं ठे, अज्ञानादिने वश रह्या उता आनव अगर परभव-
 मां कंगला दुःकर्मनी गुरु समक निदा करवाण करी पोताना अशुभ कर्मना
 क्षपन इछता उता, आगल कंदवाशे ए प्रकार दुष्कर्मनी गदां करवाने माटे केहे. ४७

महोदय

अन्यथाविद्धं

मिथ्यात्वप्रबन्धेन

यद्वाधिकरणं ॥

इदं प्रविष्ट-मन्त्र प्रविष्टं,

मिन्नत्तपयत्तणं 'जमहिंगराणं' ॥

भा. यवनां कान्तिं परभवसां कोञ्जं

मिथ्यात्वम् नृवर्तनस्य ते अधिष्ठातृस्य ॥

मिन्नमरगन्मनिगिदं

गुह्यं गुह्यं तन् पापं ॥ ६० ॥

निमग्नपयसांपदिक्कितं,

ॐ गगनामि तं पावं ॥ ५० ॥

मित्र नाम्ना मित्रेन्द्र

८३ ॥ नै पापेन ॥ ८३ ॥

ज्ञावार्थः—आ भवने विपे हिंसादि आश्रमे करी करुं, परजननं विपे मित्या-
 त्यादि वंषदेहाए करुं, कुतीशींठ अने तेउना वेयतादिना आदरसत्कार पूजा-
 दिक मिथ्यात्व प्रवर्जनप्री आणुं, तलाचथाविक खोदावयाथी तेमज हलया-
 दि शस्त्रो वनाची ते येचवाप्पी आणुं, अन्य पण वली जिनशास्त्रने विपे सि जे
 डुट पाप कर्णु होय ते सर्वनी गुरुसाक्षिक निंदा करुं. ॥ ५० ॥

सामान्ये करीने डुक्कतनीगर्दा करी हवे विशेषे करी तेज डुक्कतगर्दा कहेते.
 पिण्यास्तत्तमोऽपेन अंदादिषु अवर्षवचनं यत् ॥

मिच्छततमंधेणां,

अरिहंताइसु अवन्नवयाणां जं ॥

पिण्यास्तरूप अंधकारे अंधश्रमण एव भक्तितादिसां भर्त्तनुं वचनं जे ॥
 अज्ञानेन विरचितं इदानीं गंगां वि न्न पापं ॥ ५१ ॥

अप्रमाणेण विरइअं,

इन्हि गरिहामि तं पापं ॥ ५१ ॥

अज्ञाने करी विगंसे कर्णु हयणां गर्हुं ते पापने ॥ ५१ ॥

ज्ञावार्थः—जे में मिच्छास्वरूप अंधकारे करी अंधश्रमण एव अठता दुपण

કહેવાય કરી અરિહંતાવિકલને વિષે જે અવર્ણવાવનું ચોલવું અજ્ઞાને કરી કર્યું
હોય, કરાવ્યું હોય, અનુમોલું હોય, અતીત કાલમાં વર્તમાનમાં અગર ત્રિ
વિધમાં વીજું પણ જે પાપ જિનેશ્વરજગવાનના તેમ તેમના જ્ઞાસનના શત્રુપણા
વિકે કરી લાગ્યું હોય તે પાપની દમણાં જેનું ચિત્તેકરૂપ નેત્ર વિકસ્વર થયું છે
એવો થયો હતો હું ગુરુતાક્રિક નિંદા કરું. ॥ ૫૧ ॥

શ્રુતપર્મસંપત્તાપુ

પાપં પ્રત્યનીકતયા યત્ રચિતં ॥

સુઅધર્મસંઘસાહુસુ,

પાવં પમ્પિણીઅયાદ્ જં રદ્ધ્યં ॥

શ્રુતપર્મ સંપ પાપુને વિદ્ધે,

પાપ શત્રુપણાએ જે કર્યું ॥

અગ્નેષુ ચ પાપેષુ

દ્વાની ગર્દામિ તત્ પાપં ॥ ૫૨ ॥

અન્નેસુ અ પાવેસુ,

ક્ષન્દિહ્ ગરિહામિ તે પાવં ॥ ૫૩ ॥

દીપ્તિ પળ પાપસ્થાનોમાં

દમણાં ગર્દુલું તે પાપ ॥ ૫૨ ॥

જાવાંધ્રઃ—ચારધ્વંગરૂપ શ્રુતના

તિરસ્કારકરવાદ્વાદિરૂપ શત્રુપણાએ કરી, અગર અજ્ઞાનજ સારુ એહવી પ્રકારે

માયતુપની પેટે ચોલવારૂપ શયુપણાદ કરી, હે કપિલ અહીંથી જિનશાસ-
નમાં પણ ધર્મ છે અને પરિવાજકમાં પણ ધર્મ છે એમ કહેનાર મરીચિની પેટે
ધર્મનું શયુપણું કરવાદ કરી, સગરચક્રવર્તિના સાવહજાર પુત્રો જે પૂર્વજન્મમાં
ચોરો હતા તેમણે સંયત્ને અરુચણ કરીને કરેલા સંઘના શયુપણાની પેટે સં-
ઘના શયુપણાદ કરી, જે પાપ કરેલું હોય તેમ વીજું પણ અદારપાપત્યાનોમાં
જે પાપ કરેલું હોય તે સર્વ પાપની દમણાં વિવેકવાન્ થયો ઠતો હું ગુરુસાહે
નિંદા કરું. ॥ ૫૨ ॥

અદાર પાપત્યાનોમાં કરેલું જે પાપ પહેલી ગાથામાં સૂચવ્યું તેજ સ્પ-
ષ્ટરૂપે જ્ઞાતે છે.

અર્થે ૧ ત્રીસે
અત્રેસુ અ જીવેસુ,
મીના ત્ત ત્રીસેના

મૈત્રીકરુણાદિગોચરુ
મિત્રીકરુણાદિગોચરુ
મૈત્રી કરુણાદિના વિષય કરું ॥

पञ्चभाष्यादिद्वयः
पञ्चभाष्यादिद्वयः

दत्तानां भाष्यं ॥ ११ ॥ १३ ॥

द्विष्टं गमिष्ये तं पापं ॥ १३ ॥

पञ्चभाष्यादिद्वयः

द्विष्टं गमिष्ये तं पापं ॥ १३ ॥

नागर्यः-नीचैराज्ञादिपक्षी प्रत्य जे मेची करुणा प्रमोद अने माध्य-
स्नादिरूप चार नाचना (चीजाने विंग हितनुं चितनुं त मेची तेम चीजा-
ना दुःखनो नादा रोगो ते करुणा, चीजाना मुग्धने विंग मंतीप (अनीया-
नाय) ते प्रमोद, चीजाना अनिवापं रोगोने विंग अंगेठा ते माध्यस्थ्य) ना
विषयनुन अरिय तेमोने पण परित्यागनादि दुःख करयाणं हरी जे पाप कर्मु
दोष ते मजं पापने हमणां विवेकवंत ग्रयो उतो हुं निन्दुं ॥ १३ ॥

दुःखनगदोरूप चीजाप्रविद्याग्नी समानि यतावतो यक्षो जेकहेतेयताने,

पञ्च मनीसवनसोदः

हृत्

द्विष्टं गमिष्ये तं पापं ॥

जे मग मयकागुं कप-

काग्निश्चागुंमदं हि आयग्निश्च ॥

जे दन दचन कपयाणं हरी कग्ना

कग्ना अगुंमदं पापं पापेन्दुं ॥

धर्मपरिहृद्यनुદ

धम्मचिरुवमसुठं,

धर्मपी रिणीन अयुद

जायाये:-रागेठय अने

आत्मानી अशुद्धि प्राप्त करना, पाप, मन रचन अने कायाग करी कान्या क-
राव्या अनुमोदया दोरे करुं होय ते सर्व पापनी गुरु समक निंदा पूर्वक
अलोपण करुं. ॥ ५४ ॥

उल्लूतनी गर्दो करारूप वीजो अधिकार कह्यो, इने सुकृती अनुमोद-

नात्प वीजो अधिकार केवी अवस्थावालो अड करे ते दर्शानवाने मांटे कहे अ.

अथ न

अपह सो

हो ते

दुष्कृता-दर्शितोक्तदुष्कृतः

दुष्कृता-दर्शितोक्तदुष्कृतः

स्फुटं यथात ॥

कुं भगव ॥

कहे ॥

महागजमां रेतो व्याघार, मृगनलानगराण्युपग्राह्याय मदारजने नियं रंजुं
जे उपग्राह्यायणं, सामाधिद्यादि चारित्र्यंत अने सर्व कानना तथा सर्व देश-
ना पुताहलविधवाला, बहुदायादि, तेमत्र जिन कट्टिक, प्रतिमागर, यथा-
लंदिरु, परिदारविद्युदि संपमयाला, प्रत्येक्युन्नादिक साधुवर्तनो जे उनाम
चरणसिगरी प्रेने करलमिनरीरूप क्रियाकलाप, सम्यक्य, अणुवत, गुण-
मत, शिक्षामत, अगिआरप्रतिमाआदिरूप जे आगकोनी वेदाविरति, अने
जिनेभर नगवाने केहेला तालोनुं सम्यकप्रकार सहद्वारूप जे सर्व सम्यक्त्य-
वंतनुं समकित ए सर्व गुणोनी हुं अनुमोदना करुं ॥ ५६-५७ ॥

देवे अनुमोदनांने योग्य सर्व पदार्थनो मंगद करता अद्या केहे ठ.

अथवा	सर्वदेव	वीर-मगरपनानुगार	वन	गुहने ॥
अथवा	नयंविअ	वीर-रापवपणाणसारि	जं	सुकर्म ॥
अथवा	मं विधे	वीरगगवचने अनुगार	जं	गुहने ॥

કાચલ્યેયેષિ શ્રિત્રિપં અનુમન્યામ્હે તત્ મર્વે ॥ ૫૮ ॥
 કાલત્તણ્વિ તિવિહં, આણુમોણ્મો તપં સઘં ॥ ૫૯ ॥
 ધન કાલ્યાં પળ ઝળ પ્રકારું અનુગોદીણીણ તે મર્વે ॥ ૬૦ ॥

જ્ઞાયાર્થ:-અથવા સર્વ જે મન વચન કાયાએ કરી કરવા કરાવવા અને અનુમોદવા હોરે વીતરાગના વચનને અનુસારિ સુકૃત અતીતમાં કર્યું દોષ, અના-ગતમાં કરવાનું હોય, વર્તમાનમાં કરાતું હોય તે ત્રણે કાલમાં પણ અમે તે સર્વ સુકૃતની અનુમોદના કરીએ ગી. ॥ ૫૯ ॥

આ રીતે સુકૃતની અનુમોદનારૂપ ત્રીજો અધિકાર પણ કહ્યો. દ્વેષ ધાર ગણાવિ કરવાથકી જે ફલ થાય તે વતાવે છે.

શુભપરિણામઃ નિત્યં ચતુઃશરણમદાદિ આપન્ત મીચઃ ॥
 સુહૃપરિણામો નિઙ્ચં, ચતુસરણગમાઙ્ આયરં જીવો ॥
 શુભ પરિણામરાલ્લો નિર્ગન્ ચાર શરણની માંત્ર આંદ્રને આચરતો મીચ ॥

કુશલમકુતીર્થજ્ઞાને

કુસલપયનીન

પુણ્ય પ્રકૃતિ

વદા:

વંધદ, વદ્ધાન

ધમાનુબંધા: ॥ ૬૧ ॥

સુદ્ધાણુવંધાન ॥ ૫૯ ॥

વાંધે છે અણ્ય વાંધેલોને યુગ અનુવંધવાલી કરે છે ॥૬૨॥

જ્ઞાવાર્થ:-નિરંતર શુભ અધ્યવસાય સહિત ગતો જે સાધુઆદિ જીવ ચાર શરણનો શ્રંગીકાર, હૃદયની મર્દા, અને સુકૃતની અનુમોદનાને આચરે છે. તે જીવ પુણ્ય પ્રકૃતિને વાંધે છે, અને પેદેલા કાલમાં જે અશુભ અનુવંધવાલી પ્રકૃતિ વાંધી હોય તે સર્વને શુભ અનુવંધવાલી કરે છે. ॥ ૫૯ ॥

મંદાનુબાધા:

મંદણુજાવા

વદા:

વદ્ધા,

તીથાનુબાધા:

તિથણુજાવાન કુણદ તો ચેવ ॥

તે યુગ મંદરસવાલી વાંધી રોય

પ્રમુખા: નિસ્તુવંધા: કરોતિ

તીથ રસવાલી

કરે છે તેનેજ ॥

અસુદ્ધાન નિરાણુવંધાન. કુણદ તીથાન

તીથા: ॥ ૬૦ ॥

મંદા: ॥ ૬૦ ॥

અયુષને અનુવંધરતિન

કરે છે

મંદાન ॥ ૬૦ ॥

તીથને

મંદ ॥ ૬૦ ॥

જાવાર્ય:-વલી જે પેઢલાં મંદ રસવાલી શુજ્ઞકર્મને પ્રકૃતિત્ર વાંચેલી
 દોષ તેને તીવ્ર રસવાલી અને અશુજ્ઞ જે પૂર્વે મંદ રસવાલી વંચાદ હોય તેને
 નિરનુબંધ કરે છે અને જે તીવ્ર રસવાલી અશુજ્ઞ કર્મની પ્રકૃતિ પેઢેલાં વાંચે-
 લી દોષ તેને મંદ રસવાલી કરે છે. ॥ ૬૦ ॥

ચાર દારણને શ્રંગીકાર કરવા આવિનું મદા ફલ વતાવ્યું મોટે તે અવ-
 દ્ય શ્રંગીકાર કરવું જોડાણ તે પ્રકારે વતાવે છે.

તમ્ભાંદનન્કનંધ્યં પૂંચઃ નિત્યમાંષ મંદ્રેણ ॥

તા ણ્યં કાયંધં, બુંદ્રહિ નિચંપિ સંકિલેસંમિ ॥

તે માટે તે કનું પાંદવોળ નિરંતર મંદ્રેણમાં ॥

પ્રમાંત્ર ત્રિકાંધં મમ્યક પ્રમંદ્રેણ મુકુતફલ ॥ ૬૧ ॥

હોધ ત્રિકાલં સમ્મં, અસંકિલેસંમિ સુકયફલં ॥ ૬૨ ॥

કર્તુ પ્રચકાંતે મદ્રે મંદ્રશર્ગદનપણમાં પુણ્યરૂપકમ્પવાનુ ॥ ૬૩ ॥

चनु०
॥३२॥

प्राचार्यः—पहेलां कहुं ते प्रमाणे चार शरण अंगीकार करवा आदिथी
महाफल प्राप्त थाय ठे माटे विचक्षण जीवोए अवश्य रोगादिकारणोमां नि-
रंतर करवुं जोइए अने रोगादि उपड्वना अज्ञावना समयमां पण ते त्रण
काल रुढी प्रकारे कर्युं वुं पण पुण्यानुबंधि पुण्यप्रकृति मेलववामां कारण
भूत थाय ठे. ॥ ६१ ॥

हवे जेणे मनुष्यपणादिक सामग्री यामीने पण चार शरण आदि कर्युं
नथी तेने शोचता थका कहे ठे.

चतुरंगः जिनधर्मः न कृतः चतुरंगशरणमपि न कृतं ॥
चतुरंगो जिगधम्मो, न कनु चतुरंगसरणमवि न कयं ॥
दानादिचार भंगवाणो जिनधर्म न कर्यो आरिहंतादि चार भंगवालु शरण पण न कर्युं ॥
चतुरंगभवस्य छेदः न कृतः हा हारितं जन्म ॥३२॥
चतुरंगभ्रवन्नेन, न कनु हा हारिनु जम्मो ॥६२॥
देवगानि आदि चार भंगवाला मंगारनो छेद न कर्यो अरे खेदकारक हार्यो जन्मा ॥३२॥

ज्ञानार्थः—जं जीने ज्ञान, हीन, तप अने ज्ञावरूप चार अंगवाला धर्म
न कयों, जेणे अरिदंतादि चार अंगवानुं झरण न कयुं, तेमज देव, मनुष्य,
तियेच अने नरकगति चार अंगवाला संसारनुं ठेवन (आत्यंतिक विनाशा) न
कर्युं अहो ! केदनुं वधुं खेदकारक ! ते माणसे धितामणिल्ल तुल्य पातानो
जन्म वृथा हारि दीधो, ॥ ६२ ॥

प्रप्नुत चक्रसरण अध्ययनी समाति करता अका वताये ठ.

ज्ञान इनीच प्रमादमहांगीर भद्रानं एतद अभ्ययनं ॥

इअ जीव पमायमहारि, वीर जडंतमेयमप्रयाणं ॥

आ जीने इ जीव प्रमादरूप माग गजुने जीतनार मोक्ष पमादनार न अध्ययननुं ॥

इयाय त्रिमंध्यं अरुध्य-कारणं निर्दोषिमुत्तमानो ॥ ६३ ॥

ग्राह्यमु निर्मंगमवंग-काराणं निबुद्धमुद्गाणं ॥ ६३ ॥

इतानकर उग मंथ्याण् अवंध्य कारण मोक्ष मुक्तांनु ॥ ६३ ॥

ज्ञानार्थः—आ पयनामां पुनें केदेल्ल प्रकाश प्रमादरूप चक्रनुं वधुनेने

पण निगोदमां अनंतकाल परिब्रमण कराववामां समर्थ होवाची महा शत्रु,
तेनो जय मेलववाने सुप्त समान मोक्षपवने पमानार अने मोक्षना सुखोनु
अवध्य कारणभूत एवा ए अध्ययननुं हे जीव तुं त्रिकाल ध्यान कर. ॥३३॥

॥ इति श्रेयोस्तुल्यकवाचकानां ॥

॥ इति श्रीमद्वीरजज्ञाचार्यकृतचतुःशरणप्रकीर्णकं समाप्तं ॥

॥ आउरपञ्चखाणपड्मयम् ॥

॥ ॐ श्री वीतरागाय नमः ॥

॥ ॐ नमो गुरुभ्यः ॥

॥ आउरपचारखाणपइभयं वीरभदकयं ॥

आ पयत्रानी विधि त्रण आंविख करीने त्रणवानी ठे.

॥ मंगलाचरणम् ॥

आतुरमत्पारखाने नत्वा स्मृत्वा च गुरुपदघंवं ॥

आ आउरपचारखाण पयत्राएकरी वीरभदकयं वच्मि ॥ १ ॥

सारभूत अंत्य अवस्थानुं आरावन कहेता हवा. भक्तपरिज्ञा अने चतुःशर-

पामों मंगल कहेलुं होवायो आ पयवो कहेतां जुडुं मंगलाचरा कहेलुं नथी ॥ १ ॥
 जैनदासनमां बालबाल मरणा, बाल मरणा, बाल पंक्ति मरणा, पंक्ति
 मरणा अने पंक्ति पंक्ति मरणा, ए प्रकारे मरणा कहां ठे, तेमांना बालपंक्ति-
 तमरणनुं स्वरूप कहेवा माटे ग्रंथकार प्रयत्न गाथा कहे ठे:-

देवदेवदेवदितः मय्यगृहीतः द्विपदे यो जीवः ॥
 देसिकदेसविरत, सम्महिती मरिजा जो जीवो ॥
 देवता एक देवपी चित्तेनो मय्यगृहीतः परे जे जीव ॥
 मर भवति शास्त्रपंक्ति—मरणं जिनशामने भणितम् ॥
 तं होइ बालपंक्ति,—मराणां जिणसासणो नणिपं ॥ १ ॥

जे तोय शास्त्रं हि लक्षणं जिनशामने विषे कहेलुं ॥ १ ॥

जायायः—जे जीव, अजीव, पुण्य, पाप, आश्रय, संवर, निर्जरा, बंध,
 मोहरूप नव तत्त्वनी अथवा देव, गुरु, धर्मरूप अथवा तत्त्वनी अथवा स्वपर
 स्वरूपनी सादृशाए करी तन्मयकवयंत जीव पृथ्वी आदिक उकायनी हिसामां-

થી વેશ જે ત્રસ હિંસા, તેનો એકવેશ જે મારવાની કુશ્લિ નિરપરાધી જીવ-
ની નિરપેક્ષપણે હિંસા, તેથી તથા જુદું બોલવા શ્વાક્રિક્રી નિયુત્તિ પામ્યો હ-
તો મરે તે મરણ જૈનશાસનને કિયે પૂર્વે કહેલાં (અભિગૃહીત મિષ્ટાન્વિને
થનાહં વાલ વાલ મરણ, ઇપશમમાં તત્પર મિષ્ટાન્વિને થનાહં વાલ મરણ,
અવિરત સમ્યગ્દષ્ટિ તથા વેશવિરતિને થનાહં વાલ પંક્તિ મરણ, ઇધસ્ય સા-
ધુને થનાહં પંક્તિ મરણ અને કેવલિને થનાહં વાલ પંક્તિ મરણ, ઇધસ્ય સા-
મરણ માંહેલું વાલપંક્તિમરણ કહેલું છે ॥ ૧ ॥

જૈનશાસનમાં યતિધર્મ કે પ્રકારનો કહ્યો છે, વેશ થકી અને સર્વ થકી.
તેમાંના વેશપતિધર્મવાલાને વેશવિરતી કહેવામાં આવે છે. તે વેશવિરતીનાં વાર
ઘટ છે, તે કહેવાને માટે ધ્રંચકાર વીજી ગાથા કહે છે:-

પંચ ચ અણુદ્રવાનિ દેશ-ગતિ-ધર્મઃ ॥
પંચ ય આણુવ્યાદં, સત્તણ સિલ્કાણ દેસ-જહ-ધર્મો ॥
પાન અણુવ્રત માન તો ચિસાવન દેશયતિ ધર્મ ॥

सर्वेण सा देशेन सा तेन युतः भवति देशगतिः ॥ २ ॥
 रक्षेण य देसेण य, तेण जुष्ठ होइ देसजड ॥ ५ ॥
 सर्वपक्षी अपरा देखपक्षी नेजे करीने भाँल होय देशविरली ॥ ३ ॥

भावार्थः—पाँच अणुव्रत अने सात शिदाव्रत ए प्रकारे जे श्रावकनां वार
 व्रत कट्यां ठे, ते सर्व व्रतोए करी अगर एक वे आदि व्रत रूप तेना देहो करी
 सहित भाली देशविरति होय ठे. आदिपां गुणव्रतो पण अन्यास करवाने यो-
 ग्य होवाची शिदाव्रतपणे कहेलां ठे ॥ ३ ॥

पूर्व गाथायां कहेलां वार व्रतोमांथी प्रथमनां पाँच अणुव्रतोनां नाम
 सांघे खरूप कहे ठे.

श्रावण-

मृगाश्रादा-

दशपरदार-

नियमैः च ॥

पाणवद्

मुग्धावाए,

अदत्तपरदार नियमोहिं च ॥

व्रतोमांथी, नईं रोचवानो, अदण्डानो घने परग्रीनो त्रिपथ करवाए करीने ॥

अपारीबनेच्छानोऽपि
उग्रः

अपरिमि इच्छातु वि
परिमाणं च

अपरमि इज्ञातु वि
परिमाण रीति न
न य,
प्रशुभानि
त्रय

परिमाण राखि इच्छायकी ण बन्नी नियमकरवाएकी प्रणुवनो नियमो ॥ ३ ॥
 ज्ञावार्थः--जीव अने पांच इंद्रिय, अण बल, भासेनास्य ॥ ३ ॥
 श माणना वियोग करवारूप पाण ॥ ३ ॥

रूप दश प्राणना वियोग करवारूप प्राणना विनाश થકી અને વસ્તુના સ્વામી આર્થિકે નહીં
 વશ થઈ જુદું બોલવારૂપ મૃયાવાદયકી, અને અદ્વતાદાનયકી, અને પરસ્પરીક્રયકી નિર્વર્તવાઈ કરી,
 આપેલી વસ્તુના લેવારૂપ અદ્વતાદાનયકી, અને પરસ્પરીક્રયકી નિર્વર્તવાઈ કરી,
 તેમજ વલી પરિમાણ રહિત તર્વ આકાશ કરતાં અનંતગુણી જે હજા તેયકી
 પણ નિર્વર્તવાઈ કરી, પાંચ અણુવત થાય છે. (જીવ, રૂપાસ્તિક નયે જાણ્ય
 તો હોવાથી તેનો નાશ થતો નથી, તે સ્વચ્ચવાને પ્રાણિવચ પા
 પ્રાણવચ એવું પદ મુક્તું છે) ॥ ૩ ॥
 વાર મત માંહેનું

बार व्रत मांदिखां पांच अणुव्रत सिवायनां साते व्रत प्रथम सामान्य-
की शिंकाव्रतपणे कहां हतां, तेमांना पहिला व्रणने गुणव्रतपणे अने ठेह्ला

ध्याने दिहावतपले देवाच्या दंडधार वे गाथा कहे ठे.

यह दिगितयं प्रनयंदंभानु यण रिमणं ॥
जं च दिसांवरमणां, आणुदंभानु जं च वेरमणां ॥
जे वही दिसापी रिमणुं, प्रनयं दंडयकी जे वही निवर्णनुं ॥

देवावकादिह-सिं व गुणवर्णानि सर्वोप भाति ॥ ४ ॥
देसावगासियं पि य, गुणवर्णां जेवे तांइ ॥ ४ ॥
देसावगासिने पच वही गुणवर्णो तोप ने ॥ ४ ॥

भावार्थ:-जे दिशानु परिमाण करवाए करी सर्व दिशामां घता सावध
राख अग्नि विगदिस्या आपवारूप अनर्थ दंभयकी निवर्णनुं, तेमज विदाव-
ततो संदेह मने उपलक्षयकी मयं वतोना संक्षेप करवा रूप जे वेदावकादि-
ह ते गले, सर्व व्रतने गुण वग्नार होवाथी गुणवर्णतो केंदवाय ठे ॥ ४ ॥

भोगानां परिसंख्या

सामायिकं

अतिगिणिविभागश्च ॥

भोगाणं परिसंख्या,

सामाह्य अप्रतिहिसंविज्ञागो य ॥

भोग उपभोगानुं परिमाण

सामायिक अतिथि संविभाग

वन्ती ॥

पौषपचिपिस्तुसर्वः

यत्नारि

विज्ञाप्रवृत्तानि उक्तानि ॥ ५ ॥

पोसहविही जु सधो चत्तरो

सिस्क्रानु वुत्तानु ॥ ५ ॥

पोसानो विधी तो सर्व ए चारे

विज्ञाप्रवृत्तानि उक्तानि ॥ ५ ॥

ज्ञावार्थः—एकवार जेनो जोग थाय ते अक्षानपान आदि जोग कहेचाय ते, उपलक्षणी वारंवार जेनो जोग थाय ते स्त्री अलंकारादि उपजोग पण लेवो, ते जोगोपजोगनुं जे परिमाण करवुं ते तथा पांच इंद्रियना धिययो सा रा अगर खोटा मळ्या उतां, तेमां राग द्वेपनी परिणति नदीं कर्यारूप सामा यिक, तथा पांच महाव्रतना धारक मुनि महाराजने पोताने अर्थ न्यायोपा- र्जित द्ययचकी धयेला अने तेमने कळयनीक आहारनुं आपवुं ते अतिथिसं विज्ञाग तथा आत्माना गुणोनी पुष्टि करनार जे पौषच तेनो जे सर्व विधि,

ए चारे शिक्षावत कहेलां ठे ॥ ५ ॥

हवे केवी प्रकारे, क्यारे, पूर्वे कहेला देशविरति श्रावक वालपंक्ति मर
लो करी मरे, ते वे गाथाए वतावे ठे.

आयुकारे मरणे अच्छिद्यायां च जीविताशयां ॥

आसुकोरे मरणे, अचिन्नाए अप्र जीविआसाए ॥

दिप्र मरण प्राप्त थये एते नाहे दुटे छते व्रीवितव्यनी आशा ॥

ज्ञाने वां अमुक्तः

पश्चिमसंलेखनापकृत्वा ॥ ६ ॥

नाएहिं व अमुको,

पश्चिमसंलेखणमकिच्चा ॥ ६ ॥

स्वजनोए अथवा नाहे मुखयो एतो, छेछी संलेखना कर्पा विना ॥ ६ ॥

जावार्थः--शूलादिक ज्ञयंकर रोगे करी जलदी मरण पामे ठते अथवा
जीवितव्यनी वांछा नही दुखा ठतां अथवा स्वजनोए रजा नही. आपवाना
कारणथी आउखाना अंतर्भागने विपे करवा योग्य उत्कृष्टशकी बार वरस
अने जयन्य शकी ठ मास सुधीनी शरीर अने कयायने शोषवा रूप संलेख-

ना नहीं करीने ॥ ६ ॥

आलोच्य

निःशल्यः

आलोड्य

निस्सह्यो,

सधरे केव

आलोचनी

सधरे चेवा-

यदि श्रियते

शल्य रचित एतो

जइ मरइ

देशविरतः

ओ मे

देसविरजु,

ते रुणु

तं वुत्तं बाल

आचार्यः-यतमां लागेला

ना रूपरूप नावशाढ्यथकी

कना संयारा

रहित थयो

वतो, पोताना

घरने विप्रेज

वर्जोवि-

मरण कहेलुं ठे ॥ ७ ॥

बालपंक्ति

पंक्ति

हेलो होवाथी

पंक्ति

आगतो होवाथी आगतो तेनी जलामया ग्रंथकार करे ठे.

विस्तारसहित पूर्व क-

विस्तारसहित पूर्व क-

નિયમાન્ન મિદ્ધયતિ ચ્છઠ્ઠનઃ ન માસ્યે યત્તે ॥ ૧ ॥

નિયમા સિદ્ધાન્ન ઝક્ષો,--સણા સો સત્તમંમિ ઝવે ॥ ૯ ॥

નિધ્યેકરી મિદ્ધ યાયે ચ્છઠ્ઠયકી તે માતયા યત્તે વિત્તે ॥ ૧ ॥

જ્ઞાવાર્થઃ--વાલ પંક્તિ મરણે મરણો જીવ વાર વેવલોકરૂપ વૈમાનિકને વિષે નિધ્યે કરી ઝત્પન્ન થાય છે, અને વધારામાં વધારે પણ સાતમા ઝવમાં નિધ્યે કરી સિદ્ધ થાય છે, વાકીતો કોશક હલુકર્મી એકાવતારી પણ દોષ છે. ૯
દેવે વાલપંક્તિ મરણના અધિકારની તમાસિ સુચયતા શ્રકા પંક્તિ મરણના અધિકારનો પ્રારંભ કરે છે.

મતિ ચાલ્પંદિતં યત્તિ મરણં અષ્ટમાને દિટ્ઠં ॥

ઇય વાલપંમ્મિયં હોદ્ધ, મરણા મરિહંતસાસણે વિટ્ઠં ॥

પ્રા મકારે વાલ પંદિત દોય મરણ અરિહંતના જ્ઞાસને વિષે કરેલું ॥

ઇતઃ પંદિત પંદિત-- મરણં વસ્યે સંસેપેણ ॥ ૧૦ ॥

ઇત્તો પંમ્મિય પંમ્મિય, મરણાં વુત્તં સમાસેણ ॥ ૧૦ ॥

ઇત્તે દે પંદિત પંદિત મરણ કહીશ સંસેપે કરીને ॥ ૧૦ ॥

ज्ञायायः-आ पूर्वं कर्तुं ते प्रकारे चाल पंक्ति मरण जिनेश्वर जगद्यान्ना
मासनेन विप कंदेलुं ठे, ह्वे हे पंक्ति संक्षेपत्री पंक्ति मरण कदीश ॥ १० ॥

एवे मुनि महाराज गीतायंगुरु समीपे जेवी प्रकारे पंक्ति मरण अंगी-
कार करे तवी। प्रकारे मंत्रकार गद्यपाठ्यी कहे ठे.

एषां च भट्टेन उक्तार्थं नितिक्रम्याय अतीतं नितिक्रम्याये ॥

इत्तामि जेत न्तमठं पम्किमामि अइयं पम्किमामि ॥

एषु दे गुर, अनशन बांटे मायान्यणे एषव्यापार पोर० तुं अतीत व्यापार पदि०

अनागत

नितिक्रम्याय अरुतुल्यं नितिक्रम्यायि

आगागयं

पम्किमामि

पद्युपत्रं

पम्किमामि.

आगायि वाच व्यापार पोरकमुं तुं

वर्तमान एव पोरकमुं तुं ।

एते नितिक्रम्यायि

कारते नितिक्रम्यायि

अनुयोदेते मते०

कयं पम्किमामि कारियं पम्किमामि आगुमोइयं पम्किमामि

इते कतेनुं एव पदि०

धीना पावे कतावेनुं एव पदि० अनुयोदेनुं पाप पदि०

मिथ्यात्वं शीतं पन्धिकमामि अरंजमं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 मिथ्यात्वे पदि० शीतं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 पापप्रयोगं पदि० शीतं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 पावपनुगं पन्धिकमामि पदि० शीतं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 पाप व्यापारत्वे पदि० शीतं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 लाग्यो होय ते पदि० शीतं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि कसायं पन्धिकमामि
 इह लोकेषु वा परलोकेषु वा मिथ्यादर्शन — परिणामेषु वा
 इह लोकेषु वा परलोकेषु वा मिथ्यादर्शन — परिणामेषु वा मिथ्यादर्शन — परिणामेषु वा
 आ लोकेने विषे अथवा परलोकेने विषे अथवा सचित्त वस्तुमां अथवा अचित्त वस्तुमां
 पंचसु इंद्रियार्थेषु वा अचित्त वस्तुमां अथवा अचित्त वस्तुमां
 पंचसु इंद्रियार्थेषु वा अचित्त वस्तुमां अथवा अचित्त वस्तुमां
 पांच इंद्रियना विषयने विषे अथवा अचित्त वस्तुमां अथवा अचित्त वस्तुमां

अज्ञान ध्याने
अज्ञान साह एव विज्ञाने

अज्ञान साह एव विज्ञाने

अनाचार ध्याने

आणायारं० १

मोटो आचार चिंतने छने

मान ध्याने

माणं० ५

मानने वन थइ चिंतने छने

रति ध्याने

रागं० ८

गगने वन थइ चिंतने छने

रुछा ध्याने

इत्तं० ११

पुद्गल पदार्थ भने यन आदिरुनी रुछावशे

गंका ध्याने

संकं० १४

मंजयपत्ती चिंतने छने अन्यपत्तनी चांछाण करी वि०

कुदशन ध्याने

कुदंसां० ३

बीदादिक दर्शन मारु एम चिंतने छते क्रोयवशे चि०

माया ध्याने

मायं० ६

मानने वन थइ चिंतने छते लोभ वन थइ चिंतने छते

द्वेष ध्याने

दोसं० ९

द्वेषने०

मिथ्या ध्याने

मितं० १२

पुद्गल पदार्थ भने यन आदिरुनी रुछावशे

कांसा ध्याने

कंखं० १५

मंजयपत्ती चिंतने छते अन्यपत्तनी चांछाण करी वि०

क्रोष ध्याने

कोहं० ४

बीदादिक दर्शन मारु एम चिंतने छते क्रोयवशे चि०

लोभ ध्याने

लोहं० ७

मानने वन थइ चिंतने छते लोभ वन थइ चिंतने छते

मोह ध्याने

मोहं० १०

अज्ञान वन थइ०

मूर्च्छा ध्याने

मुत्तं० १३

पुद्गल पदार्थ भने यन आदिरुनी रुछावशे

युद्धि ध्याने

गोहं० १६

मंजयपत्ती चिंतने छते अन्यपत्तनी चांछाण करी वि०

आशा ध्याने

आरासं० २७

बीजानी यन्तु पापमानी चांछायही वि० तम व्यागवाही वि० मुराही वि०
वैय ध्याने

पंथं० २८

सामान्य मार्गमा चान्दनां छतां० विषय मार्गमा चान्दनां छतां० निद्रामां०
निद्रान ध्याने

नियमाणं० २३

नियमाणुं चित्ते छने
कतुप ध्याने

कुतुसं० २६

चिगना देहोव्याणवही वि० कनीओ कराववा चित्ते० सामान्य युद्धने विषे वि०
निपुद्ध ध्याने

निजुं० २९

मरा युद्धने विषे वि० त्याग करंजी वस्तुनो अधिमापणी० मंचय कम्बाने०

तृणा ध्याने

तन्हं० २८

पंथान ध्याने

पंथाणं० २१

स्नेह ध्याने

नेहं० २४

स्नेरना वने वि०
कज्ज ध्याने

कज्जहं० २७

जुं० २८

संगं० ३०

संगहं० ३१

सुषा ध्याने

सुहं० २९

निद्रा ध्याने

निद्रं० २२

काय ध्याने

कामं जाणं० २५

विकारना वने वि०
युद्ध ध्याने

जुं० २८

संगहं० ३१

संगहं० ३१

मंचय कम्बाने०

वपस्यार ध्याने

नगितारं० ३७

कृपयिष्य ध्याने

कयविक्रयं० ३३ अणाय्यदं० ३४

अनर्थ दंड ध्याने

राज मभाषा न्याय वगवसाने मोटे चित्रने छेने० मरीद करवावचना मोटे० अयोजन विना सायद्य०

भाभोग ध्याने

आनेगं० ३५

अनायोग ध्याने

अणानोगं० ३६

कृपार्त्त ध्याने

अणाय्यदं० ३७

वपस्यार ध्याने
नगितारं० ३७

अनुपयोगे वि०
वित्तं०

माये देवुं होय तेना यद्ये०

वैरं० ३८

वियकं० ३९

हिंसा०

हिंसं० ४०

वैरं० ३८
वैरं० ३८

वैरं० ३८
वैरं० ३८

नदास्य०

ह्रासं० ४१

पहासं० ४२

पहुसं० ४३

हास्यना हस यः

अनि हास्यना हस यः

अनि राये करी चित्ते०

हास्य०

फरुमं० ४४

अयं० ४५

रूप०

रुवं० ४६

कटोर पारकनं चित्रने छेने०

ययना यजे०

रूप गोद०

आत्ममगंभा०

अप्पपसंसं० ४७

पोतानी प्रगंगा यवा माटे०

परिग्रह०

पिरगहं० ५०

घनादेक परिग्रह येलवचाने०

आरंभ०

आरंभं० ५३

आरंभ चि० विषयना तिस्र अभिप्रापणी चितवन करे छत्रे०

आधिकरण०

अहिगरां० ५६

जीव हिमाना माथनेने मेळववानुं०

कमोदयमलय०

कम्मोदयपचयं० ५८

गाढ कर्मना उदययकी०

परनिदा०

परनिंदं० ४८

पोतानी निदा करता विनवे०

परपरिवाद०

परपरिवायं० ५१

मरंभ०

सरंभं० ५४

पावानुमादन०

पावानुमादन०

पावानुमायणं० ५५

अमपाधिमरण०

असमाहिमरां० ५७

अमुकप्राणी अमपाधिष परो एव चि०

क्रुदिगारेव०

इष्टीगारेवं० ५९

क्रुदिना आभेमाने इष्टी

परगहां०

परगरिहं० ४९

पोतानी गरी करता विनवे०

परदुपण०

परदुसगां० ५२

पोताने माथ पोताने दुपण चढाववा०

पावानुमादन०

रसगारवं०

रसगारवं० ६०

मारा भोजनना अभिमाने करी०
प्रविरयण०

अंवेरमणां० ६१

अरिगते मारी एव वि०
ममुमन्त्र वा

पसुत्तम्स या

मूना उता अथवा
दर्शनकः

देवमिन्

दिग मंत्रा
अतिप्रयः

अइफःमा

अतिप्रय

मानागारवं०

सायागारवं० ६२

मुखना अभिमाने करी०
अमुक्ति मरण०

अमुक्तिमरणं० ६३

मंगार मुगना अभिलाष सोइन मरण कर्ता०
मो मे कोडपि

जो मे कोड

जे मे कोडपण
उत्तमार्थे

उत्तमने

ज्ञानादिकया
अतिचारः

अइयारो

अतिचार

अनाचारः

अपातयारी

तस्य

तस्मै

अनाचारः

नेनो

मिथ्या ये दृष्टवन्तः

मित्रमिदुर्धनं

मिथ्यामिदुर्धनं हो

ज्ञातार्थः—हे भगवान् हे अनशन करवा उद्युतं, सामान्यपणे जे पाप ग्रह्य होय ते पद्मिजमुं, अतित काळमां जे पाप कर्यु होय तेने निंदया गर्हया तर्हीरे पद्मिजमुं, अनानत पापने पाप व्यापारनु पत्रावाण करवाए करी पद्मिजमुं, वर्तमान पापने पाप व्यापारनो संवर करवाए करी पद्मिजमुं, पोताण कंगुं जे पार ते पद्मिजमुं, वीजानी पासे करावेला पापने पद्मिजमुं, वीजानु नावय व्यापार करता होय तेमने सारा ज्ञाणवाए करी जे पाप ग्रह्य होय ते पद्मिजमुं, अद्यांत ते पापशी निवर्तनुं,

पूर्वे जे पापानुं पद्मिजमुं कर्तुं तेनां जे काण्य मिथ्यावादि तेने पद्मिजमुं कहे जे, मिथ्यात्वेने पद्मिजमुं, अचिरनिने पद्मिजमुं, कयायने पद्मिजमुं, पाप अवाता जेट्या जेट्या व्यापारे ते सर्व पद्मिजमुं,

दये आगत निमित्तोत्पत्ती जे कोइ सुतां अगार जागतां अति-
कम, व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार थयो दोष तेनो मिद्यामि डुकरु वजुं.
ए प्रकारे पूर्वापर संबंध करवो.

मिथ्यादर्शनना परिणाम उतां आ लोकने धिये अथवा परलोकने धिये
सचिन्मां अथवा अचिन्मां तेमज पांच इंद्रियोना (आठ स्पर्श, पांच रस, वे-
गंथ, पांच गणं अने सचिन् अचिन् मिथ शब्दरूप तेयिस उचर जेव जेना ते ए-
इया) मूल पांच धिययोमां अज्ञानज सारु के जेथी व्याख्यान आविकनो परि-
श्रम पने नही एदवुं ध्यान थया उतां; क्षेत्रमांथी तरणां प्रसुख नहीं काले तो
पुत्रो दुःखी थो एवुं चितवनार कौकणना साधुनी पेठे अनाचार ध्यान थया
उतां; देवपणुं पाप्मा पवी बौद्धा दर्शनरूप कुदर्शननी उन्नति करनार सौरा-
ष्ट्र देशना आगवनी पेठे बौद्धिक कुदर्शननुं ध्यान थया उतां; दित शिखा-
मण देतां पण गुरुना उपर कोपापमान आणता कुलवालुकाधिकनी पेठे को-

ધને વડા ધ્યાન થયા ઠતાં; ટ્રાન્નિમાન કરી નાનાં જાહનની સાથે વંદના વ્ય-
 વદાર કમ્બો પદે તેથી પોતાના માનની દાનિ થાય એમ માની કાનસગ
 ધ્યાને રહેલા વાહુવલીઆદિકની પેઠે, માનને વડા થઈ ધ્યાન કર્યા ઠતાં; મા-
 રા વે જાહનનો મારા ઝપર કેવો સ્નેહ છે તે જોવાને માટે કપટથ્રકી ખોજા-
 હનના માંચે કાંતુંક આવે તેવાં વચન વોલનાર ધનથીની પેઠે માયાને વડા
 ધ્યાન થયા ઠતાં; કપટ કરી નિયાનને ઠેકાણે શ્રંગારા નાંચી નિધાન લેનાર
 નંદીનૃત્રમાં વુલ્હિા દૃષ્ટાંતોમાં કહેલ વાણીયાની પેઠે અથવા સિંહ કેસરિયા
 હાદયોને માટે રાત્રિ સુધી પણ ગોચરિ ફરનાર સાધુની પેઠે લોખને વડા થઈ
 ધ્યાન થયા ઠતાં; વિપ્પુથીને વિષે અતિવિકારને ધારણ કરી કામરાગ કરનાર
 ચિન્નમયડા ગજાની પેઠે કામરાગને હાથ થઈ, પોતાના પુત્રનું મરણ સાંભલ-
 વાથી મગ્ગ પામનાર દેમક (દામનીક) ના સાસરાની પેઠે સ્નેહરાગને વડા
 થઈ, દોરવાડા પણ પોતાના વડોને સારુ સમજનાર, વહ્નલોકથી આનીને ક-

दनादि व्यवहारने मूकी देनार अव्यक्तवादी आपादाचार्यना शिष्योनी पेठे
तंदायेने आशीन अइ ध्यान कर्पो उतां; कपिलना आगळ, जैनमां पण धर्म ठे,
अने मारा मार्गमां पण धर्म ठे एग कग्रन करनार मरिचिनी पेठे अन्य अन्य
दर्शननी वांझाण करीने ध्यान कर्पो उतां; घणा काल सुवी चारित्र्ये पालीने
पवी विग्रय सुलनी लालसाए करी चारित्र्ये ठोडी देनार कंठरीकनी पेठे गृद्धि
घरी ध्यान कर्पो उतां; बीजाष्टना धनमाल, ली आदि वस्तुउ देखी, तेम पडा
ग्याति देखी ते पामवानी वांगने यडा अइ ध्यान कर्पो उतां; लोटना साय्या
रूप जाग्रोने साये लइ आवेला निर्युगशर्मा बाहणनी पालेथी ते साय्याने इ-
अनार मूत्रदेवनी पेठे, तरस लाग्या उतां साधुना समुद्रायनी साये रेदला न-
दीना सच्चिद पालीने इअनार नाहाना साधुनी पेठे तरसने आशीन अइ ध्यान
थया उतां; सुप्तनी पीडा थकी राजगृहि नगरीना लोकनी साये रहेला, अने
अनाज नदीं आप्या उतां सर्व लोकेने शिलाए मार्याने इअनार डुमक (जि-

गारी) नी पेंठे सुखना वडा अइ ध्यान कर्पो उतां; पोताना नगरना मा-
गंने खेळतार वड्कलचिरीनी पेंठे मार्गमां जमतां ध्यान थया उतां, मद्दा व-
गरामां सनत्कुमार चक्रवर्त्तने खेळता तेना मित्र मद्दइसिहनी पेंठे मद्दा व-
गरामां ध्यान थया उतां; शिखी-निजाना उदये परवडा अइ पानाना मांतने
जकल करनार साधु आदिकनी पेंठे निजने आधीन अइ ध्यान कर्पो उतां;
नंदिदेशना जवमां नियाणु करी अयेला वसुदेव आदिकनी पेंठे नियाणारूप
ध्यान कर्पो उतां; पुत्रादिकना स्नेहथी सगर चक्रवर्त्तौ आदिनी पेंठे ध्यान थया
उतां; काममां अति लुब्ध राजगृहि नगरीमां रहेनार कुमारनंद नामना सोनी
आदिकनी पेंठे कामने वडा अइ ध्यान कर्पो उतां; पोताना अपमान थकी चित्त-
ना मत्तिनपणाने करनार पीठ महापीठनी पेंठे अने शुलभञ्जना गुणनी प्रशंसा
थया उतां तेमना उपर ईर्ष्या करनार सिद्धगुहा उपर काउसग ध्याने रहेनार
मुनिनी पेंठे चिन्ता मत्तिनपणायी ध्यान थया उतां; रुक्मिणी अने सत्यज्ञा-

मोने परस्पर कलह करावनार दुयोंषन राजादिकनी पेठे कलहने विषे प्रीति
प्रक्री प्यान घया उतां; पोताना जाइनुनो विनाश थये उते चेहा राजानी साथे
युठ करनार कोलिक राजादिनी पेठे युठ मोटे ध्यान कर्पा उतां; परस्पर
जाउटमां युठ करनार बाहुयलि अने जगतनी पेठे मदापुठ करयामां ध्यान
घया उतां; त्याग कोरला जागने इच्चनार रदनेमि आदिकनी पेठे विषयसुख-
नेा संग मेज्जयानी इच्छाया ध्यान घया उतां; तृति विना अतिदाय धनमाल
आदिकना मंग्रद करयानी चांठाया ध्यान घया उतां; धनने मोटे ठोकरानो
राग्य सज्जामां न्याप कराववा जनार झंठनी वे स्त्रीनुनी पेठे राग्य सज्जामां
न्याप करायवा मोटे ध्यान घया उतां; सोनानी कोडोने अल्प मूढ्ये करी
प्रहण करनार सोज्जनदी आदिकनी पेठे रारीइ करवा अने वेचवा मोटे ध्यान
घया उतां; निर्गर्क ठीपायन ऋषिने कोप करायनार शांति आदिकनी पेठे प्र-
योत्रनरदितरण ध्यान कर्पा उतां; गरुगुंठाना फलने पण बाल्लणना नेत्रभा-
री हांथे करी ममलनार बल्लइन चयत्रर्चनी पेठे उपयोग पूर्वक ध्यान कर्पा

उतां; बालसग ध्यानमां रक्षा उतां मेनेकरी युद्ध करनार प्रसन्नचंद्र राजार्थि-
नी पेठे अनुपयोग्यी ध्यान प्रया उतां; एक कर्पक प्रमाण तेल लेवाथी दासी
थाली साधुनी वंदननी पेठे वेवाथकी पीनाया उतां ध्यान करतां; सात वखत
द्विप रदित पृथ्वी करनार परशुराम तथा एकवीश वखत ब्राह्मण रदित
पृथ्वी करनार सुभ्रूम चक्रवर्त्तनी पेठे मातापितादिकना मारवाथकी अएला
नेरथी ध्यान कर्पा उतां; नंद राजाना गज्यने ब्रह्मण करवानी इद्यावाला चा-
लाकपनी पेठे राज्यादिक पामवाना चित्तकर्षी ध्यान प्रया उतां; निरंतर पां-
चसे पानानो वय करनार कालशौकगिक कसाइनी पेठे हिसामां प्रवर्त्तवानुं
ध्यान कर्पा उतां; चंद्र रुद्राचार्यना आगल हांसी करनार मित्र सद्धित शि-
ष्यनी पेठे दास्यथकी ध्यान कर्पा उतां; हे निमित्तिआ हुं तने वांडुवुं, एद्वी
रास वारयक ऋषिना प्रेत बोलनार चंद्र प्रद्योतननी पेठे अति दास्य करवा-
यी ध्यान प्रया उतां; ब्रह्मदेव पोताना पुत्र चक्रवर्त्तने मारवाने इन्नार तेनी
माता बुद्धनिनी पेठे अतिरोपथी ध्यान कर्पा उतां; कबोर वचनो बोलवा मोटे

શ્રગર વોલ્લતાં ધ્યાન કર્યો ઠતાં; પોતાના ઝમાફ ગજસુકુમાલના માથા ડગર
 માટીની શપ્તની કરી શ્વેરના ઝંગારા ઝરીને ગજસુકુમાલને મરણ પમાન્-
 નાર કુણ્ણને દેશ્વી જ્ઞયઘ્રાંત થઈ મરણ પામનાર તેમના સાસરા સોમિલની
 પેઠે જ્ઞયથકી ધ્યાન કર્યો ઠતાં; વર્ષણાદિકમાં પોતાનું રૂપ જોતાં તેમજ પા-
 ટીઝામાં ઝંગારવતી ઝાલિકના ચિત્તેરેલા રૂપને જોનાર ઘંઠ પ્રદ્યોત રાજાલિકની
 પેઠે વીજાનું રૂપ જોતાં ધ્યાન કર્યો ઠતાં; પોતાના કાલ્પની શકન્દાલ મંત્રી
 પાસે પ્રદાંસા કરાવવાને ડહનાર રૂઠ્ઠિ ઘ્રાંહણની પેઠે પોતાની પ્રદાંસા કરા-
 વવાનું ધ્યાન થયા ઠતાં; કરકંઠુ મુનિ મદારાજની નિંદાને ચોલનાર ચાર ત-
 પસ્વીની પેઠે પરોક્ષમાં વીજાની નિંદા કરતાં ધ્યાન થયા ઠતાં; સંઘ સમઠ
 ડુર્વલિકાપુષ્પમિત્રની ગદાને કરનાર ગોષ્ઠામાદિલ નિઠ્ઠવની પેઠે વીજાના
 સમઠ તેની નિંદામાં પ્રવર્તતાં ધ્યાન કર્યો ઠતાં; ઘનાલિક પરિઘ્રદને માટે દે-
 શાંતરોમાં જમનાર ચારુદનાલિકની પેઠે ઘનયાન્યાલિક પામવાને ધ્યાન કર્યો
 ઠતાં; સુઝ્ઞ સત્તીને શ્વોદું કલંક વેનાર તેની સાસુ નણંદાલિકની પેઠે વીજા-

न परिणामना वलथी अशुभ ध्यान करनार कृष्ण आदिकनी पेठे कर्मना न-
 दयना प्रवलपणाथकी ध्यान कर्पा उतां; आर्यभंगु आचार्यनी पेठे मानपूजा-
 दिकरूप ऋक्षिने अग्निमान करी ध्यान कर्पा उतां; तेमज सारा भोजन म-
 लबारूप रसगारवे करी ध्यान कर्पा उतां; तेमज पुत्रलिक सुखना अग्निमान-
 धी सातागारवे करी ध्यान कर्पा उतां; अदिरति सारी, एम जाणी बारवार
 चारित्रना परिणामने ठोमी देनार भेतार्यमुनि आदिकनी पेठे अदिरतिनु ध्या-
 न कर्पा उतां; चित्र नामना पोताना जे साधु तेमणे वार्या उतां पण चक्रव-
 र्त्तिनी ऋद्धि भोगव्या बिना मोक्ष पण इछतो नथी एम कंदनार ब्रह्मदुन च-
 क्रवर्त्तिना जीव संज्ञतिनी पेठे संसारना सुखनी इढासहित मरण करतां
 ध्यान थया उतां; सुतां अगर जागतां जे मने कोइ दियससंवंधी तेम रात्रि-
 संवंधी ज्ञानादिकमां अतिक्रम, व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार लाग्यो होय
 तेनो मित्रामि दुक्करो दगुं. अतिक्रमादिकनुं स्वरूप नीचे आपेलारात्रिभो-
 जनवतना अतिक्रमादिककी समजुं. जेम कोइ रात्रिभोजननुं वत कर्पु

क्षेप तेने कोइ माणस निमंत्रणा करे ते वचने निषेध न करे तो अतिक्रम
घाय, जो रावानी जग्याए जवाने रुगलां ओर तो व्यतिक्रम घाय, खाचानी
यस्तु लेतां यशं अतिचार धने ते वस्तु मुखमां नाख्या उतां अनाचार घाय.
आ पूर्वे कंदेलां ध्यानोनुं स्वरूप, तेनां दृष्टांतो अने अतिक्रमादिनुं विशेष स्वरूप
अथ प्रत्य प्रयोथी जाणवुं. घणो विस्तार अघाना अयथी अर्द्धांथां लखुं नथी.
आ ध्यान संबंधी मिच्छामि पुक्कन देवानां विषय वालपंभित मरणमां तथा पं-
भित मरणमां ममानज ठे. हवे देवतादिकनी अगर नदी रोगादिकनी आपद-
मां पंभितो जीवितमां सांपद एहवो उग्रविदारि साधु जेवी रीते साकार प्र-
त्याख्यान करे ते विधि बतावयाने प्रथम मंगलाचरणनी गाथा कहे ठे.

एष इगोय	नृणां	जिनवरचरित्रस्य	वर्धमानस्य ॥
एतं करेमि	पापानं,	जिणवरचरित्रसहस्र	वदमाणास्स ॥
आ इ इहं पुं	नरकार	जिनने विषे गुंदर दयममयान	वर्धमान इतामिने ॥

देवाणां च जिनानां मण्यधराणां च सर्वेषां ॥ ११ ॥
 सेसाणां च जिणाणां, सगणहराणां च सधेसिं ॥ ११ ॥
 बाकीना पच कसपेदादि नीर्यकरणे गणधर मोक्षने सर्वे ॥ ११ ॥

ज्ञानार्थः—आ हुं सागारिक अणसण करवाने तड्यार थपो ठतो अवधि-
 ज्ञानिआदिक जे जिन तेमां श्रेष्ठ (जे सामान्य केवली) ते जिनवर तेमां घुपज
 ममान बवंमान स्वामिने प्रणाम करुं. वली गणधर सदित बीजा पण ती-
 थैकरेने प्रणाम करुं. ॥ ११ ॥

दैवे नमस्काररूप भंगनाचरण करी व्रतनो सुचार करया कहे ठे.

सर्वे	ज्ञानारंभ	मन्यार्यामि इति	अभीक्ष्ण्यं च ॥
सर्वे	पाणारंभ.	पञ्चस्कन्धमिति	अल्पियवयणं च ॥
सर्वे	ज्ञानिओना आंगभने	पञ्चगुह्ये	आ प्रकरो मं मृषायादने ॥
सर्वे	इदमादाने	मैयुन-	परिग्रहं चैव ॥ १२ ॥
सर्वे	मन्त्रिनादाणां,	मेहुन्न-	परिग्रहं चैव ॥ १२ ॥
सर्वे	अदमादाने	मं मैयुनने	सर्वं परिग्रहे ॥ १२ ॥

ज्ञानार्थः—सूक्ष्म अने वादर वझे प्रकाराना सर्व प्राणिजना आरंभनु प-
श्याणा करुंतुं, तेवीज प्रकारे सूक्ष्म वादर सर्व मृगायादनुं पश्याणा करुंतुं.
सर्व वादर अने सूक्ष्म वझे कोइए नदीं आपेलाने लेवानुं पश्याणा करुंतुं. दे-
यता, मनुष्य, तिर्यच संबंधी सर्व मैथुननुं त्रिविध त्रिविध पश्याणा करुंतुं.
सर्व धनधान्यादिक बाह्य नव प्रकाराना परिग्रहनुं तथा मिश्राल्वादिक चतुद-
प्रकाराना आन्यंतर परिग्रहनुं पश्याणा करुंतुं. चतुर्दशकी बीजां पण शेप
रंदलां सर्व पापस्थाननुं पश्याणा करुंतुं. ॥ १३ ॥

प्रतीनो उच्चार कर्णो पवी श्रेयसा नेरने वोसरवी, आदातनुं आकाशश्री
अनंतगणापणुं दोवाथी तेने पण वोसरवी समाधि श्रंगीकार करे ठे.

माम्यं	मे	मंमंमंनपु	वरं	मप	न	केनचित् ॥
ममं	मे	सधज्जुणमु,	वरं	मज्ज	न	कोणाइ ॥
दिक्खं नारे	नारे	मंमोणि विणे	वर	मारे	नथी	कोइनी माये ॥

आगाः

न्युत्पन्न

ममाधिपनुपालये

॥ १३ ॥

आसातु वोसिस्ताणं;

ममं वांजायोने त्याग करीने

समाहिमाणुपालण ॥ १३ ॥

ममाधिने इं रागुंछुं ॥ १३ ॥

ज्ञानार्थः—सर्व जीवोने विरे मोरे मित्रपणुं ठे, कोड जीवनी साये मोरे
डात्रुपणुं नयी. सर्व उपकरण, स्वजनगण अने शरीर संबंधी अज्जिलापोने
त्याग करी विनय, श्रुत, तप अने आचाररूप चार प्रकारनी समाधिने धर्मी-
कार करंछुं ॥ १३ ॥

इये आहारादि तेनत्र ममता वोसरावी सर्वेने लमावे ठे.

ममं

चाहागिदि

मंमः

गौरवान

कपायाध ॥

ममं

चाहागिदि,

सन्नात

गारेवे

कसाए अ ॥

ममं

आहारना धेदेने

चार मंमभोने

त्रण गारवेने

तेषत्र चार कपायेने ॥

ममं

चैव ममत्तं

त्यत्रामि

ममं

क्षमयाभि ॥ १४ ॥

समं

चैव ममत्तं.

चणमि

समं

स्वमायेमि ॥ १४ ॥

ममं

पण

ननुं

ममं

स्वमांछुं ॥ १४ ॥

मायाधिकं च त्रिविधं सर्वं निराकारं ॥ १८ ॥
 सामाद्वयं च त्रिविधं, सर्वं निराकारं ॥ १८ ॥
 मायाधिकं कवी प्रपन्नहारं कर्तुं सर्वं आगार गतेन ॥ १८ ॥

भाषार्थः—आ जन्ममां अणर बीजा जन्ममां जे कोइ दुराचरण कर्तुं
 दोष ते सर्वं मन वचन कापाएकरी वोसरानुं. अने ज्ञान श्रद्धा अने क्रियारूप
 सामाधिक जे अण प्रकारनुं ठे (सम्यक्त्वसामाधिक, श्रुतसामाधिक, अने
 सर्वधिरतिसामाधिक) ए सर्व आगार रहित हुं अंगीकार कर्तुं. ॥ १८ ॥

अनङ्गन करतो उत्तो बीजुं पण वोसिरावे ते यत्तावाने गाथा कहे ठे.

दाघं अभ्यन्तरं उपधि शरीरादि मभोजनं ॥
 यप्रं अहिन्तरं उवाहिं, सरीराद् सन्नोयणं ॥
 वाए अभ्यन्तरं उपधि अने शरीरादि भोजन महिन ॥
 मनोरचनकायैः सर्वं भावेन व्युत्पन्नमपि ॥ १९ ॥
 मागसावयकपेहिं, सर्वं भावेण वोसिरे ॥ १९ ॥
 मनवचने कायाये कपी सर्वं भावयकी वोमरावुं छुं ॥ १९ ॥

सामायिकं च त्रिविधं કરોમિ મર્વે નિર્તર્કારં ॥ ૧૮ ॥
 સામાઙ્યં ચ તિવિહં, કરેમિ સંઘે નિરાગારં ॥ ૧૯ ॥
 સામાયિક વહી વણમહાનું કહ્યું મર્વે આગાર રોહિત ॥ ૨૦ ॥

પ્રાવાર્યઃ—આ જન્મમાં શ્રગર વીજા જન્મમાં જે કોઈ દુરાચરણ કર્યું
 હોય તે સર્વે મન વચન કાયાએકરી વોસરાવું. અને જ્ઞાન શ્રદ્ધા અને ક્રિયારૂપ
 સામાયિક જે વ્રણ પ્રકારનું છે (સમ્યક્ત્વસામાયિક, શ્રુતસામાયિક, અને
 સર્વવિરતિસામાયિક) એ સર્વે આગાર રહિત હું શ્રંગીકાર કર્યું. ॥ ૧૮ ॥
 યનજાન કરતો ઊતો વીજું પણ વોસિરાવે તે વતાવાને માથા કહે છે.

સાવં અધ્યંતરં ઉપધિ શરીરાદિ સખેજનં ॥
 વપ્રં અપ્પિન્નતરં ઝવાહિં, સરીરાદ્ સખેયણં ॥
 વાપ્પ મનોવચનકાર્યઃ ઉપધિ અને શરીરાદિ ખોજન સત્તિ ॥
 માગસાવયકોપેહિં, સર્વે મર્વે હ્યુત્તુજામિ ॥ ૨૧ ॥
 મનવચનને કાયાએ કરી સંઘે વોસિરે ॥ ૨૨ ॥
 મર્વે મર્વે વોમરાવું છું ॥ ૨૩ ॥

મામાયિકં ચ ત્રિવિધં કરોમિ મર્વે નિસર્ગારં ॥ ૧૮ ॥
 સામાદ્યં ચ તિવિહં કરંમિ સંઘે નિરાગારં ॥ ૧૯ ॥
 મામાયિક વ્હી વ્રણમહાનું કંઠ્યું મર્વે આગાર રહિત ॥ ૨૦ ॥

ત્રાયાર્થ:-આ જન્મમાં શ્રગર વીજા જન્મમાં જે કોઈ દુરાચરણ કર્યું
 દોય તે સર્વે મન વચન કાયાએ કરી વોસરાવુંહું. અને જ્ઞાન શ્રદ્ધા અને ક્રિયારૂપ
 તામાયિક જે વ્રણ પ્રકારનું છે (સમ્યક્ત્વસામાયિક, શ્રુતસામાયિક, અને
 સર્વચિરતિતામાયિક) એ સર્વે આગાર રહિત હું શ્રંગીકાર કરુંહું. ॥ ૧૮ ॥
 થનજ્ઞાન કરતો વતો વીજું પણ વોસિરાવે તે વતાવાને ગાથા કહે છે.

દાઘે અધ્યંતરં ત્વયિ શરીરાદિ સર્વોજનં ॥
 વપ્તં અન્નિન્નતરં ત્વયિ, સરીરાઈ સન્નોયાણું ॥
 દાઘ્ અન્નંતર મર્વે અને ગરીરાદિ ભોજન સહિત ॥
 મનોવચનદાયઃ મર્વે માવેન ચ્ચુત્તુનાયિ ॥ ૨૧ ॥
 માગસાવયકાયેહિ, સંઘે જાવેણ વોસિરે ॥ ૨૨ ॥
 મનવચનને કાયાએ કરી મર્વે માવયકી વોંમરાનું છું ॥ ૨૩ ॥

સામાયિકં ચ અધિયં કરોમિ મર્વે નિર્માર્ગ ॥ ૧૮ ॥
 સામાયિકં ચ તિવિહં, કરેમિ સંઘે નિર્માર્ગ ॥ ૧૯ ॥
 સામાયિકં વહી પ્રણયકારનું કરું મર્વે પ્રાગ મદિત ॥ ૨૦ ॥

જ્ઞાવાર્થ:-આ જન્મમાં શ્રગર વીજા જન્મમાં જે કોઈ દુરાનરણ કર્યું
 હોય તે સર્વે મન વચન કાયાએ કરી ચોસરાવું. અને જ્ઞાન શ્રદ્ધા અને ક્રિયારૂપ
 સામાયિક જે ત્રણ પ્રકારનું છે (સમ્યક્વત્સામાયિક, શ્રુતસામાયિક, અને
 સર્વવિરતિસામાયિક) એ સર્વે પ્રાગર રદિત હું શ્રંગીકાર કરું. ॥ ૧૮ ॥
 અનગન કરતો હતો વીજું પણ ચોસિરાવે તે વતાવાને ગાથા કહે છે.

વાયં અધ્યંતરં ઉપધિ શરીરાદિ મધોજનં ॥
 વપ્ત્રં અધ્ધિન્નતરં જવાહિં, સરીરાદ્ મજ્જોપયણં ॥
 વાષ્ઠ મનોવચનકાર્યઃ ઉપધિ અને શરીરાદિ મોઝન મદિત ॥
 મનોવચનકાર્યઃ મર્વે માત્રેન વ્યુત્પન્નાપિ ॥ ૨૧ ॥
 મણસાવયકાયેહિં, સંઘે જ્ઞાવેણ વોસિરે ॥ ૨૨ ॥
 મનવચનને કાયાએ કરી માત્રયકી વોમિસતું છું ॥ ૨૩ ॥

नमोऽस्तु

नमुःस्तु

नमस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

संस्तु

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

धृतिपथेभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

मिदंभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

महर्षिभ्यः

पञ्च

॥ १८ ॥

માયાધિકં ચ ત્રિવિધં કરોપિ મર્થ નિરાકારં ॥ ૧૮ ॥
 સામાદ્યં ચ તિવિહં, કરંમિ સંઘં નિરાગારં ॥ ૧૯ ॥

માયાધિકં સ્ત્રી વચ્ચનકારનું કર્મ આગાર મહિત ॥ ૧૮ ॥

જાવાર્ય:-આ જન્મમાં શ્રગર વીજા જન્મમાં જે કોઈ દુરાચરણ કર્યું
 દોષ તે સર્વ મન વચ્ચન કાપાણકરી વોસરાવું. અને જ્ઞાન શ્રદ્ધા અને ક્રિયારૂપ
 સામાયિક જે ત્રણ પ્રકારનું છે (સમ્યક્વસામાયિક, શ્રુતસામાયિક, અને
 સર્વગિરિતિસામાયિક) એ સર્વ આગાર રદિત હું શ્રંગીકાર કરું. ॥ ૧૭ ॥

અનગન કરતો ઠતો વીજું પણ વોસિરાવે તે વતાવાને ગાથા કહે છે.

દાણં અશ્યંતરં તપધિ ઘરીસાદિ મપોજનં ॥
 ચપ્રં અન્નિતરં ઘવાહિં, સરીરાઘ સન્નોયાણં ॥

દાણ અશ્યંતર અર્થે અને ઘરીસાદિ ધોતન સોદિત ॥
 મનોવચ્ચનકાર્યઃ મર્થ અન્નિતર અર્થે બુલ્લુન્નાયે ॥ ૧૯ ॥

માગરાવયકોયદિ, સંઘં ત્રાવેણ વોસિરે ॥ ૨૦ ॥
 મનવચ્ચને કાપાણે કરી મર્થ ત્રાવયક્તી ધોમગનું પું ॥ ૨૦ ॥

प्रागर्थः—जे पात्रादि उपकरणरूप बाह्य उपधि अने कयायादिक अर्थ्य-
तर उपधि अने भोजन सहित दरीरादिक उपधि ते सर्वे मन वचन कायाये
करीने, प्रागर्थी वोसरावुंते. ॥ १९ ॥

फरी पण अनदान अंगीकार करनार शुं वोसिरावे ते कहें ठे.

मर्वे	माणारंभं	मत्याल्ल्यामिश्रितं	अलीकवचनं	च ॥
संघं	पाणारंभं,	पञ्चस्त्रामिति	अल्लियवयणं	च ॥
मर्वं	माणभोना आरंभने	पञ्चगुंठुं	एज मकारे	असत्य वचने
मर्वं	मदचादानं	मैयुन	परिग्रहं	चैव ॥ २० ॥
सव-	मदित्रादाणां,	मेहुन्न	परिग्रहं	चैव ॥ २० ॥
मर्वं	अदत्ता दानने	मैयुन	परिग्रहने	पण ॥ २० ॥
माम्भं	मे	मर्वयुनेषु	मम	न केनचित् ॥
सम्मं	मे	सवभूतसु,	मद्य	न केणइ ॥
विश्रयं	मारे	मर्व दानीओ विषे	मारे	नथी कोइनी साथे ॥

आशाः

समाधि

द्युत्पृग्व

॥ २१ ॥

मनुपालये ॥ २१ ॥

समाहि

मणुपालये ॥ २१ ॥

॥ २१ ॥

पालुं दुं ॥ २१ ॥

समाधि

॥ २१ ॥

॥ २१ ॥

ज्जावार्थः—पहेलां सागर पञ्चखाणना अधिकारमां वीजी अने वीजी गाथा कहा उतां पण अद्दीआं निरागर पञ्चखाणनो अधिकार दोयात्री करी कहेवामां पुनरुक्त दोप नथो. तेमज तेनो ज्जावार्थ पदेला विस्तार सहित लखेलो दोयात्री करी लखयो नथो, माटे ते पूर्वथी जोइ लेवो ॥ २१ ॥

वली फरी शुं कहे ते वतावे ठे.

रागं वंधं प्रवेपं च

रसं

दीनपावनां ॥

रागं वंधं पनुसं च,

हरिसं

दीणज्जावयं ॥

रागने वंधना हेतु मूल तेमज द्वेपने

रसं

संरूपणते ॥

उत्पुक्तं भयं शोकं रतिं च व्युत्पत्त्याय ॥ २२ ॥

रसं

॥ २२ ॥

उत्पुक्तं भयं सोगं, रदं च वीसिरे ॥ २३ ॥

रसं

॥ २३ ॥

चपलपणुं भयं शोकं रतिं च वीसिरे ॥ २३ ॥

रसं

॥ २३ ॥

जायार्थः—जे पात्रादि उपकरणरूप वाह्य उपधि अने कयायादिक अन्य-
तर उपधि अने भोजन सहित शरीरादिक उपधि ते सर्वे मन वचन कायाये
करीने, जायथी वोसरावुंते. ॥ १९ ॥

फरी पण अनदान अंगीकार करनार शुं वोसिरावे ते कहे ठे.

मई माणारंभं मत्ताव्याप्यमिति अलीकवचने च ॥

संघं पाणारंभं, पचस्वामिति अस्त्रियवयणां च ॥

मई माणभोता आरंभने पचगुंलु पत्र प्रकारे भस्त्रिय वचने पण ॥
मई पदजादानं मयुन परित्तरं देव ॥ २० ॥

सव—मदिन्नादाणां, मेहुन्न परिगहं चेव ॥ २० ॥

मई अदजा दानने मयुन अने परित्तरने पण ॥ २० ॥

माम्यं मे मईमैनेणु मम न केनचित् ॥

सम्मं मे सवभागमु, मेद न केणइ ॥

विश्वरजुं दारे मई नापीओ विणे मारे नबी कोइनी साथे ॥

आशाः

व्युत्पृञ्च

समाधि

मनुपालये ॥ २१ ॥

आसान

वोसिरित्ताणं,

समाहि

मणुपालये ॥ २१ ॥

वाञ्छाओ

वोमराविने

समाधि

पाहुं छुं ॥ २१ ॥

भावार्थः—पहेलां सागर पञ्चखाणना अधिकारमां वीजी अने वीजी
गाथा कथा उतां पण अद्दीआं निरागार पञ्चखाणनो अधिकार होवाथी फरी
कदेयामां पुनरुक्त वोप नयो. तेमज तेनो प्राचार्य पदेला विस्तार सद्धित लखेलो
होवाथी फरी लखयो नथी, माटे ते पूर्वथी जोइ लेवो ॥ २१ ॥

वली फरी शुं कहे ते वतावे ठे.

रागं

बंधं

मयेपं च

र्य

दीनभारतां ॥

रागं

बंधं

पनुसं च,

हरिसं

दीणभ्रातृयं ॥

रागने वंधना हेतु भूत तेमज बेपने

र्ये

रत्नपणने ॥

उगुक्कनं

भयं

शोकं

अरतिं च

व्युत्पृञ्चायि ॥ २२ ॥

नस्सुगतं

भयं

सोगं,

रइं

वोसिरे ॥ २२ ॥

चउत्पणुं

मय

शोक

रते

अरतिने अने बोभिसांनुं ॥ २२ ॥

જાવાર્યઃ—વસ્તુનાં પ્રીતી કરવા રૂપ રાગ તથા મત્સર જે બંધના કારણનૂત જે તેને, માન પૂજાનો સંજ્ઞવ મનમાં રાહી જે હર્ષશાય જે તેને, અને શત્રુઆદિ શત્રી અપમાન થયા વતાં ગરીવાઇપણું જે ધારણ કરવું તે, અને અતિ દુઃખ થયા વતાં જલદી મરણને ઇચ્છવારૂપ નુત્સુકપણું, દેવતાદિકના નુપત્સર્ગો થયા વતાં જે જય અને કટ, વસ્તુના વિયોગો વતાં જે શોક શાય જે તે, અને વાંછિત દેશાદિક વિષયમાં જે રતિ નુત્પન્ન શાય જે તે, તથા અનિષ્ટ દેશાદિકમાં જે મનમાં અરતિ શાય જે તે તે સર્વ ત્યાગ કરું તે. ॥ ૨૨ ॥

વચ્છી અનન્ય અંગીકાર કરનાર સંતારના કારણનૂત મમતાદિક વોસ-
રાહી મોહના કારણનૂત નિર્મમત્વ જાવમાં રહી વાકી જે ચોસિરાવે તે કહે જે.

મનનં

મમતં

મદનાનો

પરિરંજયામિ

પરિવદ્યામિ,

ત્યાગ કરું છું

નિર્મમત્વ-

નિર્મમતં

મમતાં રોહિતપણામાં

મુપાસ્થિતઃ ॥

અવઙ્ગિત ॥

તત્પર થયો છતો ॥

આલંબનં ચ મે આત્મા અવશેષં ચ વ્યુત્ક્રાન્તમિ ॥૨૩॥
 આલંબણં ચ મે આપા, અવશેસં ચ વોસિરે ॥૨૩॥
 આલંબનં થત મને આત્મા છે ધીના સર્વ પદાર્થને વોસરાયું હું ॥ ૨૩॥
 જ્ઞાપ્યાર્થઃ—આ મારું, આ મારું, આ પ્રકારનો જે મમત્વજ્ઞાવ તેને 'કાંઈપ-
 શ મારું નહિ, કાંઈપણ મારું નહિ' આ પ્રકારના નિર્મમપણને આશ્રીને રહ્યો
 હતો વર્જી હું.

આ સંસારમાં મને દુર્ગતિના દુઃખથી અને સંસારના પરિવ્રમણથી મુકાવ-
 વાને મોટે મારો આત્માજ આલંબનજૂત (ટેકારૂપ) છે. વાકી જે સર્વ ધન કુ-
 દુંદુવ અને શરીરાદિક તે સર્વનો ત્યાગ કરું હું. ॥ ૨૩

હવે કયા કયા કાર્યમાં આ આત્માને આલંબનજૂત કરવો તે કહે છે.

આત્મા હ મમજ્ઞને આત્મા મમ દર્શને ચૌરિત્રે ચ ॥
 આપા હુ મહંનાણે, આપા મે દંસણે ચરિત્તે અ ॥
 આત્મા નિશ્ચયે મને જ્ઞાનર્થ આત્મા મને દર્શનમાં અને ચારિત્રમાં ॥

एकस्यैव कारणं एकः सिद्ध्यति नीरजः ॥ २५ ॥

एगस्स चैव मरणां, एगो सिप्पद् नीरज ॥ २५ ॥

एकनेन कारणेण पण धायछे एकथोत्तं सिद्धं थाय छे कर्म रोहेन थयो छत्तो ॥ २५ ॥

आचार्यः—अन्य अन्य गतिमां पण आ जीय एकलोज जाय ठे. अने मनुष्यपण पण एकलोज उत्पन्न थायठे. मरण पण एकलानेज थाय ठे, अने कर्मरूप रज रहित थयो न्तो एकलोज सिद्धिद पामेठे. ॥ २५ ॥

एको ये नाद्वक्त आत्मा ज्ञान- दर्शन- संयुक्तः ॥

एगो मे सारसुं अप्पा, नागु- दंसणा- संजुज ॥

एक मारो नास्वतो आत्मा छे ज्ञान दर्शन सहित एवो ॥

मेगु मे वाया मारो मयै मयैवाक्यणाः ॥ २६ ॥

सेसा मे वाहिरा जावा, सधे संजोगलस्करणा ॥ २६ ॥

वाहीना मारो वाप पदार्थो मयै मयैवात्र स्वरूपवाया छे ॥ २६ ॥

आचार्यः—ज्ञान दर्शन सहित मारो आत्मा ते एकज शास्वतो ठे अने

वीजा सर्व धनकुटुंबादिक पदार्थो तो पंखीना मेषाप सरमा दणवार जेनो
संबंध रेहे तेरा ठे. ॥ २६ ॥

आ जगतेने विरे पुत्रजनो संबंध सर्व दुःखदायी ठे ते देखावे ठे.

मंदोपाय

जीवेन

संजोगमृन्दा

जीवेण,

प्राप्ता

दुःख-

पत्ता

दुःख-

परंपरा ॥

मंश छे एव जेनुं

एवा जीवे

मान पर

दुःखनी

परंपरा ॥

मन्दा मंदोपाय

सर्व

विशेष

परंपरा ॥

तम्हा संजोगमंबंधं, सर्व

तिचिद्वेण

धुल्लुनापि ॥ २७ ॥

वोसिरे ॥ २७ ॥

ने मटे पुद्गलसंयोगेन

सर्व

मनवचन

कायाने करी

योगायुधं ॥ २७ ॥

भाषांचे:—आ संसारमां जीवो जे दुःखनी श्रेणी पाव्या ठे तेनुं पुद्ग-

ल्लिक पदार्थनो मंबंधज मूल कारण ठे. ते मोटे सर्व पुद्गलिक पदार्थ सं-

योगेने जन वचन कापाए करी विविध त्याग करूं. ॥ २७ ॥

हेर जे मन्दा पदार्थो थया होय ते पदार्थमवा मोटे कडे ठे.

मूत्र गुणः

मूत्र गुणो

मूत्र गुणो

मूत्रं

तमहं

मे इ

जावार्थः—जे

दि उत्तरगुणो

काल संबंधी

वीजा

मस

सत्त

मान

प्रय

उत्तरगुणाः

उत्तरगुणो,

उत्तर गुणो

निर्दामि

निर्दे,

निर्दुं

जावार्थः—जे

दि उत्तरगुणो

काल संबंधी

वीजा

मस

सत्त

मान

प्रय

ये मया नाराधिताः प्रयत्नेन ॥

जे मे नाराधिया पयत्तेणां ॥

जे मे न आराध्या प्रयत्ने करिने ॥

आगमिष्यतां ॥ २८ ॥

आगमिस्साणां ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

आवता काय्नी विरायनोने ॥ २८ ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

मीन ॥

तिन्नि ॥

व्रण ॥

હા દેવા વર્તાજ જે નિમિત્ત વિનાજ જ્ઞપ થાય છે, તે અકરમાત્ જ્ઞપ, તીવ્ર
 રોગાદિક થયે વટે હું મરી જશ, આ પ્રકારનો જે મરણ જ્ઞપ, તેમજ કોઈ-
 ક અકાર્ય કરી લોકો જાણશે તો અપકીર્તિ કરશે આવો જે જ્ઞપ તે અપજ-
 શ જ્ઞપ, એ પ્રકારે સાત જ્ઞપ; મારી જાતિ ઉત્તમ છે આ પ્રકારનો જે અન્નિ-
 માન તે પ્રથમ જાતિમદ, મારું કુલ ઉત્તમ છે આ પ્રકારનો અન્નિમાન તે કુ-
 લમદ, વયા કરતાં હું વયોરે વલયાન હું આ પ્રકારે જે વલનો અન્નિમાન તે
 વલમદ, મારું રૂપ ઘણું મુંદર છે આ પ્રકારનો જે અન્નિમાન તે રૂપમદ, ધન-
 ધાન્યાદિક જે જોડાએ તે સર્વ મને મલે છે આ પ્રકારનો જે મદ તે લાભમદ,
 મારી બુદ્ધિ ઘણી સારી છે આ પ્રકારનો અન્નિમાન તે બુદ્ધિમદ, સર્વ જનોને
 હું પ્રિય લાગુંહું આ પ્રકારનો જે મદ તે વાલ્લભ્યકમદ, તથા મને શ્રુત જ્ઞાન
 વયોરે છે આ પ્રકારનો જે મદ તે શ્રુતમદ અને આવમો તપમદ, આ પ્રકારના આવ
 મદ; આદ્યાગ્સંજ્ઞા, જ્ઞપસંજ્ઞા, મથુનસંજ્ઞા, અને પરિગ્રહસંજ્ઞા રૂપ ચાર સંજ્ઞા;
 અદ્વિગારવ, રસગારવ, અને સાતાગારવ રૂપ ત્રણ ગારવ; અરિહંતની આશાતના

પ્રમુખ તેવીજ આશાતના; તેમજ રાગ અને દેષ સર્વની ગુરુ સાથે નિંદા કરું. ॥ ૩૯ ॥

સર્વે વારે પ્રકારની અવિરતિ સર્વે અજ્ઞાન સર્વે પાંચ પ્રકારનું મિથ્યાત્વ અને સચિત્ત પદાર્થમાં તથા અચિત્ત પદાર્થમાં જે સર્વ મમત્વ. એ પેઢેલાં કહેલાં સર્વની આત્મશાલે નિંદા કરું તેમજ ગુરુ સાથે નિંદ્યા કરવારૂપ મર્હો કરું. ૩૦
હવે નિંદવા યોગ્ય અને મર્હયા યોગ્યનો સંગ્રહ કરી વત્તાવે છે.

નિંદાપિ નિંદનીયં મર્હામિ ચ યથા મે મર્હણીયં ॥

નિંદામિ નિંદણિજ્ઞં, ગરિહામિ અ જંચ મે મરહણિજ્ઞં ॥

નિદુદુ નિંદવા યોગ્ય મર્હું ને જે મને મરહવા યોગ્ય તે ॥
આલોચયામિ ચ સર્વ અમ્યંતરં નામં જે અમ્યંતરં ૩૧ ॥

આલોપિ અ સંઘં, અપ્પિતરં વાહિરં નવાહિં ॥ ૩૧ ॥

આલોચું સર્વ અમ્યંતર અને વામ માયાને ॥ ૩૧ ॥

આનાર્થઃ-આત્મશાલે નિંદા કરવા યોગ્ય જે જે દુરાચરણ કર્યે હોય તે

गहुंनुं सर्वं निंदवा योग्य अने गर्हवा योग्य गुरुना समीपे आलोचुं. मनमा
 दुष्ट प्यान करवाकूप आभ्यंतर माया अने बाह्यशक्ती प्राणिनो विनाश करवा
 आदिमां माया ते पण गुरुना समीपे आलोचुं. ॥ ३१ ॥

द्वे पोताथी थयेलां दूषण गुरुना आगल केवी रीते आलोचवां ते वतावे. ॥

यथा बालः जल्पन् कार्यमकार्यच ऋजुकं भणति ॥

जह् बालो जंपंतो, कज्जमकज्जंच उज्जुअं जणाइ ॥

त्रेम बालक बोळनो छनो. कार्यं अने अकार्यं, सरलपणे करे छे ॥

तत्र तथा आलोचयेत् मायायुषा ममूर्ख ॥ ३२ ॥

तं तद् आलोइज्जा, मायामोसं पमुत्तूणं ॥ ३३ ॥

ने पावने नेची रीते आचंवे माया मृषावाद मूर्खनि ॥ ३२ ॥

ज्ञानार्थः—जेम बालक पोताना मात्रापना आगल वात करतो उत्तो का-
 यं अकार्यं जे करी आच्यो दोष ते सर्वं कदे छे; परंतु आ कदेवा योग्य छे,
 आ कदेवा योग्य नथी, एम विचारतो नथी तेम जे आत्महितार्थी दोष ते

परा कहेवा योग्य न कहेवा योग्यनो विभाग न पामतां जे ओहुं अगर
घणुं पाप जेवी रीते सेव्युं होय तेवी रीते युक्ति सहित जे जुहुं बोलवारूप
माया मृयावाद ते ठोमीने कहे; परंतु आबुं माहुं उत्तम कुल प्रसिद्ध ठे हुं पण
गुणी तरीके प्रसिद्ध हुं अने आबुं करेलुं पाप केम प्रगट करुं एम विचार
करी तेवुं पाप गुरुना आगछ आलोअण लेतां गोपवे नहीं. ॥ ३२ ॥

कपट रहितपणे आलोअणने आपनारना गुणो बतावे ठे.

ज्ञाने दर्शने च तपसि चारित्र्ये च चतुर्विधे अकंपः ॥

नाणंमि दंसणंमि अ, तवे चरित्ते अ चउसुवि अकंपो ॥

आनंदे विषे सम्यक्चने विषे तपने विषे चारित्र्यने विषे चारिने विषे अचलायमान ॥

पीरः आगम- कुशलः अ- परिस्वावी रहस्यानां ॥ ३३ ॥

धीरो आगम-कुसलो, अ-परिस्वावी रहस्साणं ॥ ३३ ॥

धीर आगम्यां कुशल नई · कहेनार (कहेसा) गुप्त पापनो ॥ ३३ ॥

પ્રાચાર્ય:—જે મતિ શ્રુત અવધિ મન:પર્યંત અને કેવલ રૂપ પાંચ પ્રકાર-
 ના જ્ઞાનમાં તેમજ શ્રીપદમિક, ક્ષાયોપદામિક, ક્ષાયિકરૂપ, અગર કારક,
 રોચક અને વીપકરૂપ ત્રણ પ્રકારના સમ્યક્ત્વમાં તેમ ઠ પ્રકારનો વાહ્ય અને
 ઠ પ્રકારનો આન્યંતર એ વાર પ્રકારના તપમાં તેમજ પાંચ આશ્રવનું રોકવું,
 પાંચ રંજિતનું રમન, ચાર કથાયનો જય અને ત્રણ વંરુના ત્યાગ રૂપ સત્તર
 પ્રકારના સંજમમાં એ ચારેમાં પણ કોઈયી ચલાયમાન ન થઈ શકે એવા જે
 હોય, બુલ્મિંત હોય, અગર ધેરંપતા ગુણવાલા હોય, વૃત્તર્ગ અપવાદ માર્ગને વ-
 તાવનાર, ઠ ઠેકસૂત્ર ને તૂળિપ્રમુખમાં કુશલ હોય, અને જે આલોચનારે
 કેદેલાં ગુત રાગવા યોગ્ય પાપો તેને કોઈ આગલ પણ પ્રગટ કરનાર ન હોય
 તેવા ગુરુ પાસે આલોચણ લેવી જોઈએ. ॥ ૩૩ ॥

હવે કોઈ પ્રકારે પણ આલોચણ લેવાના સમયમાં અગર પેદેલાં ગુરુનો
 ધ્યાનગ્રા કરેલો હોય તે સ્વમાત્રે ઠે.

રાગેન દ્વેષેણ યા યત્ પ્રવર્તા અઠતઙ્ગતયા પ્રમાદેન ॥
રાગેણં દોસેણ વ જં, જે અપ્રક્યજુઆ પમાણં ॥
રાગે કરી રેવે કરી અથવા જે તમારુ અરિત અઠતઙ્ગપણા કરી અને પ્રમાદે કરી ॥
યઃ યથા ક્ષિત્તિદોષે પ્રજિનઃ તમાં અધિધેન સમયામિ ॥૨૪॥
જો મે કિંચિચિ જાણિઉ, તમહં તિથિહેણ સ્વામેનિ ॥૩૪॥
વીજાને મેં કંઈક કયું હોય તે હું મન વચન કાપાળ કરી તમાયુંદું ॥૨૪॥

જ્ઞાવાર્થ:-અતિ સ્નેહના વશ થઈ તેમ શિક્ષા પ્રાપ્તી વચ્ચે કોપના વ-
શથી, કરેલા ઉપગારના ન જાણવારૂપ અઠતઙ્ગતાઈ કરીને અથવા તો પ્રમાદે
કરીને જે તમારું અનીષ્ટ ચિંતવ્યું હોય અગર કયું હોય તેમજ વીજાને પણ
જે કંઈ સાગાદિક કારણથી કહ્યું હોય તે મન વચન કાપાળ કરી ત્રિવિધે
તમાયુંદું. ॥ ૩૪ ॥

હવે અનગન કરનાર મરણનું સ્વરૂપ ચિંતિતે તે બતાવે છે.

ધિવિયં મરણં મરણં વાલપંદિતાનાં મ ॥

તિવિહં મરણં મરણં, વાલપંદિયાણં ચ ॥

મરણ પ્રકારનું કહે છે મરણ વાલકોનું વાલપંદિતોનું ॥

મૃત્યું પાંદિતમરણં યદ્ કેવલિનઃ મરણમિત્યંતે ॥ ૩૬ ॥

તદ્યં પંદિયમરણં, જં કેવલિણો આણુમરંતિ ॥ ૩૫ ॥

મૃત્યું પંદિતમરણ જેનેકરી કેવલિણો મરણ કરે છે. ॥ ૩૬ ॥

નાવાર્થ:—તીર્થંકર મહારાજાદ્ જૈન શાસનમાં વ્રણ પ્રકારનું મરણ કહે છે. વાલકો (સર્વથા અવિરત મિથ્યાત્વ) ને જે મરણ ધ્યાય તે એક-વાલ મરણ, (અવિરતિ રહેવાથી) વાલ અને (મિથ્યાત્વ તથા સ્થૂલ અવિરતિ ઊદ્ભવાથી) પંક્તિ, જે શ્રાવક તે વાલપંક્તિ, તેને જે મરણ ધ્યાય છે તે ઘોરું વાલપંક્તિ મરણ, અને કેવલિન જે મરણે કરી મરે છે તે ઝીજું પંક્તિ મરણ. એવી રીતે વ્રણ પ્રકારનું મરણ સમજી પંક્તિ મરણે મરવાનો હયમ કરવાની શાસ્ત્ર જરૂર છે. ॥ ૩૫ ॥

આગલ કહેલા પાંચ પ્રકારના મરણોમાંના ચાલ વાલમરણ અને પંક્તિ પંક્તિમરણનો સમાવેશ ચાલમરણ અને પંક્તિમરણને વિશે દોવાથી અહિંયાં ત્રણ પ્રકારનાં મરણ કહેલાં છે.

અસમાધીએ મરનારને જે દુણ્ણો ઘાય તે વતાવે છે.

તે પુનઃ અણુ-મદિકાઃ

મત્તભિત્તસંશ્લેષ

ચક્ષુઃપ્રાપ્ત ॥

જે પુણ અઠ-મણ્ણા, પપલિયસત્રાય

વક્ષન્નાવાય ॥

જે ચલી આઠ મદવાલા નાસ પામી છે શુદ્ધિ જેવની પર્યા તે વક્ષણને ધારણ કરનાર અમમાધિના પ્રિયંતે ન હ તે આરાધકા મણિતાઃ ॥૨૪॥

અસમાધિના મરંતિ, ન હ તે આરાહગા નિપિઆ ॥૨૬॥

અમમાધિણ મરે છે નથી નિમે તે આરાધક

કહેલા ॥૨૬॥

જ્ઞાયાર્થઃ—જે જીવો પેદેલા કહેલા આઠ મરોને ધારણ કરનાર ઠતાં તેમ જ્ઞાનરૂપ નેત્ર જેને નાશ પામ્યું છે એવા થયા ઠતા અને વક્ષણને ધારણ કરતા ઠતા મનના સ્વસ્થપણાએ રહિત મોહ રાજાને અગ્નીન શ્વ. મરે છે તે જિનેશ્વર

જગવાને આરાધક કહેલા નથી. અર્થાત્ તે પ્રાણીનું વિરાધક દોય છે. ॥ ૩૬ ॥

અસમાધિએ મરનાર આરાધક ન થાય તો તેને શું થાય છે તે કહે છે.

મરણે વિરાધિને દેવ- દુર્ગતિઃ દુર્લભા વ કિત્ત્વોધિઃ ॥

મરણે વિરાધિનું દેવ-દુર્ગર્હં દુષ્ટદ્વંદ્વા ય કિર વોહી ॥

મરણ વિરાધે છને દેવની દુર્ગતિ દુર્લભ નિશ્ચે વોપી ॥

મંમારધ્વાનંતઃ મયતિ પુનઃ વ્યવસ્કાન્તે ॥ ૩૭ ॥

સંસારો ય અપ્રણંતો, હવડ પુણો આગમિસ્સાણં ॥ ૩૭ ॥

મંમાર અનંત યાય વલી આવતા કાળમાં ॥ ૩૭ ॥

જ્ઞાવાર્થઃ—મરણ વિરાધે ઘટે કદાચિત્ અજ્ઞાન કષ્ટ કર્યું હોય તો દેવ-
તામાં દેવ સરિલા કિલ્તિવિ આવિકમાં નુત્પન્ન થાય છે તેન સમ્યક્ત્વ પામવું
હુઃકર અર પદે છે, જ્ઞને આવતા કાલમાં અનંત પુદ્ગલ પરાવર્તન સુધી સંસા-
રમાં પરિભ્રમણ કર્યા કરવું પદે છે, માટે મરણ ચલતે અવડેયે ચિત્તનું સ્વસ્થ-
પણું રાખવું. ॥ ૩૭ ॥

दर शिष्य गार प्रभ नहं उ.

४१ द०- दुर्गाः वा प्रसंगः

पुनः पुनः-दुर्गाः का, अत्रोक्ति

का दृष्टी दुर्गा वा प्रसंगः कदा कारणे

वेत्ता अत्रोक्ति पात्रं, संसारं

कदाचित् प्रसंगः कदा मुनी

नायाः-१. देवता दुर्गाति कः समज्जी ? २. अत्रोक्ति ते मु ? ३. दा

वरी गार्वाग संसारमां मय्युं पदे ? ४. कदा कारणे करी अर्नत काल

संसारमां जीव गार्वा ? ॥ ३८ ॥

हरे पदेया प्रभतो नर कहं हे.

हरे पदेया प्रभतो नर कहं हे.

कंदर्पदेय किष्किन,- अत्रिनागा

कंदर्पदेय किष्किन,- अत्रिनागा

कंदर्पदेय किष्किन,- अत्रिनागा

उत्तरे मरणं ॥

बुद्धि मरणं ॥

गार्वा मरण ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीवो ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

તા: દેવદુર્ગનય:

મરણે

વિરૂપિણે

પતંગે ॥ ૩૧ ॥

તાં દેવદુર્ગાદંડ.

મરણાં

મિથિરાહ્નિ

હંતિ ॥ ૩૨ ॥

તે દેવની દુર્ગંતિઓ પાંચ

મરણ

વિરૂપે છે

થાય છે. ॥ ૩૨ ॥

જ્ઞાનાર્થ:—સંજમ પાલતાં શ્રકાં જે દાસ્ય કરવાના સ્વભાવવાળા દોષ છે તેમને જે દેવતાની ગતિ મળે છે તે કર્પ (મદકરા સરગા) દેવની દુર્ગતિ કહેવાય છે ૧. સંજમ પાલતાં કેવલિ, શ્રુત, સંધ, ચારિત્ર, વર્મ આદિની આ-
જ્ઞાતના કરનારને જે દેવતાની ગતિ મળે છે તે કિલ્લિગણિક (દેવ સરગા) દેવની દુર્ગતિ કહેવાય છે ૨. સંજમ પાલતાં ઝાટન આદિ મંત્રોને કરનારની જે દેવગતિ થાય છે તે અનિયોગિક (વાકર સરગા) દેવની ગતિ કહેવાય છે ૩. સંજમ પાલતાં કોપ કરનારની જે દેવગતિ થાય છે, તેને આસુરી (દાસ સરગા) દેવતાની ગતિ કહેવાય છે ૪. સંજમ પાલતાં ઝન્યાર્ગની દેવતા દેવા પ્રમુલે કરી જે દેવગતિ થાય છે તે સંમોદા નામની દેવ દુર્ગતિ કહેવાય છે ૫. આ ઉપર વતાવેલી પાંચ દેવતા સંવંધી દુર્ગતિનું મરણના વિગ્રથનારને ૫-

द्वे शिष्य चार प्रश्न कहे थे.

का देव- दुर्गतिः कः प्रबोधिः

का देव-दुर्गाई का, अबोधि

का देवनी दुर्गति कः प्रबोधि

केन प्रबोधि कया कारणे

कौण आगतं पारं, संसारं

कयाकारणं अनन्तकालं सुखी

जायायः-'. देवनी दुर्गति कः समज्जी ? २. अबोधि ते हुं ? ३. शा

करी वारंवार संसारमां मरुं पने ? ४. कया कारणे करी अनन्त काल

संसारमां जीव रखने ? ॥ ३८ ॥

एव पेदेला प्रश्नो ननर कहे थे.

कंदपदेव किस्तिपा-

कंदपदेव किबिस,-अजिनुगा

कंदप देवरूप देवदेवरूप

पाकर देवरूप

उद्यते मरणं ॥

वुद्यई मरणं ॥

थाय मरण ॥

जीवः ॥ ३८ ॥

जीवो ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

जीव ॥ ३८ ॥

आसुरी च संमोहा ॥

आसुरी अ संमोहा ॥

आसुरी अ संमोहा ॥

आसुरी अ संमोहा ॥

ના: દેવદુર્ગતય:

તો દેવદુર્ગાઈને,

તે દેવની દુર્ગતિઓ પાંચ

પરણે

મરણો

મરણ

વિરાધિતે

મિવિરાહિણ

વિરાધે છને

પ્રવંતિ ॥ ૩૧ ॥

હુતિ ॥ ૩૨ ॥

થાય છે. ॥ ૩૨ ॥

જાવાર્થ:-સંજમ પાલતાં શ્રકાં જે દાસ્ય કરવાના સ્વજ્ઞાવવાલા દોષ
હે તેમને જે દેવતાની ગતિ મલે છે તે કર્ત્વ્ય (મદ્દકરા સરલા) દેવની દુર્ગતિ
કહેવાય છે ૧. સંજમ પાલતાં કેવલિ, શ્રુત, સંય, ચારિત્ર, ધર્મ શ્રાવિની શ્રા-
દાતના કરનારને જે દેવતાની ગતિ મલે છે તે કલ્પિત્યપિક (ઢેરુ સરલા)
દેવની દુર્ગતિ કહેવાય છે ૨. સંજમ પાલતાં ઉચ્ચાટન શ્રાદિ મંત્રોને કરનારની
જે દેવગતિ શ્રાય છે તે શ્રજિયોગિક (ચાકર સરલા) દેવની ગતિ કહેવાય છે
૩. સંજમ પાલતાં કોપ કરનારની જે દેવગતિ શ્રાય છે, તેને શ્રાધુરી (દાસ
મરણ) દેવતાની ગતિ કહેવાય છે ૪. સંજમ પાલતાં ઉન્માર્ગની દેશના દેવા
પ્રમુલે કરી જે દેવગતિ શ્રાય છે તે સંમોદા નામની દેવ દુર્ગતિ કહેવાય છે
૫. શ્રા ઉપર વર્તાવેલી પાંચ દેવતા સંવંધી દુર્ગતિનુ મરણના

हये प्रयोधि गुं ? आ प्रकारनो जे योजो प्रथ तेनो उचर कहे ठे.

स्विषा- दर्शन रक्षाः मनिदानाः

कृष्णदेवगगादाः ॥

मिन्ना- दंसारत्ता, सनियाणा किन्द्वेत्तसमोगाढा ॥

स्विषा दर्शनदा रंनरात्ता नियाणा मनि

कृष्णदेवगगादा ॥

॥ ये चिदने जीवाः तेना

दुर्गमो मंयदोधिः ॥१८॥

दह जे मरंति जीवा, तसि

उद्गद्गा जेव योद्दी ॥४०॥

आ मवाग्दो जे घरे

दुर्गम रोप योधि पीज ॥१९॥

नावायं:-जे जीवो आ संसारमां मित्र्या दर्शनमां रतियात्ता थइ, ते-
मज निधानुं करी, तेमज कृष्णदेवगगादा थप्यनसायमां नर्ततायका मरे ठे,
तहुने योजा नगोमां योधिगीज (सम्पक्व) दुःखे मले ठे. ॥ ४० ॥

इहे मनुष्य मुलन योधिगणुं केवा प्रकारे पावे ठे ते वतावे ठे.

सम्भदसंगरत्ता,
सम्भदसंगरत्ता:

सम्भवंदं सणरत्ता,

मम्यगर्शनयो रतिवाद्य

२५

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

મા મંચારણા જે મારે

प्रावचनार्थः—जे प्रकारे जिवि

प्रकारे श्रवण करवा रूप सम्यक्

तमज शुक्लेदयाना ग्रथयवसपणं

४ तेजने ओधिबीज (समयस्य)

प्रीजा प्रश्नो (सम्यक्त्व) सुखे

करी जोधो प्रश्न के प्रश्न

पर बताये नुं.

;

पुनर्लेखनावगानः ॥

सुखलेसमोगाहा ॥

॥ अथ ॥

प्रयत्न बोधिः ॥ ४१ ॥

॥ ५३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ४३ ॥

तत्पुनः स्वरूप कहां के

तेमज नियायण

जीवो ज्ञा सं

॥ ४२ ॥

॥ वर ॥

सूचिकटाह न्याय

शास्त्री प्रसे ? तेनो ल

...

જે પુનઃ ગુરુ- મત્યનીકાઃ વદુષોઃ સથવલાઃ કુશીલાથ ॥
 જે પુણ ગુરુ-પમિણીઆ, વદુમોહા સસવલા કુસીલા ય ॥
 જે વધી ગુરુના શત્રુમુન યના મોહવાન્ના દૂષણ સંહત અને કુશીલ ॥
 અમમાપિના મિપંત્રે ને મંચેતે અનંત- સંસારિણઃ ॥ ૪૨ ॥
 અસમાહિણા મરંતિ, તે હંતિ અણંત-સંસારી ॥ ૪૩ ॥
 અમમાપિષ્ મરે છે તે મોય છે અનંત સંસારી ॥ ૪૨ ॥

આવાર્યઃ-જે જીવો ગુરુના અવગુણ વોલવાણે કરી ગુરુના શત્રુમુત ઉ-
 તાં ત્રીવ મોહરાજાની વિમંવનામાં વર્તતા ઉતા, તેમજ હસ્તકર્મોદિક એક
 રીત શાસ્ત્રમાં કહેલા સંવલ વોપે કરી સહિત તેમજ હુષ્ટ આચારને ધારણ
 કરતા ઉતા ચિત્તના અસ્વસ્થપણાઈ કરી મરણ પામે છે, તે અનંત સંસારી
 થાય છે. ॥ ૪૩ ॥

હવે અનંત મંસારીના પ્રતિષ્ઠકનૂત થોમ્ના સંસારવાલા કેવી રીતે ગ્રાય
 તે વતાવે છે.

जिन वचने अनुक्ताः गुरुवचनं ते कुर्वन् प्राप्तेन ॥

जिणवयो अपागुत्ता, गुरुवयां जे करन्ति जायेगां ॥

जिन वचनयो रागबाला गुरुनु वचन जे करे ते सत्वे करिनि ॥

असबला उगोक्षुः ने प्रवन्ति परित्तमंगारिणः ॥ ४३ ॥

असबल असंकलिता, ते हुन्ति परित्तसंसारी ॥ ४३ ॥

दृष्टरादिन मंजेशरादिन नेमो रोय छे योरा मंगाराद्या ॥ ४३ ॥

प्रावार्थः—उत्सर्ग अपवाद मार्गरूप जिन वचनने विषे अनुराग करता उता,
गुरुनु वचन जेठ अति आदर लावी करे ते अने शवलना (मेला चरित्रना)
एक वीश दीये करो रदित तेमज खरावपरिणामे रदित होय छे ते श्रोता
काद संसारमां रदेनारा होय छे. ॥ ४३ ॥

हवे बीजो प्रश्न के संसारमां बारंवार आ थकी मखु पदे? तेनो उत्तर
अदी गाय्राए करी कह्ये छे.

बालमरणानि बहुनः बहुकानि अकामुकानि मरणानि ॥
बालमरणानि बहुसो, बहुआणि अकामगाणि मरणानि ॥
बालमरणो घणीवार घणीवार, इच्छारहित मरणो ॥

मरिष्यन्ति ते यराकाः ये जिनवचनं न जानन्ति ॥ ४४ ॥
मरिहन्ति ते वराया, जे जिणवयणां न याणन्ति ॥ ४५ ॥
मरन्ते ते मरीषहा जे जिनवचने नथी जाणता ॥ ४६ ॥

सगग्ररणं विपमसणं च उवलनं च जलमवेशय ॥
सठगगहणं विसज, स्क्राणं च जलणं च जलप्पवेसाय ॥
सगग्ररणं विपमसणं बली मलुं बुदी मलुं ॥

अनाचारमाहमेविनः जन्ममरणानुबंधीनि ॥ ४६ ॥
आणायारजंसेवी, जंमाणमरणानुबंधीणि ॥ ४७ ॥
अनाचार अधिक उपगण मेवनार जन्ममरणनी परंपरा क्यास्सार ॥ ४८ ॥

उच्चैर्वायोस्तेर्यग्योके न मृतांश्च जीवेन वायुमरणाधि ॥
 उद्धमहेतिसिंप्रिमिवि, मयाणि जीवेण वायुमरणाणि ॥

उंचा नीचा नीच्छर्मा (लोकस्था) कथा जीवे वायुमरणो ॥

दर्शनमानमहागनः पंडितमरणं अनुपरिव्ये ॥ ४३ ॥

दंसगानाससहगु, पंनियमराणं द्रगामरिसं ॥ ४६ ॥

दर्शनमाने मदिन एतो पंडित मरणं मरीच ॥ ४३ ॥

ज्ञावार्थः—जे जीवो जिनेश्वर जगवाननुं दचन रुनी रीते जाणता नञी ते रांकजीवो घणां वालमरणो अने घणी वखत इछारहितपणे मरणो करटो. ४४

ते वालमरणो कयां ते वताये ठे.

तीर्थना स्थलोमां जइ संसारनां सुख पामया माटे अज्ञानपणाचकी जे शस्त्रे करी मखुं, तेमज नियाणा सदित अगर कोइ संसारिक पदार्थनी वांछाए अथवा कोयादिकता वश थइ मखुं, तेमज अग्रिमां पुद्गलिक सुखनी इछाए करी सुवर्णनंदी सोनीनी पेठे वलिमखुं अगर पांच धुणी आदिके करी अग्नि-

નો તાપ સહન કરી મરવું. તેમજ તીર્થના સ્થલોમાં જઈ દેવતાની શ્રગર રા-
જાદિક્તી ઋદ્ધિ પામવા માટે બુદ્ધી મરવું અથવા તો સ્વરા શીયાલામાં પાણી-
માં પ્રવેશ કરી સ્નાન કરવારૂપ કષ્ટને સહન કરી જે મરવું.

તેમજ પાર્શ્વદિના વેગો ધારણ કરી લોકોને ઠેઠરીને શ્રગર જૈનના સાધુ-
નો વેગ ઠતાં પણ હાસ્યાદિકે કરી જિનેશ્વર જગવાને કહેલા તત્વોનું રહસ્ય
પામ્યા તિનાજ અનાચારો સેવી જે મરવું એ ઉપર કહેલાં વાલ મરણો જન્મ
અને મરણની પરંપરાને વચારનારાં છે. આ પ્રકારે વિચારીને ઉત્તમ મુનિ મહા-
રાજાં કેવા મરણ મર્યાનું ચિંતવે તે વતાવે છે. વાલમરણો અનંત જન્મ મર-
ણને આપનારાં છે એમ સમજી દેવે હું વર્ણન અને જ્ઞાન ગુણ સહિત ઠતો જેનું
સ્વરૂપ પ્રથમ કહ્યું છે તેવા પંક્તિ મરણે કરી મરીશ. ॥ ૪૬ ॥

દેવે ગુરુ અનંદાન કરનારને વાલમરણે મરવાથી સંસારમાં જોગવવાં પ-
નતાં હુઃખોયકી જય વતાવતા ઠતા પંક્તિમરણે મરવાનો ઉપદેશ કરે છે.

ચરેનનકં જ્ઞાતપરણં નરકેષુ વેદનાથ ॥

ઉવેયણયં જાર્દ,—મરણં નરણસુ વેદપ્રણાત અ ॥

નરેગ કરનાલં ત્વમ્ મરણ અને નરકને કિયે જે ઘણી વેદનાઓ ॥

एनाते स्मर पंडितपरणेन भिगस इदानीं ॥ ४७ ॥

एआणि संभरंतो, पंनियमरणं मरसु इन्हि ॥ ४७ ॥

ए संभारજો છતો પંદિત મરણે કરી મર રૂપણાં ॥ ૪૭ ॥

જાવાર્યઃ—ચાલમરણ કરીને જે જે નરેગ કરનારાં જન્મમરણ પામ્યો તે તથા નરકને ગિયે જે જે અતિશય હુઃસ્વ કરનાર વેદનાત્ત ઝોગવી, તે સર્વે સં-
જાલતો થયો હમણાં સાવધાન થઈ પંન્નિતમરણે મર કે જેથી નરેગકારી જ-
ન્મમરણ અને નરક વેદનાત્ત ન થાય. ॥ ૪૭ ॥

શ્રાવો ઉપદેશ સાંજલતાં ઠતાં કદાચિત્ત હુઃસ્વ ઉત્પન્ન થાય તો તે શ્રવ-
મેર જે મુનિ મહારાજા ચિંતેને તે વતાવે ઠે.

यदि उत्पद्यते दुःखं ततः (तत्मादुर्भावः) द्रष्टव्यः स्वभावतः नवरं ॥
जइ उपद्यइ दुःखं, तो दठवो सहावन नवरं ॥
जो उत्पन्न थाय दुःख तो तेनी उत्पत्ति जोवी स्वभावथकी विशेष ॥
किं किं मया न प्राप्तं संसारं संसरता ॥ ४८ ॥
किं किं मए न पत्तं, संसारं संसरतेणं ॥ ४९ ॥
युं युं दुःख हुं नयी पाम्यो संसारमां भयतां छतां ॥ ४८ ॥

भावार्थः—जो दुःख उत्पन्न थाय तो मुनि महाराजाए रागद्वेषनी परि-
णतिनी मंदतारूप आत्मस्वभावमां रही जोया करवुं अने आवो विशेष वि-
चार पण करवो के आ संसारमां ब्रमण करतां थकां में शुं शुं दुःख नयी जो
गव्युं. प्रथम आवी रीतनां परवशपणे दुःखो अनंती वखत जोगव्यां, पण आ-
त्मानुं कडयाण थयुं नहीं आ वखत स्ववशपणे ते जोगवी आत्मानुं कडयाण
थतां उतां मनमां शा माटे खेद करे वे. ॥ ४९ ॥

प्रथम वेदनानुज एकली सहन करी एम नहीं. संसारमां वर्त्ततां सर्व

पुद्गलो आदारपणे ग्रहण कर्थां ठतांपण, तृप्तिथइ नथी, ए प्रकारनी जावना
करवा माटे कहे ठे.

मंमारचक्रचाले मंमोप न पुद्गला मया बहुशः ॥
संसारचक्रचाले, सधेवि य पुग्गला मए बहुसो ॥

मंमार चक्रमां मर्नेपण न्नी पुद्गलो मे घणीवरात् ॥
आहारिनाथ परिणामिताथ न चाहं गतस्तृप्ति ॥ ४९ ॥

आहारिआय परिणा, - मिआय न यहं गनु तत्ति ॥ ४९ ॥

वाया नेपन परिणामाव्या नरी न्नी इं पाम्यो तृप्तिने ॥ ४९ ॥

जावार्थः - अनेक जन्मोमां जमतां ठतां चउद राजलोकमां रेहला सर्व
पुद्गलो घणी यवत मे आदारपणे ग्रहण कर्था, अने परिणामाव्या, पण हजु
सुची तृप्ति पाम्यो नर्दी; तो हेवे तृप्ति तेना प्रसंग थकी तो क्यांथीज थवानी?
माटे दे चेतन तारे पुद्गलिक जावोनी इछा करवी ते योग्य नथी. ॥ ४९ ॥

पुद्गलोने मेलववाना उद्यमथी अने तेना जोगथकी तृप्ति थती नथी ए-

મ મ્રંથકાર આગલ ગાથામાં દૃષ્ટાંત આપીને દૃઢ કરે છે.

વૃણકાષ્ઠૈરિવાધિઃ

લવણજલો વા નદીમહસૈઃ ॥

તણકઠેહિ-ય-અગ્ની, લવણજલો વા નર્દસહસ્સેહિ ॥

તરણોં લાકઢાંણ કરી જેમ અગ્નિ અને લવણ સમુદ્ર જેમ નદીના હજારે કરી ॥
નૈયઃ જીવઃ શબ્દયઃ તર્પયિતું કામમોગેઃ ॥ ૫૦ ॥

ન હમો જીવો સહ્કો, તપ્પેનું કામમોગેહિ ॥ ૫૦ ॥

નદી આ જીવ શબ્દય વૃક્ષ કરવાને કામમોગેણ કરી ॥ ૫૦ ॥

જ્ઞાવાર્થઃ-તરણાં અને લાકઢાંણ કરી જેમ અગ્નિ ધરાતો નથી અને હજારો ગમે નદીનું આવવાં કરીને જેમ લવણસમુદ્ર ધરાતો નથી તેમ આ જીવ પણ કામમોગેણ કરી ધરાતો નથી. તેનો ત્યાગ કર્યા વગર તૃપ્તિ પામે માટે જેમ વને તેમ કામમોગની તૃપ્તિ કરવાને રૂઢનાર માણસે કામમોગથી અવશ્ય નિવર્તનું જોઈએ. ॥ ૫૦ ॥

આદારની અંદર આસક્તિવાલાં પ્રાણીનું કેવાં દુઃખ પામે છે તે વત્તાં છે.

आहारनिमित्तेन मत्स्या गच्छन्ति सप्तमीं पृथ्वीं ॥
 आहारनिमित्तेणं, मन्त्रा गच्छन्ति सप्तमीं पृथ्वीं ॥

आहारनी शुद्धिना कारणे करी (तंदुलाया) मणे जाय छे सातपि : पृथ्वीपां ॥
 सचिन्न आहारः न तमः मनसापि प्रार्थयितुं ॥ ५१ ॥

सच्चित्तो आहारो, न खमो मणसावि पश्येत्तुं ॥ ५१ ॥

सचिन्न आहार नी योग्य मने करीने पण प्रार्थना करवाने ॥ ५१ ॥
 भावार्थः—मोटा मछनी पांणयमां रवेला पंचंद्रिय जातिना तंडु-
 लाया मछो हुं मोक्षेदो मछ होतु तो आ वधां मांवांमांथी एकेने मुखग्रकी
 नीकलया वृत्तं नही, एदवी रीते आहारनी आत्सक्तियो हिंसा चित्तवतो गतो
 सातमि नरके जाय छे. आबुं समज्जी विचक्षणोए सचित्त आहारनी मनग्रकी
 पण प्रार्थना करवी योग्य नयी. ॥ ५१ ॥

इवे गुरुना उपदेशग्रकी विषयना विपाको जेमणे जाणया छे एहवा मुनि
 मदारान जे चिंतवे ते यतावे छे.

पुर्विकपपरिकम्भो, अनिआणो ऊहिऊण मइबुद्धिं ॥

प्रथम कर्षो छे अभ्यास जेणे नियाणा रहित विचारीने मति अने बुद्धिधी ॥
पञ्चानु मालिककपायः सद्यः मरणं प्रतीच्छामि ॥ ५२ ॥

पन्ना मलिअकसानु, सद्यो मरणं पन्निहामि ॥ ५३ ॥

पण्ठी नाम पसाढ्यो छे कपाय जेणे जलदी मरण अंगीकार करूंछुं ॥ ५२ ॥

ज्ञावार्थः—जघन्यथ्री ठ महिनानी मध्यमथ्री एक वरसनी अने उत्कृष्टथ्री वार वरसनी संलेखनानो अभ्यास जेमणे कर्षो छे अने नियाणाए करी रहित एहवो थयो उता तेमज वर्तमान पदार्थमां थती मति अने आगामिकालमां पदार्थने जाणनार बुद्धि ते थकी कपाय प्रमुखनुं स्वरूप शुद्ध रीतिथ्री विचारीने पठी पोताना आत्मांमां रहेला कपायो जेणे नाश कर्षो छे एहवो उतो जलदी अनशन अंगीकार करूंछुं ॥ ५२ ॥

देवे जे अवसर प्राप्त थया वगर अथवा अभ्यास कर्षो विनाज अनशन

एकदम अंगीकार करे तेनी जे अवस्था आय ते बतावे ठे.
अकहि

अधेके

अचरपाविता:

चिरन्ताविय, ते पुरिसा मरणदेसकालंमि ॥

मकाम्या लांवा कालना अभ्यास रहित ते

पूर्व-कृत-कर्म परियावनया

पुध-कय-कम्मपरिज्ञा, -याणाइ

पूर्व करेला कर्मना

जावार्थ:-आउखानो अंत आळ्या वगर

व्या वतां पण लांवा काल सुधी संलेखनानो

करनारा ते पुरुषो मरणनो अवस्तर आवे वते पूर्वे करेला अशुभ कर्मना उद-
यना प्रज्ञावे करी नियाणुं करी पवी मरण विराधीने मिथ्यात्व पामे ठे अने
जुर्गतिमां जाय ठे. ॥ ५३ ॥

आवी रीते अंत्य अवस्था सुघरवी मुदकेल ठे माटे विंगोये करी

अकहि अचरपाविता: चिरन्ताविय, ते पुरिसा मरणदेसकालंमि ॥

मकाम्या लांवा कालना अभ्यास रहित ते

पूर्व-कृत-कर्म परियावनया

पुध-कय-कम्मपरिज्ञा, -याणाइ

पूर्व करेला कर्मना

जावार्थ:-आउखानो अंत आळ्या वगर

व्या वतां पण लांवा काल सुधी संलेखनानो

करनारा ते पुरुषो मरणनो अवस्तर आवे वते पूर्वे करेला अशुभ कर्मना उद-
यना प्रज्ञावे करी नियाणुं करी पवी मरण विराधीने मिथ्यात्व पामे ठे अने
जुर्गतिमां जाय ठे. ॥ ५३ ॥

आवी रीते अंत्य अवस्था सुघरवी मुदकेल ठे माटे विंगोये करी

યથા તસ્મિન્ દેશકાલે અમૃતમેષાઃ સ્વર્ગાદિ દેહં ॥ ૫૬ ॥

જહ તંમિ દેસકાલે, અમૃતસન્નો ચયઃ દેહં ॥ ૫૫ ॥

એમ છે અવસરને વિષે માવધાન મનવાત્રો મુકે જીતીલે ॥ ૫૬ ॥

નાવાર્થ:-મરણના અવસરને વિષે આત્મા જેમ સંસાર સંવંધીના વ્યાપા-
રની ચિંતવનાઈ રહિત વતો શ્રને આત્માને દિતકારી જે ચિંતવના તેના વ્યા-
પારે સહિત વતો તેમજ સાવધાન મન સદિત વતો પોતાના શરીરના ત્યાગ
કરે તેમ કરવું. ॥ ૫૫ ॥

આવી રીતે વિધિ સદિત શરીરનો ત્યાગ કરનાર વહી જે ચિંતવે તે કહે છે.

સ્તા રાગેર્દ્રો ભિચ્ચા ધ અટ્ઠકર્મમંયાતં ॥

હંતૂણ રાગદોસં, જિત્તાણ ય અઠ્ઠકર્મમસંઘાયં ॥

ઈર્ણીને રાગદોષને નાશ કરીને આઠકર્મના સમૂહને ॥

જન્મમરણારહટ્ઠં પિત્ત્વા ધવાત વિમોક્ષયસે ॥ ૫૬ ॥

જન્મમામરણારહટ્ઠં, જિત્તાણ ત્રવા વિમુચ્છિહિસિ ॥ ૫૬ ॥

ત્રન્ય અને ધરણગ્ય અરહટ્ટને મેંદીને મુકાનો ॥ ૫૬ ॥

માનનાર એયો સર્વે ઉપવેશ મન, વચન, કાયાએ કરી સહુ હું. ॥ ૫૭ ॥

ગુરુએ મરણ સુધારવાને માટે નીચ જ્ઞાનાદિ ગુણ સહિત કરવો એમ કહ્યું
દતું તે જ્ઞાનાદિક શ્રુતની વિચારણા કરવાથી માગ તેમાં મરણના શ્રવસરમાં
ફેટ્યું શ્રુત ચિંતવ્યું તે કહે છે.

નરિ	તસ્મિન્નેચકાને	શ્રવ્યઃ	દ્વાદશવિધઃ	શ્રુતસ્કંધઃ ॥
નહિ	તંમિ દેસકાલે,	સક્ષો	વારસવિહો	સુદ્વપ્રસંકથો ॥
નરિ	તે અવમત્તે વિપે	સુસર્પ	વાર અંગરૂપ	શ્રુતસ્કંધ ॥
નર્મઃ	ધનુર્ધનપિનું	ધનિનું શીપ	સમર્પેનિરેન ॥ ૫૮ ॥	
સહો	આગુચિંતેહં,	ધણિયંપિ	સમશ્યચિત્તેણં ॥ ૫૯ ॥	
ત્વં	ચિત્તવચને	અવિદ્ય	સમર્પેનિરવાહાદ પગ ॥ ૬૦ ॥	

જાગ્યાર્યઃ—મરણના શ્રવસે અતિશય ચિત્તની સમર્પણવાલા પ્રાણીએ પણ
વાર અંગ રૂપ જે સર્વ શ્રુતજ્ઞાન તે ચિંતવી શકાતું નથી. સર્વ શ્રુતજ્ઞાન ચિંતવી
ન શકાય તો શું કરવું તે બતાવે છે.

एकस्मिन्पदे योस्मिन्पदे वीतरागपात्रे ॥
एकस्मिन्पदे जंमि पाण, संवेगं वीअप्रायमगंमि ॥
एकस्मिन्पदे पदेने विदे वैराग्य वीतरागनापात्रे ॥
गच्छति नरः अर्थाणि तन्मरणं तेन मर्त्यं ॥ ५९ ॥
गच्छन् नरो अजिस्कं, तं मरणं तेण मरिअप्रदं ॥ ५९ ॥

पदे मनुष्य वारंवार ते उत्तम मरण तेवा मरणे पावुं ॥ ५९ ॥
आचार्यः—वीतरागना मार्गमां जे एकपण पदने विदे मनुष्य वारंवार
वैराग्य पावे तेवा पदना स्मरण करवा सहित जे मरुं ते उत्तम मरण. तेवा
उत्तम मरणे करी समाधि सहित मरुं. ॥ ५९ ॥

चार अंगरूप सर्व श्रुतनो विचार छइ शक्तो नग्री; परंतु एक वे श्लो-
कनुं स्मरण करी दक्षाय माटे नुं करुं ते कहे ठे.

तस्मात् एकस्मिन् श्लोके यः पुरुषः मरणदेशकाले ॥

ता एवंपि सिद्धोऽगं, जो पुरिसो मरणदेसकालंमि ॥

ते ताटे एक एव श्लोके ते पुरुष मरणनाममरणा ॥

आराधनोपपुक्तः

चित्रयन्त्र

आराधको भवति ॥ ६० ॥

आराद्धगोवन्ततो,

चिंततो

राहगो होइ ॥ ६० ॥

आगमनाने उपयोगवालो

चित्रसो

आराधक रोय छे ॥ ६० ॥

नायार्थः—भरणना अचसरमां सर्वं श्रुत चिंतयी शकतुं नय्री ते मटे
आराधनना उपयोग सदित पुरुष वैराग्यने करनार एहया एक पण श्लोकने
विचारतो अथो आराधक प्राय ठे. ॥ ६० ॥

द्वये आराधना करनारने शुं फल प्राय ते वतोन्ये ठे.

आराधनोपपुक्तः

कालं

कृत्वा

घुंघरीनः सम्यक् ॥

आराद्धगोवन्ततो,

कालं

काऊण

सुविहितं सम्मं ॥

आराधना करवाना उपयोगवालो

काल

करीने रुडा आचारवालो हरी रीते ॥

उत्कृष्टः श्रीनमवान

गन्वा

समने निवाणं ॥ ६१ ॥

उत्कृष्टं तिन्निर्जने,

गंतुं

लक्ष्मं निधाणं ॥ ६१ ॥

उत्कृष्टी अण मव

करीने

पासे छे मोहने ॥ ६१ ॥

प्राचार्यः आराधनाना उपयोगवाला उक्त मुनिमहाराजा रुही रीति स-
माधि सदित भरण करी वधारामां वगारे व्रण भवे करी सिद्ध धाय ठे. ॥६१॥
अनदान जेमले कर्तुं ठे एहवा मुनिमहाराजा शु चितवता शका सर्व
वरतु योसराये ते कहे ठे.

अपप गति आं मयं द्वितीयं मंत्र संयतोस्मि इति ॥
समानु त्तिअहंपदमं, वीअं संजनुमि ति ॥
मापुगु इ वेहर्ष वीजु मं वस्तुमां संयप वालो छुं ॥
मवं च वृत्तुदायि पत्र भोजनं मयातेन ॥ ३२ ॥
सधं च योसिरामि, एअं नणिपं समासेणं ॥ ६५ ॥
मवं वृत्ती सोमगुं छुं कपुं मोंपे करी ॥ ६२ ॥

प्राचार्यः—अथम तो हुं महाव्रतवालो हुं अने वीजु सर्व पदाथ्र्येनिये
रागेद्विनी पणित्तिने रोक्कारूप संयमवालो हुं. आ हेतु मोटे मोरे पुज्जपदा-
धना नमन्यजारे करीने शुं? तेथी सर्व शरीरपर्यंत पुद्गलिकपदाथ्र्येनिये योसरा-

तु तं. आ जैनदासनं रदस्य संक्षेपे कर्तुं ॥ ६२ ॥

द्वये मरणना अवसरमां जेवी जावना करवी जोडण ते वनावे ठे.

मदं अल्पपूर्वं त्रिनचनं युवातिं मयुष्यं ॥
लघं अल्पवपुषं, जिणवयणां गुप्तासिञ्चं अपमयजूञ्चं ॥
परम्पु पूर्वं मही शपेनं त्रिनना आगपयो कर्णे मयुष्यदुन ॥
शरीरः पुनरिषागः नारं वरनाद रिजंदि ॥ ६३ ॥
गहिञ सुगदमगो, नाहं मरगास्स वीहिमि ॥ ६३ ॥
प्ररुण कपों भिदि गतिनो मार्गं नवी हुं मरणगती वीरतां ॥ ६३ ॥

भावार्थः—जिनेश्वर जगवानना आगममां वतायेतुं मयुत सगुतु अने
पूर्वं नदीं पामेतुं एदतुं आत्मतत्त्व हुं पाम्पो अने मोदु गतिनो ज्ञानदर्शनमा-
स्त्रिरुप मार्गं ते पाण ग्रहण कपों तो दवे हुं मरण घकी वीह्मनो नय्री. ॥ ६३ ॥

तेमज वली विशेषे चितवया योग्य जावना यतावे ठे.

ધીરણારે મર્ત્યવં કાપુરોણાંત્ર મરણં મર્ત્યં ॥
 ધીરણાવિ મરિયં, કાનરિસાગવિ અવસ મરિયં ॥
 ધીર પુરં પણ મરું પદે છે અને કાયર પુરૂપે પણ અણ મરું પડે છે ॥
 દ્વોર્ગપિ ॥ મર્ત્યવં ચરં મુ ધીરતેન મર્ત્યં ॥ ૩૪ ॥
 કુત્તં પિ કુ મરિયં, ચરં સુ ધીરતાગે મરિનં ॥ ૬૫ ॥

શ્રેષ્ઠે પણ નિથે મરણ છતાં મંદર નિથે ધીરણે મરું ॥ ૩૪ ॥
 નાશાયઃ-ધીર પુરૂષે પણ મરું પદે છે અને કાયર પુરૂષે પણ મરું પદે છે. શ્રેષ્ઠે અવસે મરું તો પદેજ છે; પરંતુ ધીરણે મરતાં ફરી ન-
 ધોર વગર માણ કરવું પડતું નથી, અને કાયરણે મરી ફરીથી શ્રવંતી ચલત
 જન્મમણ કરવાં પદે છે, એ રીતે ધીરણાણે મરવામાં અતિ લાજ અને કાય-
 રણે મરવામાં અતિ દુઃખ સમજી, નિશ્ચયે ફરી જે ધીરણા સહિત મરવું તે-
 જ નુન્ય છે. જન્મારા નુયો કરેલાં જે જે ધર્મનાં કાર્યોં તે પણ ધીરણા સ-
 દિન મરતાંજ સમજી ગાય છે ॥ ૬૫ ॥

મરતી ચલેતે વીના થતાં પણ પોતાનાં ઇંગીફાર કરેલાં શીલ્પવર્તોને
લગાર માત્ર પણ દૂરના લગાન્નું યોગ્ય નથી તે વતાવે છે.

શીલ્પનાપિ યર્ષ્યં નિઃશીલ્પોપિ અવશ્યં યર્ષ્યં ॥
સીલ્પિણચિ મરિયં, નિસ્સીલ્પોણચિ અવસ્સ મરિયં ॥

શીલ્પનામાપ પણ યર્ષ્યું પડે છે શીલ્પરોને યર્ષ્યું પણ અવશ્ય મર્યું પડે છે ॥
દુયો રપિ હ મર્ષ્યે ચં તુ શીલ્પરોન યર્ષ્યું ॥ ૬૬ ॥

કુન્દં પિ હુ મરિયં, ચં તુ શીલ્પતો મરિયં ॥ ૬૫ ॥
ચંને પણ નિશ્ચે કરી મરવાનું છતાં મુંદર નિશ્ચે શીલ્પમતિ યર્ષ્યું ॥ ૬૬ ॥

જાગ્યાર્યઃ—શીલ્પ સહિત માણસે પણ મર્યું પડે છે. અને શીલ્પ રહિત
માણસે પણ મર્યું પડે તે ફક્ત શીલ્પ સહિત મરતાં તતાં અનંતાં જન્મમરણ-
નાં ડુઃખ નાદા પામે છે, અને શીલ્પ જાંગીને મરણ કરતાં અનંતી ચલત જન્મ
મરણનાં ડુઃખ જોગવ્યાં પડે છે, એમ સમજી અવશ્ય પોતે જે જે વ્રહ્મવ્રતાદિક
સાગ્ર આચારો પ્રદર્શ કરેલા દોષ તેમાં દૂરના નર્હી લગાન્તાં શીલ્પસહિત મ-

ધીરેણાપિ મર્ત્યં કાપુરુષેણાપિ અવશ્યં મર્ત્યં ॥
 ધીરેણાવિ મરિયં, કાનરિસેણાવિ અવસસ મરિયં ॥
 ધીર પુરુષે પણ મરવું પડે છે અને કાયર પુરુષે પણ
 દયોરપિ ઠૂ મર્ત્યે વરં છુ ધીરત્વેન મર્તું ॥ ૬૪ ॥
 ડુન્હં પિ હુ મરિયે, વરં છુ ધીરતાણે મરિં ॥ ૬૪ ॥
 વધેને પણ નિશ્ચે મરણ છતાં મુંદર નિશ્ચે ધીરપણે મરવું ॥ ૬૪ ॥

જાવાર્થ:-ધીર પુરુષે પણ મરવું પડે છે અને કાયર પુરુષે પણ મરવું
 પડે છે. વધેને અવશ્યે મરવું તો પડેજ છે; પરંતુ ધીરપણે મરતાં ફરી વ-
 ધોરે ચલત મરણ કરવું પડતું નથી, અને કાયરપણે મરી ફરીથી અનંતી ચલત
 જન્મમરણ કરવાં પડે છે, એ રીતે ધીરપણાએ મરવામાં અતિ લાજ અને કાય-
 રપણે મરવામાં અતિ દુઃખ સમજી, નિશ્ચયે કરી જે ધીરપણા સહિત મરવું તે-
 જ નુત્તમ છે. જન્મારા સુધી કરેલાં જે જે ધર્મનાં કાર્યો તે પણ ધીરપણા સ-
 હિત મરતાંજ સફલ થાય છે ॥ ૬૪ ॥

મરતી વલેતે પીના થતાં પણ પોતાનાં અંગીકાર કરેલાં શીલવ્રતોને
લગાર માત્ર પણ દૂષણ લગામ્બું યોગ્ય નથી તે વતાવે છે.

શીલેનાપિ મર્ત્યં નિઃશીલેનાપિ અવશ્યં મર્ત્યં ॥
સીલેણચિ મરિયં, નિસ્સીલેણચિ અવસ્સ મરિયં ॥

શીલવાન્નાર પણ મરું પડે છે શીલરહિત માણને પણ અવશ્ય મરું પડે છે ॥
દુયો સપિ દુ મર્ત્યે વરં સુ શીલત્વેન મર્તુ ॥ ૬૬ ॥

દુનંદું પિ દુ મરિયે, વરં સુ શીલત્તણે મરિં ॥ ૬૫ ॥
જક્રને પણ નિશ્ચે કરી મરવાનું છતાં મુંદર નિશ્ચે શીલમારિત મરું ॥ ૬૬ ॥

જ્ઞાવાચ્યઃ—શીલ સહિત માણસે પણ મરું પડે છે. અને શીલ રહિત
માણસે પણ મરું પડે છે ફક્ત શીલ સહિત મરતાં થતાં અનંતાં જન્મમરણ-
નાં દુઃખ નાદા પામે છે, અને શીલ જાંગીને મરણ કરતાં અનંતી વલત જન્મ
મરણનાં દુઃખ જોગવવાં પડે છે, એમ સમજી અવશ્યે પોતે જે જે વ્રહ્મવ્રતાદિક
સારા આચારો પ્રદર્શ કરેલા દોષ તેમાં દૂષણ મહો લગામ્બતાં શીલસહિત મ-

સ્વિરતાહર નૈશ્વધિક ચારિત્રમાં, જે જીવ પ્રણ અવસરે સાવધાનપણું રાલે છે
 અર્થાત્તં ઉપર કહેલા ગુણો જે પ્રાપ્ત થાવા દોય તેને લગારમાત્ર પણ હાનિ
 પામવા દેતા નથી. તે પ્રાણી જલદી સંતારના ડુઃલોચી મુઘ્ઘાશે. ॥ ૬૬ ॥

નિર્ગેષિત્રાં પ્રયત્નયારી પ્રફોદ્યિત્તા ચેષકં કર્મ ॥

ચિરંતસિદ્ધિ વંન્નયારી, પપ્પફોદ્યેન્નજાણ સેસયં કર્મમ્ ॥

યના કાત્ર મેલું તે પ્રયત્નયે ત્રેણે નાશ કરીને પાકીનાં કર્મ ॥

આનુરૂપ્યો વિદ્યદઃ મન્નગ્ગિ મિદ્ધિ પુત્તેસઃ ॥ ૬૭ ॥

આણપુઢીદ વિમુદ્ધો, મન્નદ્ધ સિદ્ધિં ધુઅપ્પિલ્લેસો ॥ ૬૭ ॥

મન્નક્રમે શુદ્ધ થયો છયો ત્રાય મિદ્ધિમાં નાશ કર્યાં છે મર્મ કેશ ત્રેણે ॥ ૬૭ ॥
 નાવાર્થઃ—જ્યાંવા કાલ સુધી અહ્મચર્યનું સેવન જેણે કર્યું છે એવો પ્રાણી
 અદ્યચર્ય મેળીને મ્મગ્ગેલ્લાં કર્મથી ત્રાકી રહેલાં ધાતિકર્મને કાપ કરી અનુ-
 ક્રમે યાનિ ત્રિગુણિયોલો થયો ત્તો ત્રયોપગ્રાહી કર્મથી થતા ક્લેશ તે પણ જેણે
 નાશ કર્યાં છે એવો જ્ઞ સિદ્ધિમાં આપ છે. ॥ ૬૭ ॥

પનમત્યાગ્યાનં યઃ કરિણાં મરણદેવકાલે ॥
 પૃથ્વેં પદ્મસ્નાર્ણાં, જો કાહી મરણદેસકાલંમિ ॥
 આ પદ્મસ્ત્રાણ જે કરમે મરણના અવસરમાં ॥
 ધીરઃ અમૃતંભઃ મ ગર્હાતિ ઉત્તમં સ્થાનં ॥ ૬૦ ॥
 ધીરો અમૃતસન્નો સો ગન્નદ્ જતમં તર્ણાં ॥ ૬૧ ॥
 ધીર મુશ્વણ રોદન જ્ઞાનવાલો તે પાયમે ઉત્તમ સ્થાનકને ॥ ૬૦ ॥

જ્ઞાવાર્થ:-આ પહેલાં વિસ્તાર સદિત કહેલા પદ્મસ્નાણને જે મરણના
 અવસરમાં ધૈર્યતા યુક્ત થઈ તેમજ મુશ્વણ રહિત જ્ઞાનવાલો થઈ કરશે તે,
 જતમ સ્થાનક જે મોક તે પામશે. ॥ ૬૧ ॥

હવે આત્મરપદ્મસ્નાણના અંત્યમંગલને કરવા ઇચ્છતા શાસ્ત્રકાર આ પદ્મ-
 વ્રાની ઠેઠી ગાથા કહે છે.

धीरः जगमरणविन् धीरः (वीरः)

विज्ञानज्ञानसंपन्नः ॥

धीरं जमरणविन्, धीरो (वीरो पाठांतरं) वित्राणनाणसंपन्नो ॥

धीर जग अने मरणे जाणनार धीर

(वीर जिनेश्वर)

ज्ञानदर्शने सहित ॥

लोकस्योद्योतकरः

दिशतु

सर्वदुःखानां ॥ ७० ॥

लोगस्मुद्योअगरो, दिसतु स्वयं सवडुस्वकाणं ॥ ७० ॥

लोकसा उद्योतना करनार यताने

हाय सर्व दुःखोनो ॥ ७० ॥

आयार्थः—त्रण ज्ञान सहित जनमवाए करी जन्मथ्री पण त्रण ज्ञानरूप

बुद्धि शोभायमान धीर एह्या तेमज जरामरणना स्वरूपने तथा तेना ना-
दना उपायने जाणनार होवाथ्री जरामरणना जाण, तेमज सर्व अव्य प्रा-
णिनेन मोक्षना सायनो जाणवानी बुद्धि आपवाथ्री धीर (पाठांतरमां वीर
अस्मुनिमहागजाए पयत्राना अंतमां पोतानुं नाम पण सूचव्यं) तेमज के-

यत्तद्विज्ञानरूपं विज्ञानं अने केवलदर्शनरूपं ज्ञान ए त्रेणं करी मद्रिल रांन
 कल्पालकसां इत्य प्रकाशे करी लोकासां उद्योतना कर्माना अथवा स्वान्यद्वाने
 करी धर्मोन्तिताय, अथर्मास्तिकाय, आकाशास्तिकाय, पुद्गलास्तिकाय अने
 जीवास्तिकाय ए प्रकारे पंचास्तिकायरूपलोकेन यतावनार एदना तिनैय
 जगवान् संसारिक सयं दुःखनो कय तमोने आपो. ॥ ३० ॥

॥ इति श्रीश्रीऽध्वनेयस्वरचक्रावली ॥

॥ इति श्रीमच्छ्रीरजद्राचार्यकृतातुंगप्रत्याख्यानप्रकीर्णकं समाप्तम् ॥

॥ गुणस्थानक्रमारोहः ॥

गुणस्थानक्रमारोहस्तमोदं जितेश्वरं । नमस्कृत्य गुणस्थानस्वरूपं किञ्चिदुच्यते ॥ १ ॥
चतुर्दशगुणैरिस्थानकानि तदादिमं । मिथ्यात्वाख्यं तृतीयं तु स्थानं सास्यादनाज्जियं ॥ २ ॥
तृतीयं मिथ्यकं तुर्यं सम्यग्दोषमवततं । आढ्यं पंचमं षष्ठं प्रमत्तप्रमणाज्जियं ॥ ३ ॥
सप्तमं नवमं चात्रवर्णिकरलमष्टमं । नवमं चानिचृनाख्यं दशमं सूक्ष्मलोचकं ॥ ४ ॥
एकादशी द्वाविंशोऽं षोडशं त्रयोदशं सयोगाख्यमयोगाख्यं चतुर्दशं ॥ ५ ॥
अष्टादशं द्वाविंशं त्रयोदशं तन्मिथ्यात्वं ज्ञेयव्यक्तमव्यक्तं मोक्षलक्षणं ॥ ६ ॥
अनाद्यव्यक्तमिथ्यात्वं त्रिंशोऽख्येव मत्र परं । व्यक्तमिथ्यात्वधीप्राप्तिगुणस्थानतयोच्यते ॥ ७ ॥
मद्यमोदायना त्रीयो न ज्ञानाद्यहितं द्विंशमधिर्मौ न ज्ञानाति तथा मिथ्यात्वमोहितः ८
अनाद्यव्यक्तमिथ्यात्वं ज्ञानाद्यनना स्थितिर्ज्ञेयसाक्षात्प्राप्तिमिथ्यात्वेऽनादिसंतापुनर्मताए
अनादिस्थानं नमिथ्यात्वं त्रयोदशमिह नाम जीने सम्यक्त्वमादितः ॥ १० ॥

गुण० परस्मिन्नुदितं मया छांतानंतानुबंधिनां । आद्योपदामसम्पत्तयदौलमौलेः परित्युतः ॥११॥ स्या०

॥ १ ॥ समपादायलीपदकं यावन्मिथ्यात्वन्नृतं नासादयति जीवोऽयं तावत्सास्यादनो ज्ञेयत्व । १२।

मिथश्चरमोदयाङ्कीये सम्पद्मिथ्यात्वमिश्रितः यो ज्ञायोऽतमुद्धूतं स्यात्तन्मिथस्यानमुच्यते । ३
जात्यंतररसमुद्भूतिर्वैरुशाखरपोपया । गुणद्वयोः समायोगे रसज्ञेदांतरं यथा ॥ १४ ॥

तथा धर्मद्वये श्रद्धा जायते समबुद्धिः । मिथोऽस्तौ ज्ञापयते तस्माद्भावो जात्यंतरात्मकः । ५

प्रायुर्वेप्स्यति नो जीवो मिथस्यो ध्रियते न च । तद्दृष्टिर्वा कुट्टष्टिर्वा भूत्या मरणमभ्रुते ॥ ६ ॥

सम्पद्मिथ्यात्वयोर्मध्ये ह्यायुर्वेप्स्यति न पुनः । ध्रियते तेन ज्ञायेन गतिं याति तदाश्रितो ॥ ७ ॥

या यद्येतेषु तत्तेषु रचिर्जोवस्य जायते । निसर्गादुपदेदावा सम्पत्तयं हि तदुच्यते ॥ ८ ॥

विनीपानां करपाणानुदयाद्वतर्कजिनं । सम्पत्तयं केवलं यत्र तच्चतुर्गुणास्पदं ॥ ९ ॥

उन्मृष्टास्य त्रयस्त्रिदाम्नागरा माधिया स्थितिः । तद्वैरुपुद्गलावर्तनैर्वैरुवाच्यते ॥ १० ॥

दृशामगममंवेगनिर्वेदाग्निक्वपलदलाः । गुणा ज्ञेयंति यच्चिते स स्यात्सम्पत्तयभूषितः ॥ ११ ॥

दापोरदानिहीदृष्टिः स्यान्नगममंवेद । द्वायिकी तु ज्ञेये तत्र त्रितुये वा त्रितुये ॥ १२ ॥ १ ॥

देव गुरो च संघे च सर्वकं दासनावति । अवतोऽपि करेत्येव स्थितस्तुयं गुणालये ॥ २३ ॥
 प्रत्याख्यानोदयादेः शिविरित्यत्र जायते । तद्ब्रह्मं हि देशोनपूर्वकोटिगुरुस्थिति ॥ २४ ॥
 आन्तरींशं ज्ञेयद्वयं मंदं धर्म्यं तु मध्यमं । पदकर्मप्रतिमाश्चाद्वैतपालनसंज्ञं ॥ २५ ॥
 अतः परं प्रमत्तादिगुणस्थानकसत्तेकं । अंतर्मुहूर्तमेकैकं प्रत्येकं गदिता स्थितिः ॥ २६ ॥
 कथायाणां चतुर्ग्रानां व्रतो तीव्रोदये सति । ज्ञेयप्रमादपुष्कत्वात् प्रमत्तस्थानगो मुनिः ॥ २७ ॥
 अस्ति त्वाग्नौ कथायाणामवधानस्येव मुख्यता । आज्ञाध्यालंबनोपेतवर्मध्यानस्य गौणता ॥ २८ ॥
 यावत्प्रमादसंयुक्तस्तावत्तस्य न तिष्ठति । धर्मध्यानं निरालंबमित्युच्यते ज्ञानजास्कराः ॥ २९ ॥
 प्रमाद्यावदप्यकथायाग्नौ ध्यानमाश्रयेत् । योऽसौ नैवागमं जैनं वेति मिथ्यात्वमोदितः । ३० ॥
 तत्प्रमादायद्वयैः कुर्यात् प्राप्तदोषनिकृत्तनं । यावन्नाप्नोति सद्ध्यानमप्रमत्तगुणाश्रितं ॥ ३१ ॥
 चतुर्ग्रानां कथायाणां जाते मंदोदये सति । ज्ञेयप्रमाददीनत्वाद्गमत्तो मदाव्रती ॥ ३२ ॥
 नष्टादोषप्रमादात्मा व्रतदीनगुणान्वितः । ज्ञानध्यानधनो मोक्षी शमनरूपणोन्मुखः ॥ ३३ ॥
 शमनरूपणमोक्षस्य शमनाय क्षयाय वा । सद्ध्यानसाधनारंभं कुरुते मुनिपुंगवः ॥ ३४ ॥

गुण^० एतस्मिन्नुदिते मध्याह्नांतानंतानुबंधिनां । आद्योपशमसम्यक्तचक्षौलमौलेः परिच्युतः ॥११॥ स्था^०
 ॥ ? ॥ समयादावलोपदकं यावन्मिव्यात्वभूतत्वं नासादयति जीवोऽयं तावत्सास्वादो नो ज्ञेयत्वो ॥२॥
 मिथ्यकर्मोदयाज्ज्ञेयं सम्पद्भूमिण्यात्वमिश्रितः।यो आर्वोऽतमुर्ध्वंस्यान्नमिश्रस्थानमुच्यते ॥३॥
 जात्यंतरसमुद्भूतिर्येन द्वाखरयोऽयथा । गुरुदध्नोःसमायोगे रसभेदांतरं यथा ॥ १४ ॥
 तथा धर्मद्वये श्रद्धा ज्ञापते समयुक्तिः। मिथोऽसौ ज्ञापयते तस्माद्भावो जात्यंतरात्मकः ॥५॥
 आपुर्वंध्याति नो जीवो मिथस्थो विप्रियते न च । सदृष्टिर्वा कुट्टिर्वा भूत्वा मरणमश्नुते ॥६॥
 तस्यमिण्यात्वयोर्मध्ये ह्यायुषं नार्जितं पुरा । विप्रियते तेन ज्ञावेन गतिं याति तदाश्रितं ॥७॥
 या यद्योक्तेषु तत्तेषु रुचिर्जीवस्य जायते । निसर्गाद्विप्रदेक्षायां सम्यक्तत्वं हि तदुच्यते ॥८॥
 द्वितीयानां कथायाणामुदयाद्व्रतवर्जितं । सम्यक्तत्वं केवलं यत्र तच्चतुर्थे गुणास्पदं ॥ १९ ॥
 उल्कृष्टास्य त्रपस्त्रिंशत्सागरा साधिका स्थितिः । तदर्द्धपुद्गलावर्त्तनैर्वैर्भवेयैरवाप्यते ॥ २० ॥
 कृपाप्रशमनं वेगनिर्वंदास्तिस्यत्वरूपाः । गुणा भवंति यच्चित्ते स स्यात्सम्यक्तचतुर्विधः ॥२१॥
 द्वायोपदामिकीदृष्टिः स्यान्नरामरसंवेद । द्वायिकी तु भवे तत्र त्रितुये वा त्रिमुक्तये ॥२२॥ ॥ १ ॥

देवे गुणौ च संघे च सन्नक्तिं शासनोन्नतिं । अन्नतोऽपि करोत्येव स्थितस्तुयं गुणालये ॥ २३ ॥
 प्रत्याख्यानोदयोद्देशविरतिर्यत्र जायते । तद्भूत्वं हि देशोनपूर्वकोटिगुरुस्थिति ॥ २४ ॥
 आर्त्तरीदं ज्ञेयदन्न मंदं धर्म्यं तु मध्यमं । यत्कर्मप्रतिमाश्राद्धव्रतपालनसंज्ञवं ॥ २५ ॥
 अतः परं प्रमत्तादिगुणस्थानकसत्तेके । अंतर्मुहूर्तमेकैकं प्रत्येकं गदिता स्थितिः ॥ २६ ॥
 कथापाणां नतुर्यानां व्रतो तीव्रोदये सति । ज्ञेयप्रमादपुक्तत्वात् प्रमत्तस्थानगो मुनिः ॥ २७ ॥
 अस्ति त्वामोक्तकथापाणामन्त्रार्त्तस्यैव मुख्यता । आज्ञायाखंडनोपेतधर्मध्यानस्य गौणता ॥ २८ ॥
 यावत्प्रमादसंयुक्तस्तावत्तस्य न तिष्ठति । धर्मध्यानं निराखंडमित्युच्यते जैनजास्कराः ॥ २९ ॥
 प्रमादावदयकल्यागादिभ्रष्टध्यानमाश्रयेत् । योऽसौ नैवागमं जैनं वेत्ति मिथ्यात्यमोदितः ॥ ३० ॥
 तस्मादावदयैकैः कुर्यात् प्राप्तवोपनिर्कृतनं । यावद्वाप्नोति सद्ब्रह्मनमप्रमत्तगुणाश्रितं ॥ ३१ ॥
 नतुर्यानां कथापाणां जाते मंदोदये सति । ज्ञेयप्रमाददीनत्वात्प्रमत्तो मद्वाव्रती ॥ ३२ ॥
 नष्टोदोपप्रमादात्मा व्रतशीलगुणान्वितः । ज्ञानध्यानधनो मौनी शमनक्षयलोन्मुखः ॥ ३३ ॥
 मनःशान्तमौदस्य शमनाय रुपाय वा । सद्ब्रह्मनसाग्नारंजं कुरुते मुनिपुंगवः ॥ ३४ ॥

ग्रन्थे नष्टे समसेन क्षपकत्रेणिलक्षणं । योगी कर्मक्षयं कर्तुं यामारुह्य प्रवर्त्तते ॥ ४३ ॥
 अनिवन्धयुः प्रांत्येदेदिनो लघुकर्मणः । असंपतगुणस्थाने नरकायुः क्षयं व्रजेत् ॥ ४८ ॥
 तिर्यगायुः क्षयं याति गुलस्थाने तु पंचमे । सप्तमे त्रिवंशायुश्च दृग्मोदस्यापि सप्तकं ॥ ४९ ॥
 दंडीनाः प्रकृतीः साधुः क्षयं नीत्वा विदुर्बुधैः धर्मध्याने कृतान्यासः प्राप्नोति स्थानमष्टमं ॥ ५० ॥
 नव्याष्टमे गुलस्थाने दुस्त्रस्रध्यानमादिमं । ध्यातुं प्रक्रमते साधुराद्यसंदनान्वितः ॥ ५१ ॥
 निन्दकं विद्यायाश्च दृढं पयंकमासनं । नासाम्रदनसन्नेत्रः किञ्चिदुन्मीलितेक्ष्णः ॥ ५२ ॥
 विकटदवागुगजान्नाहूगेल्लमास्तिमानसः । संसारछेदनोत्साहो योगीक्षे ध्यातुमर्हति ॥ ५३ ॥
 अशाननाग्मार्गेण निःसर्गं यत्रेज्या । निरुध्योर्बुधचारांसि प्रापयत्यनिलं मुनिः ॥ ५४ ॥
 नादगांगुवर्यनं ममाकृष्य समीरणं । पूरयत्यतियत्नेन पूरकध्यानयोगतः ॥ ५५ ॥
 निःसार्यते ततो गन्नाद्यानिपद्मोदराञ्चनेः । योगिना योगसामर्थ्याच्चैवकाव्यः प्रजंजनः ॥ ५६ ॥
 कुंजनकुंजनं योगी भग्नं नाजिर्गजे । कुंजकध्यानयोगेन सुस्थिरं कुरुते क्षणं ॥ ५७ ॥
 दुन्दुभे गन्धवाहानामाकुंचनविनिर्गमौ । संसाध्य निश्चरं घृते निचमेक्षाप्रचिंतने ॥ ५८ ॥

चनुजं दोषेषु क्रमैरेवातिदुहितः पुंवेदश्च ततः क्रोधो मानो माया च नश्यति ॥ ३१ ॥
 ततोऽसौ स्यूतलोचस्य सूक्ष्मत्वं प्रापयन् कृणात् । आरोदति मुनिः सूक्ष्मसंपरायं गुणास्पदं ३२
 एकादशं गुणस्यानं रूपकस्य ज्ञेयं हि । दशमात्सूक्ष्मलोचांशान्क्षपयन् वादशं व्रजेत् ३३
 ज्ञानाय क्षीणमोहात्मा धीतरागो महायतिः । पूर्ववत्तावत्संयुक्तो त्रितीयं शुक्लमाश्रयेत् ॥ ३४ ॥
 अष्टमश्चमविचारं सवितर्कं गुणान्वितं । सा ध्यायत्येकयोगेन शुक्लध्यानं त्रितीयकं ॥ ३५ ॥
 निजागमद्वयमेकं वा पर्यायमथवा गुणं । निश्चलं चिंत्यते यत्र तदेकत्वं विदुर्गुणाः ॥ ३६ ॥
 यद्वर्धं जगन्प्रयोगेषु परावर्त्तनं विगोचिनं । चिंतनं तदविचारं स्मृतं सद्भ्यानकोविदैः ॥ ३७ ॥
 निजगुल्लग्नमिष्टं हि ज्ञावश्रुतावर्त्तनात् । चिंतनं कियते यत्र सवितर्कं तदुच्यते ॥ ३८ ॥
 इयं कल्पमविचारं मयितर्कमुदाहृतं । तस्मिन् समरसी ज्ञावं घत्ते स्वात्मानुभूतितः ॥ ३९ ॥
 (मोऽयं समरसी ज्ञावस्तदेकीकरणं मतं । आत्मा यदपृथक्त्वेन लीयते परमात्मनि ॥ ४० ॥)
 इत्येतद्विज्ञानयोगेन ज्युष्यन्ममभवनोत्करः । निद्राप्रचल्लयोनोऽशमुपांशेषुकुस्ते कृते ॥ ४१ ॥
 श्रेयं दृष्टिचतुर्गुणं न दृष्टकं ज्ञानविशेषोः । रूपयित्वा मुनिः क्षीणमोदः स्यात्केवलमात्मकः ४२

यः परमासाधिकायुष्को लज्जते केवलोज्ज्वलं । करोत्यसौ समुद्धातमन्ये कुर्वति चानद्या ॥९५॥
 समुद्धातान्निवृत्तोऽसौ मनोवाक्ययोगवान् । ध्यायेद्योगनिरोधार्थं शुक्लध्यानं तृतीयकं ॥९६॥
 ध्यात्मसंपदान्मिका सुद्धमा क्रिया यत्रानिवृत्तिका । तनृतीयं ज्ञेयवृत्त्यं सुद्धमक्रियानिवृत्तिकं ॥९७॥
 वादरे काययोगेऽस्मिन् स्थितिं कृत्वा स्वप्नावतः । सुद्धमीकरोति वाक्चित्तयोगयुग्मं सत्त्वावरं ॥९८॥
 त्यक्त्वा सूक्ष्मवपुर्योगं सुद्धमवाक्चित्तयोगः स्थितिः कृत्वा नयति सुद्धमत्वं काययोगं च वादरं
 स सुद्धमकाययोगे च स्थितिं कृत्वा पुनःक्षणं । निमग्नं कुरुते सद्यः सुद्धमवाक्चित्तयोगयोः ॥९९॥
 ततः सुद्धमेवपुर्योगे स्थितिं कृत्वा क्षणं दिसः । सुद्धमक्रियं निजात्मानं चिद्रूपं विंदति स्वयं ।
 वदस्यस्य यथा ध्यानं मनसः स्त्रैर्यमुच्यते । तथैव वपुषः स्त्रैर्यं ध्यानं केवलिनो ज्ञेयेत् ॥१००॥
 शैलेदीकरणारंजी वपुर्योगे तु सुद्धमके । तिष्ठन्नृद्धांस्वदं शीघ्रं योगातीतं पिपासति ॥१०१॥
 अस्यार्तेऽगोदपछेदात् स्वप्नेदशयनत्वतः । करोत्यंत्यांगसंस्थानाभिज्ञागोनावगाहनां ॥१०२॥
 अथायोगिगुणस्थाने तिष्ठतोऽस्य जिनेशितुः । लघुपंचाक्षरोच्चारप्रमितैव स्थितिर्ज्ञेयेत् ॥१०५॥
 तत्रानिबुद्धिनाच्चातं समुच्चिन्नक्रियात्मकं । चतुर्थं भवति ध्यानमयोगिपरमेष्ठिनः ॥ १०६ ॥

गुण० तमुच्छिन्ना प्रिया यत्र सूक्ष्मयोगाग्निर्कापि हि । ममुच्छिन्नक्रियं प्रोक्तं तद्द्वारं मुक्तिवेदमनः ॥ १०७ ॥ स्यात्
 ॥ ५ ॥ देहास्तित्वेऽप्ययोगित्वं कथं तद्घटते प्रज्ञो । देहानावे तथा ध्यानं दुर्घटं घटते कथं ॥ १०८ ॥
 तच्छरीराश्रयाद्ध्यानमस्तीति न विरुध्यते । निजशुद्धात्मचिद्भूषणनिर्भरानंदशालिनः ॥ १०९ ॥
 बभूवोऽत्रातिसूक्ष्मव्याह्रीप्रज्ञाधिसयत्नतः । कायकार्यासमर्थत्वात् सति कायेऽप्ययोगिता ॥
 प्राग्मानमात्मनारम्य ध्याता ध्यायति तत्त्वतः । उपचारस्तदन्यो हि व्ययद्वारनयाश्रितः ११०
 चिद्भूषणममयो योगी ह्युपांत्य समये हुतं । युगपत्कपयत्कर्मप्रकृतीनां हिससति ॥ १११ ॥
 देहवचनसंघाताः प्रत्येकं पंच पंच च । अंगोपागत्रयंचैव पदकं संस्थानसंज्ञकं ॥ ११२ ॥
 यर्णाः पंच रसाः पंच वट्टकं संदननात्मकं । स्यर्द्धाट्टकं च गंधी द्वौ नीचानादेयदुर्भंगं ॥ ११३ ॥
 तथा गुरुत्वाख्यमुपपातान्यधातता । निर्माणत्वमपर्याप्तमुष्णसंश्रयदास्तथा ॥ ११४ ॥
 विदायोगतिपुग्मं च शुभ्रं स्रग्पदयं पृथक् । गतिर्दिव्यानुपूर्वी च प्रत्येकं च स्वरक्ष्यं ॥ ११५ ॥
 रेयमेकतरं नेति कर्मप्रकृतयः ननु । वासततिरिमा मुक्तिपुरोवारांगलोपमा ॥ ११६ ॥
 प्रत्ये होरतरं देयमोदयत्नं च पूर्णता । त्रसत्वं वादरत्वं च मनुष्यायुश्च सवशः ॥ ११७ ॥ ५ ॥

नृणां निधनं नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ १ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ २ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ३ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ४ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ५ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ६ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ७ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ८ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ ९ ॥
 नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः नृणां च मृत्युः ॥ १० ॥

गुण० अनंतं वेत्तुं ज्ञानं ज्ञानावरणसंक्षयान् । अनंतं दर्शनं चापि दर्शनावरणक्षयान् ॥ १३ ॥ स्यात्

॥ ६ ॥ क्षापिकं शुद्धमभ्यक्तचार्त्रिं मोहनिग्रहान् । अनंतसुखवर्धये च वेद्यविघ्नक्षयाक्रमान् ॥

आपूर्यन्ते एतेण ज्ञानव्याप्त्या मिहानामरुपा स्थितिः । नामगोत्रक्षयादेवामृतनिर्न्ताया गाहना ॥ १३३ ॥

पञ्चसौख्यं च क्रिडाकादिपदवाज्जगत्संपदः । ततोऽनंतगुणं तेषां मिहान्वेक्ष्यैश्वर्यमन्ययं ॥ १३४ ॥

यशसराख्यं च यत्साध्यं यदेक्यं यच्च दुर्लभं । चिदानंदमयं तैलैः संप्राप्तं परमं पदं ॥ १३५ ॥

नात्यंताज्ञावरुपा न च जह्निममयी व्योमवद्व्यापिनी ना

न व्यावृत्तिं दधाना विषयसुखयना नेष्यते सर्वविद्धिः ॥

महृगात्मप्रसादादृग्ब्रह्मगुणोद्येन संसारसारा

निःसीमात्यक्तनौख्योदपवसतिरनिपातिनी मुक्तिरुक्ता ॥ १३६ ॥

दृष्टुं नो गुलस्यानरत्नगद्गिः श्रुतार्णवान् । पूर्वपरिमुक्तिर्नाचैव रत्नशेखरसुरिजिः ॥ १३७ ॥

॥ इति श्रीगुणस्थानक्रमोरोहप्रकराणं समाप्तं ॥

॥ श्री चीतरागाय नमः ॥

॥ श्रीतत्त्वार्थसूत्रम् ॥

॥ अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्याणि मोक्षमार्गः १ । तत्त्वार्थश्रद्धांनं सम्पद्वर्धनम्
२ । तन्निर्गोदधिगमाद्वा ३ । जीवाजीवाश्रववंपसंयरनिर्जरामोक्षास्तत्त्वम् ४ ।
नामस्थायनाड्ययन्नावतस्तद्भ्यासः ५ । प्रमाणनयैरधिगमः ६ । निर्देशस्वामि-
त्वसाधनाधिकरणस्थितिविधानतः ७ । मतिश्रुतावधिमनःपर्यापकेवलानि ज्ञा-
नम् ८ । सत्संख्याक्षेत्रस्पर्शनकालांतरज्ञावाङ्मवहुत्वेभ्यः ९ । तत्प्रमाणे १० ।
आद्येपरोक्षम् ११ । प्रत्यक्षमन्यत् १२ । मतिंस्मृतिं संह्याचिंताज्जिनिबोध इत्य-
नश्रान्तरम् १३ । तदिन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तम् १४ । अवप्रदेहापायधारणाः १५ ।

॥ श्री वीतरागाय नमः ॥

॥ श्रीतत्त्वार्थसूत्रम् ॥

॥ अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्याणि मोक्षमार्गः १ । तत्त्वार्थश्रवणं सम्यग्दर्शनम्
२ । तन्नितर्गावधिगमाद्वा ३ । जीवाजीवाश्रवणं च संवरनिर्जरा मोक्षास्तत्त्वम् ४ ।
नामस्त्रापनाद्व्यभावात्तत्त्वज्ञातः ५ । प्रमाणनयेरधिगमः ६ । निर्देशस्वामि-
त्वसाधनाधिकरणस्थितिविधानतः ७ । मतिश्रुतावधिगमः पर्यायिकेवलानि ज्ञा-
नम् ८ । तत्संख्याक्षेत्रस्पर्शनकालांतरभावाद्यवहुत्वैश्च ९ । तत्प्रमाणे १० ।
आद्येपरोक्षम् ११ । प्रत्यक्षमन्यत् १२ । मतिस्मृतिंसंज्ञाचिन्ताभिनिबोध इत्य-
नर्थांतरम् १३ । तदिन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तम् १४ । अवग्रहेद्दृष्टापयधारणाः १५ ।

पहुवहुविधकिप्रानिश्चितासंदिग्धघृवाणां सेतराणाम् १६ । अर्थस्य १७ । व्यं-
जनस्यानग्रहः १८ । न चक्षुरनिश्चिप्राणाम् १९ । श्रुतं मतिपूर्वं ख्येनकदाद-
शज्ञेदम् २० । द्विविधोऽवधिः २१ । अवग्रहयो नारकदेवानाम् २२ । यथो-
क्तनिमित्तः परुषिकल्पः शेषाणाम् २३ । ऋजुविपुलमतीमनःपर्यायः २४ । वि-
शुद्धप्रतिपाताभ्यां तद्विशेषः २५ । विशुद्धिकृत्रस्वामिविषयेभ्योऽवधिमनःपर्या-
ययोः २६ । मतिश्रुतयोर्निबन्धः सर्वज्ञपञ्चसर्वपर्यायेषु २७ । रूपिष्ववधेः २८ ।
तदनन्तर्भागे मनःपर्यायस्य २९ । सर्वज्ञपर्यायेषु केवलस्य ३० । एकादीनि
ज्ञाग्यानि युगपदकस्मिन्नाचतुर्न्यः ३१ । मतिश्रुतावधयो (मतिश्रुताविज्ञा-
विपर्ययश्च ३२ । मदमतोरविशेषाद्यदृशोपलब्धेरुन्मत्तवत् ३३ । नेगमसंग्रह
व्यवहारजुमृत्रशब्दा नयाः ३४ । आद्यशब्दो द्वित्रिज्ज्ञेदो ३५ ॥

। इति त्रयशोऽध्यायः ।

। अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

श्रोतृप्रमाणकक्षाधिकी ज्ञातौ मित्रश्च जीवस्य स्वतत्त्वमीदृषिकृपारिणा-
मिक्तो च १ । विनवाद्यादौकविंशतित्रिज्जेदा यथाक्रमम् २ । सम्यक्त्वचारित्र्ये
३ । ज्ञानवर्दानदानत्वाज्जोगोपजोगवीर्याणि च ४ । ज्ञानाज्ञानवर्दानदानादि-
तत्त्वयश्चतुर्भिस्त्रिपञ्चजेदाः सम्यक्त्वचारित्र्यसंप्रसासंप्रसाध ५ । गतिकरायविंग-
मिज्यादार्जनाज्ञानासंपत्तासिद्धयैवेदयाश्चतुर्पैकैकैकपरूज्जेदाः ६ । जीवज्ज-
न्याज्जन्मव्यव्यादीनि च ७ । उभययोगो लक्षणम् ८ । सन्निविधोऽष्टचतुर्जदः ९ । संसा-
ग्निगो मुक्ताश्च १० । समनस्काश्चमनस्काः ११ । संसारिलत्त्वतस्त्वाचराः १२ ।
पृथिव्यंश्चवनस्तरतयः स्थावराः १३ । तेजोवायुर्वीर्यदियादयश्च त्रसाः १४ । पञ्चद्विया-
णि १५ । द्वित्रिचानि १६ । निर्बल्युपकरणे ह्येयं द्वियम् १७ । लक्ष्युपयोगो ज्ञा-
नैद्वियम् १८ । उभययोगः सदादिषु १९ । स्वर्दानरसनघ्राणक्षुःश्रोत्राणि २० ।
स्पर्शगन्धं च रसं च दग्धं च ध्मेनामं च २१ । श्रुतमनैद्वियस्यार्थः २२ । तार्ज्यतानामे-

वम् २२ । कृमिपिषोविकात्रमरमनुष्यादीनामैकैकवृक्षानि २४ । संहिनः स-
 मनस्याः २५ । विप्रद्वगतौ कर्मयोगः २६ । अनुश्रेणिर्गतिः २७ । अविप्रहाजी
 यस्य २८ । विप्रहवती च संसारिणः प्राक्चतुर्च्यः २९ । एकसमयोऽविग्रहः
 ३० । एकं हो वानाहारकः ३१ । संमूर्धनमज्ञोपपाताजन्म ३२ । सच्चिन्महीत-
 संबुत्ताः सेतरामिथार्थैकदास्तद्योनयः ३३ । जराव्यंरुपोतजानां गर्जः ३४ । ना-
 रवेदयानामुपपातः ३५ । दोगाणां संमूर्धनम् ३६ । श्रौदारिकैवेक्रियाहारकैत-
 जसकर्मणानि शरीराणि ३७ । परंपरं सूक्ष्मम् ३८ । प्रवेदशतोऽसंख्येयगुणं
 प्राक्तैजसात् ३९ । अनंतगुणो परे ४० । अप्रतिघाते ४१ । अनादिसंवेदे ४२ ।
 मयस्य ४३ । तदादीनि जाग्यानि युगपेदकस्याचतुर्च्यः ४४ । निरूपन्नो गमं त्यम्
 ४५ । गर्भसंमूर्धनमाद्यम् ४६ । वेक्रियमोपपातिकम् ४७ । लब्धिप्रत्ययं च ४८ ।
 शुनं विदुः न्मव्यापाति चाहारकं चतुर्दशपूर्वधरस्यैव ४९ । तेजसमपि ५० ।
 नारकसंमूर्द्धिनो नपुंसकानि ५१ । न देवाः ५२ । ओपपातिकचरमवेदोत्तमपु-

रुपासंख्येयवर्गपुनोऽनपवर्त्यायुर्धः ५१ ॥

। इति द्वितीयोऽध्यायः ।

॥ अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

रत्नशर्करावालुकापंकधूमतमोमहातमःप्रज्जान्मयोधनांबुयाताकाशप्रतिष्ठाः
सप्तधोऽवः पृथुतराः १ । तामु नारकाः २ । नित्याशुजतरलेदयापरिणामदेहदे-
वनाविक्रियाः ३ । परस्पररोदीरित्तुःखाः ४ । संक्लिष्टासुरोदीरित्तुःखाश्च प्राक्-
चतुर्ग्याः ५ । तेज्जेकत्रितसप्तवशशब्दविवातित्रयस्त्रिंशत्तागरोपमा सत्यानां
परा स्थितिः ६ । जंवूछीपलवणावयः शुभ्रनामानो दीपसमुद्राः ७ । विक्षिंवि-
र्कज्जाः पूर्वपरिकेपियो बलयाकृतयः ८ । तन्मध्ये मेरुनाभिर्वृत्तो योजनशत-
सहस्रविष्कंजो जंवूदीपः ९ । तत्रज्जातदेमवतदरिविदेहस्यर्कदेरणयवैतरावतव-
र्गः केज्जालि १० । तच्चिज्जानिनः पूर्वोपरायताहिमवन्महाहिमवन्निपथनीलरु-

विमदिगरिलो वर्यधरपर्वताः ११ । द्विर्धातकीखने १२ । पुष्करार्धे च १३ ।
 प्राग्मानुरोचरात्मनुष्याः १४ । आर्योभिवशश्च १५ । जरैतरावतविदेहाः कर्म-
 भूमयोऽन्यत्र देवकुरुजरकुरुष्यः १६ । नृस्त्रिती परापरे त्रिपङ्कयोपमांतमुहूर्ते
 १७ । तिर्यग्योनीनां च १८ ॥

॥ इति तृतीयोऽध्यायः ॥

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

देवाधनुर्निकायाः १ । नृतीयः पीतलेदयः २ । वशाष्टपंचदावशधिकद्वयाः
 कञ्जोत्तराद्वन्यन्ताः ३ । इन्द्रमामानिकत्रायन्विदशपरियद्यात्मरक्षलोकपालानी-
 क्यमदीर्घास्त्रिषोडशिकिन्त्रिकाश्चैकदाः ४ । आयस्त्रिदशलोकपालवर्जोऽन्यतरज्यो-
 तिस्रः ५ । पूर्वयोर्द्विजाः ६ । पीतांतलेदयाः ७ । कायग्रवीचारा आलेशानात्
 ८ । शेषाः स्यदाश्चरदाश्चमनः प्रवीचाराद्योर्द्वयोः ९ । परेऽप्रवीचाराः १० । अ-

यनवासिनाऽसुरनागविद्युन्मुषणाग्निवातस्तनितोदधिनीपद्मिङ्गमाराः ११ । व्यंत-
 राः किंनरकिंपुरुषप्रहोरगंगांचनयकराक्षसजूतपिशाचाः १२ । ज्योतिष्काः सू-
 र्यांचंभसोप्रह्ननक्षत्रप्रकीर्णताम्र १३ । मेरुप्रदक्षिणानित्यगतपो नृलोके
 १४ । तन्युतः कालविन्नागः १५ । वहिरवस्थिताः १६ । वैमानिकाः १७ । क-
 ङ्क्षोपपद्माः कट्यातीता १८ । उपर्युपरि १९ । सौचर्मदानसनत्कुमारमादं-
 उच्चप्रलोकलांतकमहादुःकसहस्रोरप्वानतप्राणतपोरारणान्युतयेनयसुमेयेयकेषु
 विजयवैजयंतजयंतागजितेषु सत्रांशंसिद्धे च २० । स्थितिप्रज्ञायसुखद्युतिले-
 ष्याविद्युर्बिड्यावधिविषयतोऽधिष्ठाः २१ । गतिहारीस्परिभ्रष्टाजिमानतो ऋषिनाः
 २२ । नृशोभादारेवेदनापपातानुजावतश्च साध्याः २३ । पीतपद्मशुक्ललेदया
 त्रिप्रिदोऽंशु २४ । प्राग्मेवेयकेन्यः कल्पाः २५ । ब्रह्मलोकालया लोकांतिकाः
 २६ । मागम्यनादिग्यवन्द्यदण्डगर्देतोयनुपिताव्यावावामस्तौ २७ । विजयादिषु
 विचरमाः २८ । ग्रीयमानिरुमनुष्येन्यः शोयास्तिर्पग्योनयः २९ । स्थितिः ३० ।

भ्रवनेषु दक्षिणार्धाधिपतीनां पट्योपममध्यर्धम् ३१ । शेषाणां पादोने ३२ ।
 असुरेन्द्रोः सागरोपममधिकर्मर्द्ध ३३ । सौधमोद्विषु यथाक्रमम् ३४ । सागरोपमे ३५ ।
 अधिके च ३६ । तप्ततनत्कुमारे ३७ । विशेषत्रिसप्तदशकावशत्रयोदशपंचव-
 शन्निरधिकानि च ३८ । आरणाच्युतादूर्ध्वमेकैकेन नवसुत्रैवेयकेषु विजयाद्विषु
 सर्वार्थसिद्धे च ३९ । अपरापट्योपममधिकं च ४० । सागरोपमे ४१ । अधिके
 च ४२ । परतः परतः पूर्वोपूर्वानंतरा ४३ । नारकाणां च द्वितीयाद्विषु ४४ ।
 वशवर्पसदस्त्राणि प्रथमायाम् ४५ । भ्रवनेषु च ४६ । व्यंतराणां च ४७ । परा-
 पट्योपमम् ४८ । ज्योतिष्काणामधिकम् ४९ । मृदाणामेकम् ५० । नक्षत्रा-
 णामर्द्धम् ५१ । तारकाणांचतुर्भागः ५२ । जघन्यात्वट्भागः ५३ । चतुर्भागः
 शेषाणाम् ५४ ॥

॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥

अग्नीयज्ञाया धर्माधर्मोक्तादापुञ्जज्ञाः १ । इत्याणि जीवाश्च २ । नित्या-
 न्यस्त्रितान्यरूपीणि ३ । ऋषिणः पुञ्जज्ञाः ४ । आकाशादेकद्वयाणि ५ । निष्क्रि-
 याणि च ६ । असंख्येयाः प्रदेशा धर्माधर्मयोः ७ । जीवस्य च ८ । आकाश-
 स्यान्तताः ९ । संख्येयासंख्येयाश्च पुञ्जज्ञानाम् १० । नाणोः ११ । लोकाकाशो-
 नगादः १२ । धर्माधर्मयोः कृत्स्ने १३ । एकप्रदेशादिपु न्नास्यः पुञ्जज्ञानाम् १४ ।
 असंख्येयपञ्जागादिपु जीवानाम् १५ । प्रदेशसंदरनिसर्गान्ध्यां प्रदीपयत् १६ ।
 गतिश्चिन्त्यपुन्रप्रदेशधर्माधर्मयोरुपकारः १७ । आकाशास्यावगाहः १८ । शरीरया-
 द्भूतनः प्राणाराणाः पुञ्जज्ञानाम् १९ । सुखदुःखजीवितमरणोपप्रदाश्च २० ।
 यस्त्वर्गोऽप्रज्ञो जीवानाम् २१ । चर्चनागरिणामः क्रियापरत्वापरत्वे च का-
 लस्य २२ । स्वर्गोऽस्यर्गं च चर्णनंतः पुञ्जज्ञाः २३ । शब्दगंधवसौदम्पस्यौद्व्यपसंस्था-
 ननेऽनमदध्यायानोद्योतनंतश्च २४ । अणवः स्कंधाश्च २५ । संघातत्तेदेभ्य नृत्प-

भवनेषु दक्षिणार्धाधिपतीनां पञ्चोपममध्यर्धम् ३१ । शेषाणां पादोने ३२ ।
असुरेन्द्रोः सागरोपममधिक्यर्धे ३३ । सौधर्मादिषु यथाक्रमम् ३४ । सागरोपमे ३५ ।
अधिके च ३६ । सप्तसप्तकुमारे ३७ । विशेषत्रिसप्तदशकादशत्रयोदशपंचव-
शन्निरधिकानि च ३८ । आरणाभ्युतादूर्ध्वमेकैकेन नवसुत्रेवैकेषु विजयादिषु
सर्वार्थसिद्धे च ३९ । अपरापञ्चोपममधिकं च ४० । सागरोपमे ४१ । अधिके
च ४२ । परतः परतः पूर्वापूर्वानंतरा ४३ । नारकाणां च द्वितीयादिषु ४४ ।
वदावरतदत्वाणि प्रथमायाम् ४५ । भवनेषु च ४६ । व्यंतराणां च ४७ । परा-
पञ्चोपमम् ४८ । ज्योतिष्काणामधिकम् ४९ । प्रदक्षिणामेकम् ५० । नक्षत्रा-
णामर्द्धम् ५१ । तारकाणांचतुर्भागः ५२ । जघन्यात्वष्टभागः ५३ । चतुर्भागः
शेषाणाम् ५४ ॥

॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥

अजीवकाया धर्माधर्माकाशापुञ्जलाः १ । इत्याणि जीवाश्च २ । नित्या-
 न्निश्चिन्तान्यरूपीणि ३ । रुपिणः पुञ्जलाः ४ । आकाशादेकद्रव्याणि ५ । निष्क्रि-
 याणि च ६ । असंख्येयाः प्रदेशा धर्माधर्मयोः ७ । जीवस्य च ८ । आकाश-
 स्थानंताः ९ । संख्येयासंख्येयाश्च पुञ्जलानाम् १० । नाणोः ११ । लोकाकाशोऽ-
 वगादः १२ । धर्माधर्मयोः कृत्स्ने १३ । एकप्रदेशादिषु नाग्यः पुञ्जलानाम् १४ ।
 असंख्येययज्ञागादिषु जीवानाम् १५ । प्रदेशासंहारविसर्गान्यां प्रदीपवत् १६ ।
 गतिस्थिरयुग्मप्रदो धर्माधर्मयोः रूपकारः १७ । आकाशास्यावगाहः १८ । शरीरवा-
 इमनः प्रासायानाः पुञ्जलानाम् १९ । सुखदुःखजीवितमरणोपप्रदाश्च २० ।
 परस्पररोपप्रदो जीवानाम् २१ । वर्तनापरिणामः क्रियापरत्वापरत्वे च का-
 लस्य २२ । स्पर्शरसगन्धवर्णवंतः पुञ्जलाः २३ । शब्दगन्धसौक्ष्म्यस्रौढ्यसंस्था-
 नमेतन्मन्त्रायातपोद्योतवंतश्च २४ । अणवः स्कंधाश्च २५ । संघातजैवेभ्य नृप-

यन्ते २६ । जेदावणुः २७ । जेदसंघाताज्यां चाक्षुषाः २८ । नृत्यावव्ययधौव्य-
युक्तं सत् २९ । तन्नावाव्ययं नित्यम् ३० । अर्पितानर्पितसिद्धेः ३१ । स्नि-
ग्यरुक्त्वाद्धंयः ३२ । न जयन्यगुणानाम् ३३ । गुणसाम्ये सदृशानाम् ३४ ।
द्वयधिकादिगुणानां तु ३५ । वंघे समाधिकौ पारिणामिकौ ३६ । गुणपर्याय-
वद्व्ययम् ३७ । कालश्चेत्येके ३८ । सोऽनंतसमयः ३९ । ज्ञयाश्रया निर्गुणा-
गुणाः ४० । तन्नावः परिणामः ४१ । अनाविरादिर्मैत्र ४२ । रूपिष्यादिमान्
४३ । योगोपयोगौ जीवेषु ४४ ।

। इति पञ्चमोऽध्यायः ।

अथ षष्ठोऽध्यायः

कायवाङ्मनःकर्म योगः १ । स आश्रयः २ । शुभ्रः पुण्यस्य ३ । अ-
शुभ्रः पापस्य । (शेषंपापम्) ४ । स कयायाकपाययोः सांपर-

योः ५ । इन्द्रियकषायाप्रतक्रियाः पंचचतुःपंचपंचविंशतिसंख्याः पूर्वस्य त्रैदाः
६ । तीव्रमंदज्ञाताज्ञातज्ञाववीर्याधिकरणविशेषेभ्यस्तद्विशेषैः (विशेषाज्ञविशे-
षः) ७ । अधिकरणं जीवाजीवाः ८ । आद्यं संरंजसमारंजारंजयोगकृतकारि-
तानुमतिकषायविशेषैस्त्रिस्त्रिभुतुधैकशः ९ । निर्वर्तनानिक्षेपसंयोगनिसर्गा-
द्विचतुर्विंशतिभेदाः परं १० । तत्प्रदेशपनिन्द्ववमात्सर्पतिरायासादनोपघाता झा-
नदर्शनावरणयोः ११ । दुःखशोकतापाकंदनवधपरिदेवनान्यात्मपरोक्षस्थान्य-
संदेहस्य १२ । जूतव्रत्यनुकंपादानसरागसंयमादियोगक्षांतिशौचमिति संवेद्य-
स्य १३ । केवलत्र्युतसंघथमंदेवावर्णवाद्रो वर्शनमोहस्य १४ । कषायोदयानी-
द्यान्मयरिणामभ्रात्रिमोदस्य १५ । बह्वारंजपरिम्रद्धत्वं च नारकस्यायुयः १६ ।
माषातैर्पग्योनस्य १७ । अष्टारंजपरिम्रद्धत्वं स्वभावाद्वाजंवेष्टी च मानुषस्य
१८ । निःशीलव्रतत्वं च सर्वेषां १९ । सरागसंयमसंयमासंपमाकामनिर्जरा-
वातनयानि देवस्य २० । योगवक्रताविसंवादनं चाशुभस्य नाम्नः २१ । विप-

रीतं शुभ्रस्य २२ । दर्शनविशुद्धिर्विनयसंपन्नताशीलव्रतेष्वनतिचारोऽभीक्ष्णं
ज्ञानोपयोगसंवेगौ शक्तिस्त्यागतपत्नीसंघसाधुसमाधिवैयावृत्यकरणमर्ददाचा-
र्यबहुश्रुतप्रवचनज्ञकिरावदयकापरिदाणिमर्गप्रज्ञावना प्रवचनवत्सलत्वमिति
तीर्थकृत्वस्य २३ । परात्मनिंदाप्रशंसेतसप्तद्रुणाद्यादनोद्भावने च नीचैर्गोत्रस्य
२४ । तद्विपर्ययो नीचैर्वृत्यनुत्सेको चोत्तरस्य २५ । विघ्नकरणमंतरायस्य २६ ।

। इति षष्ठोऽध्यायः ।

। अथ सप्तमोऽध्यायः ।

द्विस्तानृतस्तेयाव्रह्मपरिग्रहेभ्यो विरतिर्व्रतम् ? । देशसर्वतोऽणुमदती
२ । तत्स्रैर्यथैर्ज्ञावनाः पंच पंच ३ । द्विस्ताद्विष्वदामुत्रचापापावद्यदर्शनम्
४ । दुर्लभमेववा ५ । मैत्रीप्रमोदकारुण्यमाध्यस्थ्यानि सत्त्वगुणाधिकहृदय-
मानाविनेयेषु ६ । जगत्कायस्वप्नावौ च संवेगवैराग्यार्थम् ७ । प्रमत्तयोगा-

त्प्राणव्यपरोपणं दिक्ता ८ । असद्विधानमनृतम् ए॥ अवृत्तादानं स्तेयम् १०॥
 भैरुनमवृत्त ११ । मूर्ध्ना परिग्रहः १२ । निःशब्दो व्रतो १३ । अर्गार्यनगारश्च
 १४ । अणुव्रतोऽगारी १५ । दिग्देशानर्थदंरुविरतिसामायिकपौषधोपचासो-
 पज्ञोगपरिज्ञोगपरिमाणातिश्रितं विज्ञागव्रतसंपन्नश्च १६ । मारणांतिकीं संले-
 खनां ज्ञोयिता १७ । शंकाकांक्षाविचिकित्सान्यदृष्टिप्रशंसासंस्तवाः सम्यग्दृष्टे
 रतिचाराः १८ । व्रतदीप्तेषु पंच पंच यथाक्रमम् १९ । बंधयद्यद्विद्येदातिज्ञा-
 रारोपणाव्रताननिरोधाः २० । मिश्रयोपेदशरहस्याभ्याख्यानकूटेलखकिया-
 न्यासापहारसाकारमंत्रजेदाः २१ । स्तेनप्रयोगतदाहतावनयिरुत्तरान्यातिक्रम-
 दीनाधिकमानोन्मानप्रतिरूपकव्यवहाराः २२ । परविवादकरणेत्वरपरिगृहीता-
 गमनानेगक्रीडातीव्रकामाजिनिवेदाः २३ । क्षेत्रवास्तुहिरण्यसुवर्णधनधान्य-
 दासीदासकुप्यप्रमाणातिक्रमाः २४ । उर्ध्वाधस्तिपंग्व्यतिक्रमः क्षेत्रवृद्धिस्मृत्यं-
 तर्थांनानि २५ । आनयनप्रेष्यप्रयोगशब्दरूपानुपातपुञ्जप्रक्षेपाः २६ । कंदर्पको-

कुच्यमौख्यासमीक्षयाधिकरणोपभोगाधिकत्वानि १७। योगदुःप्रणिधानानादर-
स्मृत्यनुपस्थापनानि १८ । अप्रत्यवेक्षिताप्रमार्जितोत्सर्गादाननिक्षेपसंस्तारोप-
क्रमणानादरस्मृत्यनुपस्थानानि १९ । सचित्तसंबद्धसंमिश्रान्नियवदुःपक्षाद्वाराः
१० । सचित्तनिक्षेपविधानपरव्यपेक्षमात्सर्यकालातिक्रमाः ३१ । जीवितमर-
णाशंतामित्रानुरागसुखानुबंधनिदानकरणानि ३२ । अनुग्रहार्थं स्वस्यातिस-
र्गो दानम् ३३ । विविध्यदातृपात्रविशेषात्तद्विशेषः ३४ ।

। इति सप्तमोऽध्यायः ।

। अथ अष्टमोऽध्यायः ।

मिथ्यादर्शनाविरतिप्रमादकयाययोगाबंधहेतवः १ । सकपायत्वाङ्गीवः क-
र्मणो योग्यान्पुद्गलानादत्ते २ । सबंधः ३ । प्रकृतिस्त्रित्यनुभवावप्रेक्षशस्तद्विधयः
४ । आद्यो ज्ञानवर्शनावरणवेदनीयमोहनीयायुष्कनामर्गोत्रांतरायाः ५ । पंच

नवद्वयष्टाविंशतिचतुर्विंशत्चारिंशद्विपञ्चजेदा यथाक्रमम् ६ । मत्पादीनां ७ ।
चतुरचतुरविक्रवत्तानां निशनिशनिशप्रचलाप्रचलाप्रचलास्त्यानगृह्णिवनी
यानि च ८ । सदसंठये ९ । दशेनचारिचमोहनीयकपापनोक्तभाष्यवनीपा-
य्याच्चिन्नियोगप्रानचजेदाः सम्यक्चमिव्यावतदुत्तपानि कगायनोक्तपायावन-
नानुर्वज्यप्रान्याहपानप्रान्याहपानाचरणसंज्वजनविकटगश्रेकशः कोयमानमा-
यानोन्नाः दान्यराप्यरतिशोकजनयजुगुप्सास्त्रीपुनपुंसकवेदाः १० । नारकते-
यगोपननानुर्वेदानि ११ । गतिज्रातिशरीरंगोपांगनिर्माणव्यनसंघातसंस्था-
नगहननग्रदोगमंगवचनानुष्टुभ्यगुरुद्रुधूपधातपराधातातपोद्योतोभासविदायो-
गनयः प्रत्येकशरीरग्रननुलगनुन्वगुजगृहमपर्याप्तस्थिरादेययज्ञांसितेतराशि-
नीष्टिचक्रवर्त्तने १२ । नुर्वेनोन्वेध १३ । दानादीनामंतरायः १४ । आदित-
स्मिन्मृगं (व्रतगव्यम्) च त्रिंशत्तागरोपमकौटीकोट्यः परा स्थितिः १५ ।
मन्निर्मोहनीयम् १६ । नामगोत्रगोविंशतिः १७ । त्रयस्त्रिंशत्तागरोपमा-

एषायुष्कस्य (त्रयस्त्रिंशत्सागराण्यधिकान्यायुष्कस्य) १८ । अपराद्वादशमुहूर्-
त्तवेदनीयस्य १९ । नामगोत्रयोरष्टौ २० । शेषाणामंतर्मुहूर्तम् २१ । विपाको-
ऽनुज्ञावः २२ । स यथा नाम २३ । ततश्च निर्जरा २४ । नामप्रत्ययाः सर्वतोयो-
गविशेषात्सूक्ष्मैकदेशावगाढस्थिताः सर्वात्मप्रवेशेष्वनंतानंतप्रदेशाः २५ । स द्वे-
द्यसम्यक्त्वद्वास्परतिपुरुषयेदशुच्चायुर्नामगोत्राणि पुण्यम् २६ ।

। इति अष्टमोऽध्यायः ।

॥ अथ नवमोऽध्यायः ॥

आश्रवनिरोधः संवरः १ । सगुतिसमितिधर्मानुप्रेक्षापरिषद्जयचारित्रैः
२ । तपसा निर्जरा च ३ । सम्यग्योगनिग्रहो गुप्तिः ४ । इयन्त्रिपैयणादाननि-
क्षेपोत्सर्गः समितयः ५ । उचमः क्षमार्माद्वार्जवशौचसत्यसंयमतपस्त्यागा-
किंचन्यत्रह्यचर्याणि वर्मः ६ । अनित्याशरणसंसारैकत्वान्यत्वाशुचित्वाश्रवसंव-

रनिर्जरात्रोक्त्वोधिदुर्लभयमस्वतत्त्वानुचितनमनुप्रेक्षाः ७ । मार्गाभ्यनननिर्ज-
 राद्यं परिपोढव्याः परिपद्माः ८ । हृत्पिपासादीतोष्णदंशप्रशक्नान्यारतिस्त्री-
 चर्पानिप्रयाशाक्रोशवधयाच्यनात्तानरोगतृणस्पर्शमलसत्स्कारपुरस्कारप्रज्ञाज्ञा
 नवदर्शनानि ९ । सूक्ष्मसंपरायवद्यस्थवीतरागयोश्चतुर्दश १० । एकादश जिने
 ११ । बादरसंपराये सर्वे १२ । ज्ञानावरणो प्रज्ञाज्ञाने १३ । दर्शनमोक्षोत्तराय-
 योरवर्शनात्मानो १४ । चारित्र्यमोक्षेनाग्न्यारतिस्त्रीनियथाक्रोशयाच्यनासत्स्कारपु-
 रस्काराः १५ । वेदनीये शेषाः १६ । एकादयो ज्ञाज्या युगपदेकोनविंशतेः १७ ।
 तामापिकेन्दोस्त्राप्यपरिद्धारविशुद्धिस्तद्वत्संपराययग्राह्यताति चारित्र्यम् १८ ।
 अनज्ञानाद्यमौदर्यवृत्तिपरितंरूपानरसपरित्यागविविक्तशब्दात्सतनकायक्लेशा वा-
 स्तोतपः १९ । प्रायश्चित्तचिन्तयवर्षावृत्त्यस्यावायव्युत्सर्गध्यानानुत्तरम् २० । नवच-
 तुर्दशपंचविंशेयं यन्नाक्रमं प्राग्ध्यानात् २१ । आलोचनप्रतिक्रमलतदुन्नयविवे-
 कव्युत्सर्गतपद्मेवपरिहारोपस्थापनानि २२ । ज्ञानदर्शनचारित्र्योपचाराः २३ । आ-

नाः क्रमशोऽसंख्येयगुणनिर्जराः ४८ । पुलाकचकुशकुशीलनिर्मयस्नातका-
ध्याः ४९ । संयमश्रुतप्रतिसेवनातीर्थलिंगलेदयोपपातस्थानविकल्पतः सा-
ध्याः ५० ।

॥ इति नवमोऽध्यायः ॥

। अथ दशमोऽध्यायः ।

मोहकृपाज्ज्ञानदर्शनावरणान्तरायकृपाञ्च केवलम् ।। वयं हेत्यज्ञाननिर्ज-
राभ्याम् २ । कृत्स्नकर्मकृपो मोक्षः ३ । औपशमिकाविन्नव्यत्याजावाद्यान्य-
प्रकेयलसम्यक्तज्ञानदर्शनसिद्धेयः ४ । तदनन्तरमूर्ध्वं गच्छत्यालोकांतात् ५ ।
पूर्वप्रयोगान्वसंगत्याहंघेददानयागतिपरिणामाञ्च तद्गतिः ६ । क्षेत्रकालगतिविग-
तीर्षिचारित्रप्रत्येकबुद्ध्वो धितज्ञानावगाहनान्तरसंख्याल्पवहुत्वतः साध्याः ७ ।

। इति दशमोऽध्यायः ।

चार्योपाध्यायतपस्विशिक्षकगलानकुलगणसंघसाधुमनोज्ञानाम् २४ । वाचना-
 पृष्ठनानुप्रेक्षान्नायधर्मोपदेशाः २५ । बाह्याभ्यन्तरोपधयोः २६ । उत्तमसंहनन-
 स्यैकाग्रचित्तानिर्गन्धध्यानम् २७ । आमुहूर्त्तान् २८ । आर्त्तरोद्ध्वमर्थशुक्लानि
 २९ । परे मोक्षेदन्तू ३० । आर्त्तममनोज्ञानां संप्रयोगे तद्विप्रयोगायस्मृति-
 समन्यादागः ३१ । वेदनायाश्च ३२ विपरीतं मनोज्ञानाम् ३३ । निदानं च का-
 मोपदत्तचिन्तानां पुनः ३४ । तद्विरतवेदश्विरतप्रमत्तसंयतानाम् ३५ । हिंसा-
 नृतस्तेयविषयभंगक्षेत्र्या रौद्रमविरतवेदश्विरतयोः ३६ । आज्ञापायविपाकसं-
 स्थानविचयायपर्यमप्रमत्तसंयतस्य ३७ । उपशांतक्षीणकषाययोश्च ३८ । शु-
 क्ले चाद्ये ३९ ॥ (शुक्लेचाद्ये पूर्वविदः ९७, ९८) पूर्वविदः ४० । परे केवलिनः ४१ ।
 पृथक्त्ववितर्कैकत्वसूक्ष्मक्रियाप्रतिपातिव्युपरतक्रियानिवृत्तीनि ४२ । तद्व्येकका-
 ययोगायोगानाम् ४३ । एकाग्रयेसवितर्कं पूर्वं ४४ । अविचारं द्वितीयम् ४५ ।
 वितर्कः श्रुतम् ४६ । विचारोऽर्ध्वजनयोर्योगसंक्रांतिः ४७ । सम्यग्दृष्टिआ-

१ भौतया ।

२

३ - - २५

॥ इति अनूनापूर्वदशपूर्वरत्नगन्ताकरायमाणपंचशतप्रकरणोत्तुंग-
 प्रसादमंत्राणमंत्रधारकस्त्यथ्रीमहुमास्यात्पाचार्येविरचिततत्त्वार्थसूत्रं
 ॥ समाप्तम् ॥

